

A hajdúk fővárosa

-

hagyomány, haladó szellem, befogadás

HAJDÚBÖSZÖRMÉNY VÁROS HELYI KÖZÖSSÉGI FEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA 2014-2020

Stratégiai dokumentáció a Terület és Településfejlesztési Operatív Program
7. prioritása keretében meghirdetett TOP-7.1.1-16 felhívás alapján

Verziószám: 3.1

Kelt, Hajdúböszörmény, 2018. május 17.

A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégiát Hajdúböszörmény Városának helyi tervező közössége készítette

Szerkesztette

Bondor István
Gonda György

Az előkészítő elemzést a Hajdúböszörményi Helyi Akciócsoport megbízásából készítette és átdolgozta:

Programvezetők

Ditzendy Károly Arisztid

Dr. Szilágyi András

Szakértők

Balatoni Barbara

Gonda György

Földi Éva

Bondor István

Fabulya Edit

Koszecz Sándor

Ditzendyné Frank Mariann

Fejes Annamária

A tervező közösség műhelyeinek keretében a startégia elkészítésében és átdolgozásában közreműködtek

Kiss Attila, polgármester

Koláné Dr. Markó Judit, jegyző

Fórizs László, alpolgármester

Bereczkiné Szabó Ivett, Bodnár Margit, Bodó Erzsébet, Czeglédi János, Dr. Nagy Imre, Dr. Nyakas Miklós, Dr. Szarvas-Szabó Katalin, Erdős Imréné, Fekete Zsuzsa, Feketéné Molnár Erzsébet, Fodor Pálné, Gajdán Antalné, Gajdán Viktor, Jánosi Imre, Kárándi Erzsébet, Kathi Imre, Kertész Tamás, Leleszné Sveda Klára, Lengyel István, Lévai Mária Róza, Mező László, Molnár Antal, Molnár Ferenc, Molnár György, Orgonás József, Simon Péter, Szűcs János, Takács Tamás, Tóth Júlia, Töviskes Mária Magdolna, Varjasi Gergely, Varjasi Imre

Az átdolgozott dokumentumot lektorálta

Prof. Dr. phil. Dr. habil. Sári Mihály
ny. rektorhelyettes, főiskolai tanár

Tartalom

Vezetői összefoglaló	4
1. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata	5
2. A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása	10
3. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése	12
3.1 Helyzetfeltárás.....	12
I. Térszerkezet specifikumai	12
II. Környezeti adottságok.....	13
III. Kulturális erőforrások.....	15
IV. Közszolgáltatások	19
V. A társadalom állapota	20
VI. A gazdaság helyzete	22
VII. Összegző megállapítások.....	24
3.2 A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok, szolgáltatások	25
3.3 SWOT	27
3.4 Fejlesztési szükségletek azonosítása	35
4. A stratégia jövőképe.....	36
5. A stratégia célhierarchiája	38
6. Cselekvési terv.....	40
6.1 A beavatkozási területek/műveletek leírása	40
6.2 Együttműködések.....	46
6.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei.....	48
6.4 Kommunikációs terv.....	52
6.5 Monitoring és értékelési terv	54
6.6. Horizontális célok	56
6.7. A HKFS innovatív elemeinek bemutatása.....	57
7. Indikatív pénzügyi terv	58
Nyilatkozat a HKFS elfogadásáról	60
Nyilatkozat az átdolgozott HKFS elfogadásáról.....	62

Vezetői összefoglaló

Hajdúböszörmény a népességét tekintve Hajdú-Bihar megyében a 2., az Észak-alföldi régióban 4., illetve országos szinten a 33. legnépesebb település.

Lakossága évtizedek óta stabilan 30.000 fő feletti, népesség-megtartó ereje az országos átlaghoz képest – bár szerény mértékben, de – magasabb.

A várost gyakran emlegetik úgy, mint „a hajdúk fővárosát” – nem érdemtelenül. A település területe az őskor óta lakott. A későbbi város nevét – értelemszerűen – a területre betelepített hajdúkról és böszörményekről kapta. A település 1248-as első írásos említése óta a város több névváltozáson is átesett, az 1600-as évek elején a város vált az ún. Hajdúkerület központjává – ennek emlékét ma utcanév őrzi.

A város a mai napig őrzi a középkorban kialakult körgyűrűs település szerkezetet. A korábban erődített külső gyűrűs részek mára lakóterületté váltak.

A város Debrecen árnyékában a Hajdúság középvárosi rétegét erősíti. Az elmúlt években tapasztalt fejlődése a városvezetés okos támogatási politikájának is köszönhető, a település központi öröksége az elmúlt évek során gyakorlatilag teljesen megújult. Járási központként igazgatási szerepe elvitathatatlan, amelyhez a hajdú hagyományok társulásával igazi „bezzeg-település” képét mutatja.

A településen konzorciumként megalakult Helyi Akciócsoport 11 tagja a következőkben leírt stratégiát a közösségi tervezés jegyében alkotta meg, nyitottá téve a folyamatot bármely városi szereplő számára.

A jelen stratégiában vázolt középtávú elképzelés megvalósításával Hajdúböszörmény ez elmúlt évtized fejlődési pályájának ívét kívánja továbbvinni. A tervezett fejlesztések a település véleményvezéreinek jövőképehez társulva – a megfelelő finanszírozási háttérrel – képesek arra, hogy a város megtartsa eddig megszerzett pozícióját, népességét és új szerepeket is vállaljon a kultúra és a közösségi lét erősítése terén.

Ezeket a célokat a következőkben leírt fejlesztési projektekkal, és az ezekre allokált összesen 400 millió Ft eszközével kívánja elérni a város. Azért, hogy az igényelt finanszírozás minél nagyobb hányada érdemi projektekre fordítható, a város nem kívánja kihasználni a működési költségek maximumát sem.

A stratégia időtávja 2020-ig terjed, azzal, hogy az ezt követő időszakra kihatással lévő közösségi és kulturális projekteket kíván finanszírozni.

A következőkben által vázolt fejlesztési elképzelést megalapozó konzultációk során világossá vált, hogy Hajdúböszörmény lakossága – amellet, hogy hajdú hagyományaira büszke – nyitott az újdonságra, úgy a közösségi tervezést, mint a helyi igényvezérelt fejlesztéseket illetően.

Ha a stratégiában leírt és megindokolt fejlesztések megvalósulnak, Hajdúböszörmény egyenes pályára állhat egy hagyományait tisztelő, emellet haladó szellemben gondolkodó és befogadó város jövőképe irányába.

1. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata

A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia elkészítése során arra törekedtünk, hogy messzemenően figyelembe vegyük azokat a tapasztalatokat és ajánlásokat, amelyek a közösségvezérelt helyi fejlesztés (CLLD) modelljének európai és hazai kialakítása, alakuló gyakorlata, illetve a LEADER programok tapasztalatai alapján születtek, megfogalmazásra kerültek. A CLLD mint integrált fejlesztési, együttműködési módszer ugyanakkor még új „szereplő” a fejlesztéspolitikában, ezért munkánk során nemcsak annak inkább elméleti módszertárára, hanem a települési közösségfejlesztés, a közösségi tervezés több évtizedes tapasztalataira, kipróbált eszközrendszerére is támaszkodtunk. A tervezés során a munka közösségi prioritásának megőrzése mellett a legszélesebb körben igyekeztünk érvényesíteni a sikeres integrált településfejlesztési tervezéshez szükséges szakértői szempontokat is, s ahol csak lehetett, összehangolni a települési közösség által megfogalmazott meglátásokat, szükségleteket a szakértői szempontokkal, illetve a fejlesztéspolitika által kínált eszközökkel, lehetőségekkel.

A hivatalos fejlesztéspolitika világában tényként kell elfogadni, hogy a helyi valóságok szempontjából a stratégiai kezdeményezések kívülről érkeznek. A közösségi fejlesztő, stratégiaalkotó munka során a helyi közösséget segíteni kellett abban, hogy a feltáruló lehetőségeket megismerje, és helyi igényeinek, szükségleteinek megfelelő megfogalmazása után saját kezdeményezéseinek javára használja ki. A várostervezők és közösségi fejlesztők munkája összehangolható volt: a „központosított” szakértői munka előkészítéssel, majd az eredmények összegzésével, „fejlesztéspolitikai nyelvre fordításával” segítette, az egész folyamat során kiegészítette, a kiírás biztosította keretek között tartotta a közösség hálózatos, alulról szerveződő munkáját. A helyi tervező közösség tagjai és a szakértők között létrejött, az egész tervezési folyamaton végig nyúló párbeszéd, új, teljes rátekintést biztosított valamennyi érintettnek, lényegesen hatékonyabbá, megalapozottabbá tette a munkát.

A tervezés középpontjában az ember, a helyi közösség állt. Az erőforrások megszerzésének elemi feltétele ugyanakkor, hogy az elképzelések olyan projektervek, szolgáltatási koncepciók formáját ölték, amelyek az Irányító Hatóság számára megfelelően értelmezhetők, indikálhatók, megvalósíthatók a szélesebb körű fejlesztési tervek rendszerének.

A széles körű részvétel biztosítása érdekében a tervezési folyamatot megelőzően megtörtént az érintettek azonosítása és elemzése, a mozgósítás és bevonás, valamint az együttműködés módjának, módszertanának, területeinek, felelősségének tervezése. Az együttműködés során az érintettek mindvégig konszenzuális megoldásokra törekedtek. A konszenzusra való törekvés ugyanakkor nem jelentette az érdekellentétek, valós vagy lehetséges konfliktusok szőnyeg alá seprését, hanem azok feltárására, okainak megismerésére, mindenki számára előnyös, vagy legalább a legkisebb, vállalható hátránnyal járó megoldásra törekedtünk.

A stratégia közösségi tervezésének első része az érintettek részvételével zajló helyzetelemzés volt, amely feltárta a helyi CLLD program értelmezési tartományának és környezetének helyzetét. A folyamat kulcseleme olyan jövőkép megalkotása volt, amely mellett valamennyi érintett, illetve érintett csoport el tudott köteleződni, amelynek megvalósulása érdekében együttműködést vállaltak, célokat, műveleteket, kulcsprojekteket és projekteket terveztek, feladatokat, elvárásokat fogalmaztak meg a helyi települési közösség jövőjének elképzelt formálása érdekében.

A fejlesztés stratégiája egyrészt a Térség- és Településfejlesztési Operatív Programban megfogalmazott átfogó célok által meghatározott irányokat veszi figyelembe, másrészt a közös jövőkép elérését célzó, az együttműködés keretében kialakított célterületeken meghatározott specifikus célokból, műveletekből és kulcsprojektekből szerveződik, melyek az érintettek feltárt igényeire, szükségleteire adnak választ, illetve megfelelnek az általuk támasztott szempontoknak.

MEGHATALMAZÁS

A Hajdúböszörményi Helyi Akciócsoport által tervezett Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia elkészítésének szakértői támogatására a folyamat kezdeményezője, Hajdúböszörmény Város Önkormányzata a HROD Közösségi Gazdaság- és Társadalomfejlesztési Központ, illetve a Tendrauditor Kft. közösségi és településfejlesztési szakembereit kérte fel. A nyitott vezetői megbeszélések keretében, 2016. április végén megtörtént a helyi akciócsoport megalakításának, valamint a stratégia közösségi tervezési folyamatának, eszközeinek, fő lépéseinek és ütemezésének tisztázása.

KEZDEMÉNYEZŐ CSOPORT MEGALKÍTÁSA, AZ ÉRINTETTEK MEGSZÓLÍTÁSA, BEVONÁSA

A Hajdúböszörményi HKFS tervezési folyamata a tervezési kiírást is megelőzően, már 2016. május 05-én megkezdődött, a **koordináló csoport** ülésével. Ennek tagjai a folyamat megindításáért a városban elsődlegesen felelős önkormányzati és polgármesteri hivatali szakemberek voltak; utóbbiak az alakulás és a tervezés szervezési feladatait is felvállalták, tekintettel a szervezeti háttér meglétére. Meghatározásra kerültek az **elvek, amelyek mentén a város helyi közösségét össze kell állítani**:

- a közsféra nem lehet túlsúlyban a magán- és civil szféra hátrányára,
- a közösség nyitott az abba való jelentkezés és tagfelvétel tekintetében,
- az alakulási következő lépéseként nyitott tájékoztató fórumot kell tartani, a nyitottságot és a nyilvánosságot pedig a tervezés teljes ideje alatt biztosítani kell.

A koordináló csoport javaslatai alapján **azonosításra került a CLLD által elérni kívánt indirekt kedvezményezett kör**: a város fiataljai, a kultúra iránt érdeklődők, a hajdú hagyományokat ápoló és a közösségért továbbra is tenni akaró városi polgárok, valamint közösség megélhetését biztosító vállalkozók és vállalkozások személyében. Ezen kör alapján a koordináló csoport azonosította a **célcsoport**hoz közel álló, **azokat megalapozottan képviselni képes szervezeteket**, azzal, hogy ezek a szervezetek nevezzenek meg további bevonható szereplőket, tekintettel a tervezési folyamat nyitottságára. Az így kialakult szervezeti kör kerüljön közvetlenül meghívásra a nyilvánosan meghirdetendő tájékoztató fórumra.

A **tájékoztató fórumot** követően a **helyi közösség megalapítására** a fenti elvek mentén 2016. május 25-én került sor: a közösség 12 tagjából a szavazatokkal 41,67%-ban rendelkezik a civil szféra, 33,33%-ban az üzleti szféra, és 25%-os a közsféra aránya. A megalakult közösség **elnökét az önkormányzat adja, a polgármester személyében**. Ennek oka, hogy a CLLD forrásai ne ütközzenek a város által megpályázott, vagy megpályázni tervezett egyéb kiírásokkal, valamint a szinergia biztosítható legyen.

A megalakult közösség tagjai maguk közül **egyhangúan a „Szabadhajdú” Közhasznú Np. Kft-t jelölték ki a majdani munkaszervezeti feladatok ellátására**. A kiválasztás oka a társaságnak az évek során a városi projektek adminisztratív és menedzsment feladatainak ellátásában való elismert közreműködése, valamint a program- és rendezvény szervezési tapasztalatok, amelyek a HKFS ESZA-műveleteinek végrehajtásában kerülhetnek hasznosításra.

Ezt követően **3 műhelynap került megtartásra** az alábbi tematikában:

- helyzetfeltárás és elemzés, SWOT elkészítése,
- jövőkép megalkotása, az ennek eléréséhez vezető célterületek meghatározása,
- cselekvési terv elkészítése.

A műhelynapok mind meghirdetésre kerültek a város hivatalos honlapján, a helyi közösség tagjai pedig úgy kerültek értesítésre, hogy kifejezett kérés volt feléjük: a tervezési folyamatba vonjanak be a tagságon kívüli szereplőket is. A város további szereplőinek mobilizálása és érdekeltté tétele a 3. műhelynap után beérkezett projekt ötleteken markánsan látszott (ld. alább).

SZAKÉRTŐI ÉS KÖZÖSSÉGI HELYZETELEMZÉS

A helyzetelemző munkát a megelőző kutató-elemző munka keretében készült **előzetes szakértői helyzetelemzés** alapozta meg. A munka forrásait a 3.2. A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok, szolgáltatások c. fejezetben részletesen bemutatjuk. Eredményei a közösségi tervezés keretében készült helyzetértékelés kimeneteivel kiegészítve, összedolgozva a 3.1. Helyzetfeltárás, valamint a 3.3. SWOT fejezetekben tekinthetők át.

A helyzetelemző műhelyre szóló meghívót az érintettek számára az újonnan megalakult akciócsoport vezetése küldte ki, melyben leírta a közösségi tervezés lényegének és folyamatának rövid összefoglalóját is. Az idő rövideje miatt az e-mail-es meghívásra telefonon, személyesen is ráerősítettek a kezdeményező csoport tagjai, és a konzorciumvezető weboldalán is megjelentették a tervezésre szóló hírt. Ennek eredményeként az első tervezési alkalmon összesen 21 fő vett részt 19 különböző szervezet képviselőjében.

A bemutatkozás után a műhelyvezetők röviden ismertették az előzetes szakértői helyzetelemzést. A helyzetelemző műhely keretében a csoportmunka a HKFS útmutatóban ajánlott tématerületekre fókuszálva zajlott. A csoportok a fókuszok témái alapján szerveződtek. A munka kezdetekor a résztvevők maguk választottak témát, illetve csoportot, szakmai területük, érdeklődésük alapján, illetve az általuk képviselt ügyhöz, szervezethez, közösséghez kapcsolódóan. **A közösségi helyzetelemzés SWOT módszerrel zajlott**, melynek megértése és alkalmazása a közösségi tervezés során sem okozott nehézséget. A csoportmunkát Ötletfúziós metodikával, „forgó rendszerben” végeztük, így a különböző nézőpontok, csoportképző sajátosságok valamennyi téma elemzésénél érvényesülhettek.

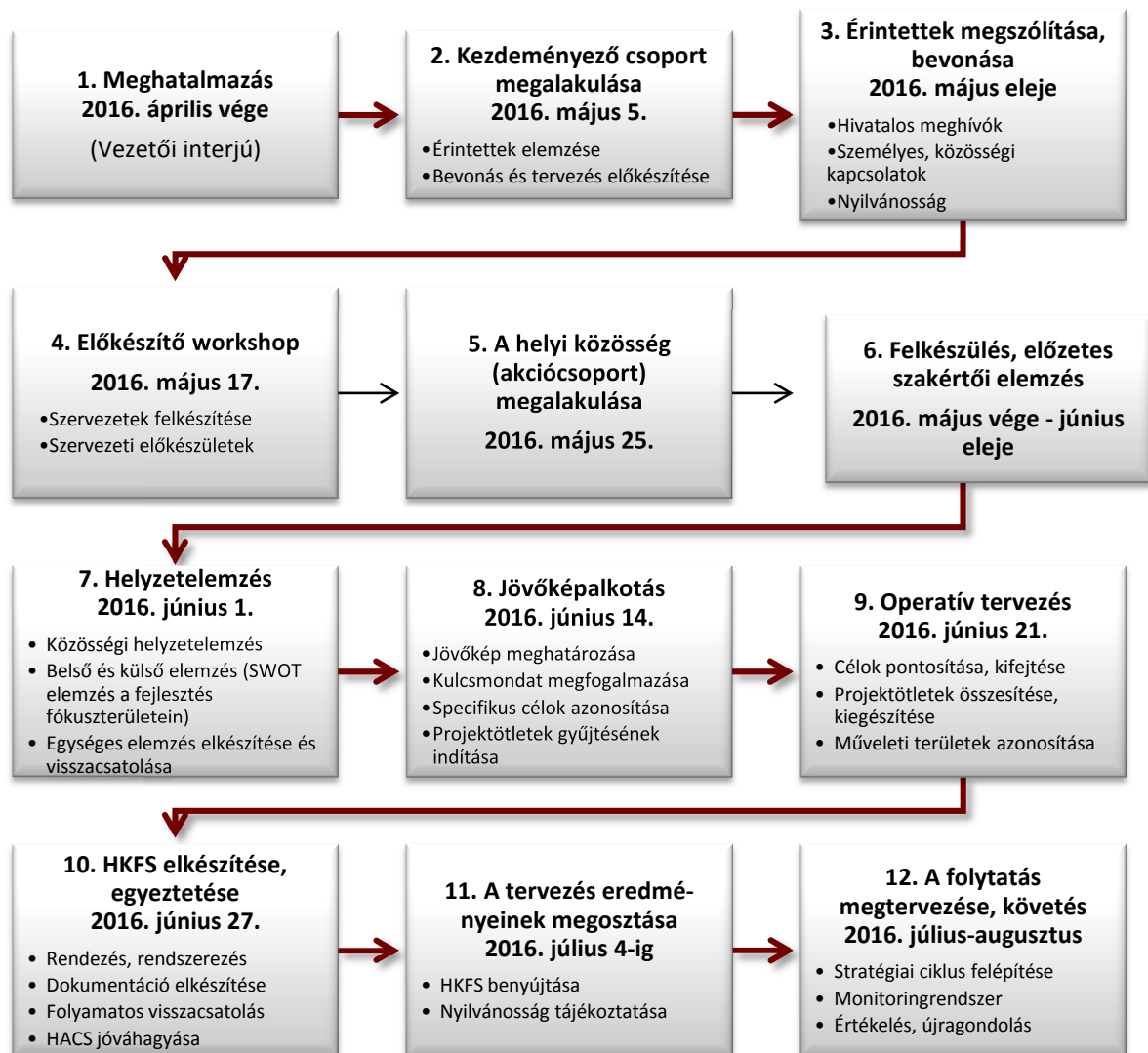
A kapott eredmények figyelembe vételével, azokra támaszkodva, ugyanakkor a településfejlesztési, fejlesztéspolitikai tervezés eszközrendszerének és szabályainak is megfelelő tartalmi és formai teljességre törekedve zajlott a szakértői elemző-tervező munka második szakasza. Az összegzett helyzetelemzést a résztvevők nyomtatott füzet formájában kapták meg visszacsatolásként, s a következő műhely keretében megerősítették azt. A jövőképpalkotás felé való továbblépés erről az alapról indulhatott.

A MŰHELYMUNKÁK RÉSZLETEZÉSE

Az **1. műhelynapon** munkacsoportok kerültek kialakításra, amelyek feltárták a gazdaság, a kultúra, a társadalom és a közszolgáltatások, valamint a térszerkezet és a környezet aktuális helyzetét, és egy SWOT-on belül ezek adottságait. A SWOT analízis, valamint az ebből alkotott helyzetkép vezetett el a **2. műhelynapon** a város jövőképeinek megfogalmazásához, ami a 4. fejezetben olvasható. A célterületek meghatározása után a munka a **cselekvési terv** elkészítésével folytatódott: a megfogalmazott jövőképhez szükséges eszközök gyanánt **kulcsprojektek és pályázati projekt ötletek** kerültek kimunkálásra – utóbbiak aggregált irányba vezetett el a 6.1 fejezetben olvasható műveletekhez. A pályázati projektötletek gyűjtése a 3. műhelynapon papír alapon, valamint ezután teljesen nyitottan, egy – a link ismeretében – bárki által szabadon hozzáférhető internetes felületen történt. A rendelkezésre álló egy hét alatt 4 kulcsprojektet és 30 egyéb fejlesztési projektet neveztek meg a javaslattevők. A fejlesztési projekt ötletekre jellemző volt, hogy ezek egy részére az önkormányzat már a HKFS tervezési folyamatok beadott, vagy elnyert pályázattal rendelkezett – ez mutatja, hogy az önkormányzat jól érzékeli a helyi közösségi igényeket. Feltűnő volt továbbá, hogy a projektötletek kétharmada nem a helyi közösséget alapítóktól, hanem az általuk tovagyűrűzően bevont helyi szereplőktől származott.

A műveletek így kialakult köre és a közöttük megtervezett forrás megosztás **visszamatatásra** került az időközben elismert helyi akciócsoporti tagjainak, akik ezt megvitatták.

A stratégiaalkotás és a bevonás folyamatát és ütemezését, a közösségi tervező munka állomásait az alábbi ábra alapján mutatjuk be.

HKFS ELFOGADÁSA, TERVEZÉS EREDMÉNYEINEK MEGOSZTÁSA

A fenti folyamat során elkészült HKFS-t a HACs konzorciumi ülés keretében fogadta el és hitelesítette. Az elkészült munkát az akciócsoport munkaszervezete széles körben ismertette. A kapcsolódó tájékoztatás, az eredmények társadalmosítása a jelen munka lezárása alatt és azt követően is zajlik.

HKFS ÁTDOLGOZÁSA

Az Irányító Hatóság 2017. augusztus 01-jén kelt döntésével támogatásban részesítette a jelen dokumentumban leírtakat, jóllehet az igényelt támogatás 50%-os csökkentése történt meg – ahogyan országosan is – mind a jelen HKFS megvalósítására fordítható összeg, mind a Helyi Akciócsoport munkaszervezetének működési költségei tekintetében.

Erre való tekintettel a HKFS a jelen dokumentum szerint átdolgozásra került, amelyet a HACs 2017. szeptember 29-én tartott ülésén megtárgyalt és elfogadott.

A HKFS módosítása 2018-ban újra szükségszerűvé vált a kulcsprojektek tekintetében. A 2016-os HKFS megírását megelőző műhelymunkák során megfogalmazott fejlesztési igények 2018-ra részben megvalósultak más forrásokból, részben pedig a tulajdoni jogviszonyok alakulása miatt nem megvalósíthatóak az eredetileg tervezett helyszínen. A „Hajdúsági Galéria kialakítása” kulcsprojektünk a megvalósítási helyszín tekintetében kerül módosításra (Bocskai tér 3. helyett a Bocskai tér 4. szám alatt). A „Hajdúböszörmény Városi Sportközpont és környezetének fejlesztése,

mint közösségi tér” kulcsprojekt helyett „A Bocskai Strand- és Gyógyfürdő közösségi tereinek fejlesztése” kulcsprojekt kívánjuk megvalósítani.

A műhelymunkák során felmerült igényként egy a városi fürdőkomplexum (strand, gyógyfürdő, kemping) közelében kialakítandó közösségi tér létrehozása. A településünk azon részén jelenleg nincs olyan tér/létesítmény, amely az ott élő kertvárosi lakók részére lehetőséget nyújthatna a közösségi életre, szabadidő eltöltésére. A létrejövő közösségi teret természetesen nemcsak az ott élők, hanem a város egész lakossága használja.

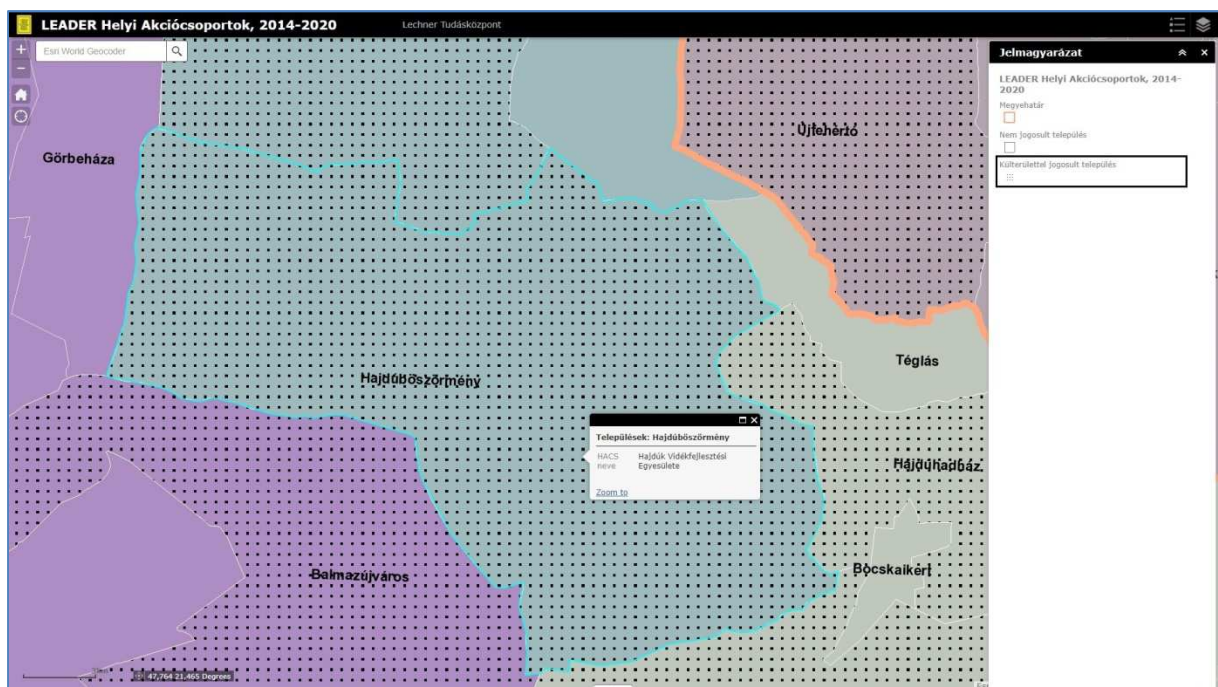
A helyi közösségi élet szervezésében betöltött egyedi szerepe miatt a munkaszervezeti feladatokat ellátó szervezet is pályázási lehetőséget kapott az egyes műveletekben.

2. A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása

Jelen HKFS-ben Hajdúböszörmény teljes belterületi egysége a települési CLLD-akcióterület részét képezi, az alábbi térkép szerint:

Ez a CLLD-akcióterület sem más HKFS-, sem a LEADER HFS akcióterületével nincs átfedésben. Utóbbi csak város külterületi részére vonatkozik, az alábbi térkép szerint:

A település térszerkezete szép példája az alföldi életmód során kialakult települési szerkezetnek. Jól elkülönül egymástól a városmag, a lakóházas területek és a gazdasági célú övezetek. Ugyanígy fellelhető a hajdúsági városok tipikus háromkörös védelmi rendszere. Ez a térszerkezeti egység napjaink városszervezési igényeinek is tökéletesen megfelel. A rendszerváltást követő

szemléletváltozás hatására az egykori szőlőskertek területén fejlődött tovább a város alacsony kertek beépítéssel. Az ipar fejlődésének hatására létrejövő nagy helyigényű üzemeket az egykori szőlőskertek és a régi belső határa közötti szabadon maradt, valaha belső legelőként funkcionáló területen helyezték el, kialakítva a Keleti iparterületet. A város nyugati részén tervbe vett jelentősebb ipari övezet beépítése csak nagyon szerény mértékben valósult meg. Az erős „hajdú” identitástudat és a kor követelményeinek való megfelelés indokolja, hogy a jelenlegi városszerkezet megmaradjon ebben a formában. A földrajzi, társadalmi és gazdasági jellemzők egységben működnek egymással. A társadalom együttélésében fontos szerepe van a „hajdú” öntudat megőrzésének. A település szerkezete, kapcsolata a természeti adottságokkal, a kultúra megjelenő típusai, és a gazdaság fő irányai is ezt mutatják. A gazdaságban erőteljes szerepe van a mezőgazdaságnak, amelyet jól támogatnak a természeti adottságok, és a mezővárosi térszerkezet. A kulturális szerveződésekben, programokban jelentős szerepet kapnak a történelmi hagyományok, és az ezen alapuló művészeti ágak. Ám fontos lenne bizonyos több lábón állás, amely elsősorban a város gazdasági folyamataiban az ipar szerepének megerősítése. A településnek fontos szerepe van a térség szolgáltatási ellátásában. Jellemző folyamat, hogy debreceni polgárok jelentős számban vesznek igénybe olyan szolgáltatásokat, amelyek Hajdúböszörményhez köthetők, itteni cégek nyújtják. Ez a folyamat igaz a közigazgatási ügyintézkésekre is, mivel sokkal gyorsabb, praktikusabb ezek elérése Hajdúböszörményben, mint Debrecenben.

A település belterületén élők lélekszáma 2015.01.01-én 27.962 fő volt, ennek 85,5 %-a magyar nemzetiségűnek vallotta magát. A fennmaradó részben legnagyobb a magukat roma származásúnak vallóak aránya 2,5 %¹. A lakosság jelentős része a református felekezet tagja. A városban jelentős számú és aktív civil szervezet, egyesület működik. A kulturális fejlesztések megvalósításához szükséges lakosság, közösségi tér, és elköteleződés rendelkezésre áll. Hajdúböszörmény több, nagy múlttal rendelkező, országos hírű hagyományörző rendezvényt tart. Több nemzetközi hírű művészeti rendezvény kerül minden évben megrendezésre. Komoly szakmai hírnévnek örvend a Hajdúsági Nemzetközi Művésztelep. A város múzeumai komoly látogatószámot produkálnak minden évben (10.000 fő felett).

Az elmúlt 4 évben több településfejlesztési projekt valósult meg Hajdúböszörményben:

Pályázati felhívás	Támogatást igénylő	Projekt rövid leírása	Támogatás dátuma
TÁMOP 5.5.4-13/2 Lakóközösségi programok, kezdeményezések támogatása	Hajdúböszörmény Bocskai téri Református Egyházközség	Közösségfejlesztés - aktív közösség Hajdúböszörményben	2013.10.03
TÁMOP 6.1.2-11/3 Egészségre nevelő és szemléletformáló életmódprogramok a kistérségekben	"Hajdúböszörmény ESZ-V" Egészségügyi Szolgáltató és Vagyongazdálkodó Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	Együtt az egészségünkért - a Hajdúböszörményi Kistérség átfogó egészségfejlesztési programja	2013.04.25
ÉAOP 3.1.2/A-11 Önkormányzati tulajdonú belterületi utak fejlesztése	HAJDÚBÖSZÖRMÉNY VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Sugárutak fejlesztése Hajdúböszörményben	2013.09.12
ÉAOP 5.1.1/D-12 Funkcióbővítő integrált települési fejlesztések Hajdúböszörmény	HAJDÚBÖSZÖRMÉNY VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Hajdúböszörmény járásközponti funkcióinak bővítése, Kormányablak kialakítása	2013.09.12
KEOP 5.7.0/15 Középcégek kiemelt jelentőségű épületenergetikai fejlesztése	HAJDÚBÖSZÖRMÉNY VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	A Hajdúböszörményi Eötvös József Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola energetikai felújítása	2015.09.16
TIOOP 3.4.2-11/1 Önkormányzati, állami, egyházi, nonprofit fenntartású bentlakásos intézmények korszerűsítése	HAJDÚBÖSZÖRMÉNY VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Hajdúböszörmény az idősekért, Fazekas Gábor Idősek Otthona korszerűsítése	2013.04.17
TÁMOP 5.4.9-11/1 Modellkísérleti program az alapszolgáltatások funkcionális összekapcsolására	HAJDÚBÖSZÖRMÉNY VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Modellkísérleti program Hajdúböszörményben az alapszolgáltatások funkcionális összekapcsolására.	2013.02.28
ÉAOP 5.1.1/A-12 Szociális célú városrehabilitáció	HAJDÚBÖSZÖRMÉNY VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Szociális célú városrehabilitáció Hajdúböszörmény Dél-Lucernás városrészében	2013.09.12
TÁMOP 3.3.8.B-12 Közoktatási intézmények esélyegyenlőségi alapú fejlesztéseinek támogatása a hátrányos helyzetű kistérségekben	Hajdúböszörményi Kincskereső Óvoda	Kincskereső Csodalámpa Program	2013.06.04

¹ A lakosság fennmaradó hányada nem nyilatkozott az etnikai hovatartozásával kapcsolatban.

3. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése

3.1 Helyzetfeltárás

I. Térszerkezet specifikumai

Hajdúböszörmény egyedi térszerkezeti pozícióval, és településszerkezeti sajátosságokkal rendelkezik. A megye második, a régió negyedik legnépesebb városa, térsége alacsony népsűrűségű. Intenzívebb kapcsolatai a Debrecenről távol eső, a nagyváros által gyakorlatilag „leárnyékolt”, a megyehatár mentén elhelyezkedő településekkel alakultak ki Hajdúnánás és Hajdúdorog irányában. A várostól nyugatra és északnyugatra a Hortobágy területe található igen ritka településhálózattal.

Hajdúböszörmény körzetében három nagyobb település – Debrecen, Balmazújváros és Szabolcs – Szatmár – Bereg megye megyeszékhelye, Nyíregyháza – található. Mind a járás, mind Hajdúböszörmény több szállal kötődik Debrecenhez. Úthálózat tekintetében közvetlen szomszédjai – Hajdúhadház, Balmazújváros, Újfehértó – közvetlen, a várost nem érintő összeköttetéssel bírnak a megyeszékhelyekkel. Ez alól az egyedüli kivételt Hajdúdorog jelenti.

A város az európai gazdasági-közlekedési térszerkezet léptékéből nézve fontos tranzitfolyosók közelében van. Az M35 és M3 autópálya közvetlen közelsége kedvező adottság. Hajdú-Bihar megye léptékében Debrecen közelsége, autópályás elérése jelent fontos helyzeti előnyt. Hajdúböszörmény rendelkezik vasúti kapcsolattal, de nem tranzitfolyosóban; külső közlekedési hálózata jó.

A városhoz vezető utak állapota nem kielégítő. Felújításra szorulnak a város helyi útjai is. Az úthálózat jellegzetes sugaras-gyűrűs szerkezete inkább csak a történelmi városrész főbb hálózati elemeire jellemző. Itt az utcahálózat nagyrészt szabálytalan, „tervezetlen” jelleget ölt. A nagyobb tömböket zsákutcákkal (zugokkal) feltáró utcahálózat a város történelmi jellegzetessége. A város útjai, úthálózata az elmúlt évtizedben keveset változtak. Lényeges változást körülbelül egy évtizede az M35 autópálya hálózatba lépése okozott.

Hajdúböszörmény helyzetét és fejlesztési lehetőségeit alapvetően befolyásolja a szomszédjában elhelyezkedő Debrecen, amelynek térszervező ereje a megye határain is túllép. A nagyváros egyre bővülő agglomerációs zónája a szomszédos kisebb településekre is kiterjed, amelyeket egy bolygóvárosi körgyűrű foglal egységbe. Ennek a rendszernek Hajdúböszörmény is részét képezi.

A megyeszékhely, Debrecen közelsége így Hajdúböszörmény térszervező funkcióját gyengíti meg, a település és annak vonzáskörzetében lévő településekre egyaránt jellemző, hogy Debrecen felé gravitálnak. A 2001-es census adatai szerint a Hajdúböszörményi járásból naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya 16,6% volt, ami a 2011-es népszámláláskor már 24,7%-ra növekedett. Jellemzően Debrecenben találnak munkalehetőséget a járás magasabb végzettségű lakosai.

A járási szintű közigazgatási funkciók egyértelműen Hajdúböszörményhez kötődnek (pl. járási hivatal, népegészségügy, rendőrkapitányság, bíróság) több esetben túlmutatva a járás településein. Az egészségügyi szolgáltatások az alapfokú funkciók ellátása mellett, a járóbeteg-ellátásra terjednek ki.

A település szerkezete

Hajdúböszörmény méltán híres városszerkezete a régmúltban gyökerezi. Az úgynevezett kétbeltelkes, vagy kertes településtípus, jellegzetesen hajdúböszörményi sajátosság. Ez a településforma mai szemmel nézve is modernnek hat. Kialakulásának oka: a beltelkesek lehettek a kollektív hajdú nemesek, s a hajdúpalánkon belül elaprózott telkek voltak épp ezért. A külső telkek az „árokajla”, a hajdúpalánk"-on túli gazdasági udvar volt, vagyis a védelmi rendszer választotta el a városközpontot a gazdálkodási terektől. Jól elkülönültek egymástól a lakóházak és a gazdasági tevékenység szinterei. Az ilyen típusú települések jól felismerhetően három részre tagolódtak. A város középpontjában álló erődített templomot a sűrűn beépített belső városmag veszi körül, amelyet körkörös kialakított gazdasági parcellák öveznek. A belső városmagban álló lakóházak

mindegyikéhez egy-egy kert tartozott. A kertekben kerültek kialakításra a gazdasági épületek, ahol a szarvasmarhákat és a lovakat tartották továbbá a gazdasági terményeket tárolták. A hajdúvárosokra jellemző, hármás védelmi övezetből álló településforma, és a napi életterüket biztosító kétbeltelkes struktúra a hajdúk idetelepedésével alakult ki. A sík területen fejlődő település lakói a kerek forma megőrzésére törekedtek, és mivel ennek semmilyen természeti akadálya nem volt, a központtól kifelé gyűrűsen bővült a város területe. A település legbelső magja vár hiányában a templomerőd volt, a mai Bocskai téren, amely megközelítőleg a település mértani középpontjában elhelyezkedő városközpontot alkotja. A XVIII. századtól a város fejlődése már szabályozott körülmények között folyt, a hátsó kertek függetlenedtek, a feltárást zugokkal, zsákutcákkal oldották meg. Ma a város szerkezetét a szabályosan futó sugarak és körutak zezugos utcahálózattal feltárt cikkelyei jellemzik. A rendszerváltást követő szemléletváltozás hatására az egykori szőlőskertek területén fejlődött tovább a város alacsony kertes beépítéssel. Az ipar fejlődésének hatására létrejövő nagy helyigényű üzemeket az egykori szőlőskertek és a régi belsőség határa közötti szabadon maradt, valaha belső legelőként funkcionáló területen helyezték el, kialakítva a keleti iparterületet. A város nyugati részén tervbe vett jelentősebb ipari övezet beépítése csak nagyon szerény mértékben valósult meg.

Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területeket az OTÉK előírásai alapján Hajdúböszörmény Város Önkormányzata Képviselő Testületének 482/2009.(X.29.) Önk. határozattal jóváhagyott Településszerkezeti Terve állapítja meg. A hatályos tervhez képest kijelölt bővítések elsődlegesen a területfelhasználás intenzitás növelésével, másodlagosan zöldmezős fejlesztésekkel történnek. A fejlesztés iránya lakóterületek esetében a belterülettől délre, keletre, gazdasági, ipari területek esetén nyugatra és délre. Alulhasznosított barnamezős területek Hajdúböszörmény tekintetében nem relevánsak.

Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) területek

Az ITS készítéséhez szükséges 2011-es népszámlálási adatok alapján a településen lakóövezetekbe ágyazódva három, Bodaszőlőn kettő, rosszabb státuszú, konfliktusokkal rendelkező terület „szegregátum” található, ahol a népesség társadalmi összetétele és a terület fizikai jellemzői is kedvezőtlenebbek. (1. sz. szegregátum: Guhér utca nyugati oldal; 2. sz. szegregátum: Balassi Bálint u. – Martinovics I. u. – Bíró L.u. – névtelen u. sarkai – Esze T. utcától nyugatra; 3. sz. szegregátum: 35-ös főút – Bánság tér – Semmelweis I. u.-Erkel F. u. – Külső-Újvárosi u. – Kórház tér; 4. sz. szegregátum: Zelemér u. – névtelen u. – Guhér u. – Boda Katalin u.; 5 sz. szegregátum: Görgey A. u. – Móricz Zs. u. – Mészáros L. u. – Porcsalmy Gy. u.)

A Helyi Akció Csoport által a műhelynapokon megfogalmazott észrevételek

A településszerkezet legmeghatározóbb kérdése a zártkertek helyzete. A zártkertek sok esetben megműveletlenek, az itt található épületek használaton kívüliek. Ez egyrészt zavarja az itt élők komfortérzetét, másrészt elősegíti a szegregátumok kialakulását, amely növeli a településen belüli társadalmi feszültségeket. Ezen próbál javítani az önkormányzat felvásárlással, és termelésbe visszairányítással.

II. Környezeti adottságok

Hajdúböszörmény közigazgatási területe természetföldrajzi szempontból az Alföld nagytáján, azon belül két középtáj találkozásánál a Hajdúság, valamint a Nyírség középtájánál, azokon belül pedig négy kistájra fekszik.

Természeti adottságok

A település felszíni vizekben igen változatos képet mutat. A település természetes felszíni vízfolyásai a Vidi-ér, mely a terület legnagyobb és leghosszabb vízgyűjtővel rendelkező természetes vízfolyása, a Brassó-ér, mely a várostól délre található, és a tisztított szennyvíz befogadója is, valamint a Tóció. A közigazgatási határ nyugati részén (a Rétnék nevezett területen) kiterjedt csatorna-hálózattal találkozunk. Itt található a Keleti-főcsatorna, a Hortobágy (mely itt csatornaként funkcionál, szabályozott mederben halad), valamint a Kadarcs-Karácsonyfoki csatorna. Ezekon kívül még több

kisebb összekötő csatorna is található. Ez a terület évszázadokon át árterület volt. Természetes állóvizek közül néhány szikes tó (Hosszú és Kerek Kaján-szik), valamint a szikeseken található időszakos vízállások és laposok találhatóak, melyek vízállása a tavaszi, téli csapadéktól függ. Mesterséges tavak közül halastavak és víztározók is találhatóak, úgy mint a Cégény úti víztározó, a Vidi-éri-halastó, a Kispródi-tároló, Kispródi-halastavak, Nagypródi-halastavak, és a Virágoskúti-halastavak.

A felszín alatti vizek közül a talajvíz mélysége Hajdúböszörménytől délre 6 m alá mélyül, mennyisége jelentéktelen, nátriumban gazdag. A rétegvíz mennyiségét 1-1,5 l/s.km²-re re becsülik. Az artézi kutak száma nagy. Hajdúböszörmény rendelkezik hévízzel is, melynek hőmérséklete 62 °C. A hévízkút vizét 2003. decemberében gyógyvízzé minősítették.

Növényföldrajzi szempontból az Alföld flóraidéke (Eupannonicum) a Tiszántúli flórajárásba (Crisicum) tartozik. A Hortobágyi kistáj jelentősebb nyílt társulásai az ecsetpázsitos sziki rétek (Agrostio – Alopecuretum pratensis), az ecsetkásás sziki rétek (Agrostio-Alopecuretum geniculati), a szikes puszták (Achilleo – Festucetum pseudovinae). A Hajdúhádi kistáj növénytársulásai a homokpusztagyepék (Festuco vaginatae, Corynephorum). A település Hajdúhádi kistájra eső részén leginkább mezőgazdasági területek találhatóak. Haszonnövényei a búza, őszi árpa, kukorica és a cukorrépa.

Hajdúböszörmény és térsége az Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságának működési területéhez tartozik. A közigazgatási határ Görbeházával határos dél-nyugati területe része a Hortobágyi Nemzeti Park területének. A Bagota-pusztára Hajdúböszörményre átnyúló területei része a nemzeti parknak. A nemzeti park IV/B zónája nyúlik át a közigazgatási területre, melynek természetvédelmi feladatait a HNP Igazgatósága látja el.

Ex lege védelem alatt álló természeti területek, valamint értékek közül szikes tavak a Keleti-főcsatorna jobb partján, Nagypród területén találhatóak. Az időszakos jellegű vízállások zoológiai és botanikai szempontból is értékes területek, a tavaszi madárvonulásnál, valamint több védett növényfaj élőhelyeként is fontosak. Hajdúböszörményi ex lege szikes tavak: Döglő ér, Kerek-Kaján, Hosszú-Kaján, Hosszú-Kajántól nyugatra, Vidi-ér mente, Vidi-zug halastótól keletre, valamint két névtelen (a Hosszú-Kajántól nyugatra, valamint a Vidi-zug halastótól keletre). Hajdúböszörmény bővelkedik ex lege védett kunhalmokban. A közigazgatási területen a megyei kunhalomkataszterben 21 db kunhalom volt ismert, de 2002-ig további kunhalmokat ismertek meg.

Egyedi tájértékek

Hajdúböszörményben 168 db egyedi tájérték² található a tajertekar.hu oldalon fellelhető adatok alapján. Az egyedi tájértékek jelenleg jogi védelem alatt nem álló táji értékek.

Nemzetközi védettség alatt álló természeti és táji értékek

Natura 2000 területek az UNESCO - bioszféra rezervátum, a Hortobágyi bioszféra-rezervátum.

Világörökségi területek

A Bagota-pusztára Hajdúböszörményre átnyúló területe része a Hortobágyi Nemzeti Park területének. A Hortobágyi Nemzeti Park – a Pusztára 1999 óta UNESCO Világörökségi helyszín.

Tájhasználati konfliktusok és problémák kezelése

Tájhasználati konfliktusokat és problémákat jelent a szegregációs folyamatok miatti lakónépesség megjelenése a kertes területeken. Továbbá, hogy a természetvédelmi oltalom alatt álló erdőterületek gazdasági rendeltetésűek. Az ökológiai hálózat magterületei nincsenek pufferterülettel

² **Egyedi tájérték**nek minősül az adott tájra jellemző természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van.

körbehatárolva, így nem tudják megakadályozni a környező tevékenységek negatív hatásait. Az ökológiai folyosó területek nem alkotnak szerves egységet, hálózatot, hanem különálló foltokként jelennek meg.

Zöldfelületi rendszer vizsgálata

A TEIR alapján az összes zöldfelület kiterjedése a városban 300.276 m², ez alapján az egy lakosra eső zöldfelület nagysága Hajdúböszörményben 9,6 m². Hajdúböszörmény zöldfelületi ellátottság tekintetében igen kedvezőtlen képet mutat. Sajnos a város nem rendelkezik elég lakóterületi szintű közparkkal, közkerttel, a meglévő közparkok, közpark funkciójú zöldfelületek elhelyezkedése a városban egyenetlen, a belterületi részekben hiányosak a fasorok.

A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái

- A szigetszerű zöldfelületi elemeket nem kötik össze maradéktalanul a zöldhálózati elemek.
- Kedvezőtlen a település zöldfelületi-ellátottsága. Ez azonban a sajátos településszerkezet miatt csak a városszélen kezelhető.
- Az utak menti védőfásítás hiányos.

A Helyi Akció Csoport által a műhelynapokon megfogalmazott észrevételek

A város környezeti adottságai kiemelkedőek. A település egy része a Hortobágyi Nemzeti Park területén fekszik, a település és környezete fontos természeti kincsekkel bír. A településen belül a közművesítés teljes körű, a szelektív hulladékgyűjtés és az így gyűjtött hulladék feldolgozása is megoldott. Ezeknek a települési feladatoknak a kezelése fontos, mivel Hajdúböszörmény környezeti terhelése folyamatosan növekszik. A terhelés általános okai mellett település specifikus probléma a zárt keretek művelésének hiánya. Ezekben a területeken meg kell valósítani a hagyományos műveléskultúrák újraindítását, mintagazdaságok létrehozását.

III. Kulturális erőforrások

Hajdúböszörmény a hajdú városok legnagyobbika, „a hajdúk fővárosa”, jelentős történelmi múlttal és a lakosságra jellemző hajdúvárosi öntudattal. A hajdú kultúra történelmi hagyományainak egyik legfontosabb őrzője Hajdúböszörmény. A város fontos kulturális missziójának tekinti a hajdú hagyományok ápolását. A Hajdúság kulturális tradícióinak megőrzésében a város kiemelkedő szerepet tölt be művelődési intézményei, hagyományőrző csoportjai továbbá rendszeres kulturális események révén. Ez a tevékenység is mindenképp túlmutat a járás határain, mivel a különböző programokhoz a többi hajdúváros önkormányzatai is csatlakoznak. Pozitív társadalmi jelenség, hogy erősödött a városi lakosság identitástudata, lokálpatriotizmusa, nőtt a helyi lakosság körében a társadalmi felelősségvállalás és a civil aktivitás. A helyi hagyományok őrzése, tradíciók ápolása felértékelődött, amely elsősorban a lokalizmus – mint a globalizmusra adott válaszreakció – szerepének megerősödésével van összefüggésben.

Összességében elmondható, hogy a lokális kultúra intézményrendszere stabil. Ezt bizonyítja a 400 éves református háttérű gimnázium működése, két szakközépiskola léte, a közművelődés széles bázisa és a zeneiskolai oktatás több mint fél évszázados hatása.

A kultúra esetében a város önkormányzata alapvetően arra törekedett, hogy egy olyan rendszert alakítson ki, amely mind a helyi lakosság, mind pedig a Hajdúböszörménybe látogató turisták számára biztosítja a színvonalas kapcsolódás lehetőségét. A városban működő művelődési ház megfelelő kulturális ellátottságot biztosít a lakosságnak, a Hajdúsági Múzeum és a Káplár Miklós-emplékház kielégítő látogatottsággal bír. A településen 1889 óta van újság, néha több is megjelent egyidőben, a „Szabadhajdú” hetilap komoly tradicionális múltra tekint vissza. A város közművelődés tekintetében nagy figyelmet fordít a külterületek, a külső településrészek (Bodaszőlő, Nagypród, Hajdúvid, Északi-lucernás, Déli-Lucernás, Középkert, Vénkert) aktív bevonására is. Az intézményesített közművelődési hálózat, a civil szervezetek és a lakosság eredményesen működik együtt a közösségi életben. A múzeumi látogatók számának korábbi csökkenő tendenciája megfordulva növekedő tendenciát mutat, a történelmi városmag infrastrukturális fejlesztésével egységesebb, és vonzóbb településkép alakult ki, így a város image-ének erősödésével a múzeumi látogatók száma is tovább növekedhet.

A város számos műemlék közelében fekszik, amelyek hatalmas vonzerőt biztosítanak az ide látogatóknak. A műemlékek történeti értékei felbecsülhetetlenek. Turisták ezreit vonzzák évente a régi temetkezési helyek a kurgánok, a hajdúvárosok kincsei, nevezetességei, a tubusmagtárak, a Bocskai-vár, vagy a Szent Ágota-híd. A környező települések Árpád-kori templom romjai vagy a református kegyhelyek, mint a vallási turizmus alapjai, jelentős vonzerővel bírnak. A városból közelítve számos kulturális rendezvény elérhető a környező településeken, mint például a Hortobágyi Lovasnapok, a Hídivásár vagy a méltán híres Debreceni Virágkarnevál. Az 1964-től megrendezésre kerülő Hajdúsági Nemzetközi Művésztelep pedig kifejezetten Hajdúböszörménybe vonzza a műértő és a műkedvelő turistákat. A település egyik látványossága a Hajdúböszörményi tájházak, amely Hajdúböszörmény népi építészetének emlékét őrzi. A Polgári út 92-100. alatti, összevont telken álló régi lakóházak, jelenleg néprajzi múzeumként működnek. További látványosságként megemlíthetjük a Káplár Miklós-emlékházat, amely Káplár Miklós festőművész lakóháza volt, ahol 1978-ban emlékmúzeum nyílt. A ház 1853-ban épült és a hajdúböszörményi népi építészet jegyeit viseli magán. Az építészeti értékek között van a Kálvin téri református templom, mely a város második, a késő eklektika stílusában épült református temploma, az 1860-ban épült római katolikus templom, az 1898-ban felszentelt görög katolikus templom, valamint a baptista imaház.

Közösségi művelődés, kultúra

A Sillye Gábor Művelődési Központ és Közösségi Ház 1984 óta működik. Az itt dolgozó szakemberek több évtizedes munkájának köszönhetően a város meghatározó kulturális intézménye lett, mely helyet adott színházi rendezvényeknek, koncerteknek, műsoroknak és számtalan csoportnak, közösségnek. Az itt szervezett rendezvények egy része túlmutatott a város határain, hiszen számtalan látogatót vonzott közeli és távoli vidékekről (pl. Hajdúhét) és több csoport vitte sokszor a határon túlra is a város hírnevét (pl. Bocskai Néptáncgyűttes, Ifjúsági Fúvószenekar, stb.). Általánosságban is elmondható, hogy a település zenei műveltsége az átlagos magyar szinthez képest magasabb. Az intézmény szerepe elsősorban a közösségi művelődés segítése, közösségek, klubok, szakkörök létrejöttének, működtetésének támogatása. Feladata a külterületek kulturális, művelődési életének segítése és támogatása, együttműködve a civil szervezetekkel. Az intézmény együttműködik a település többi kulturális intézményével.

A Kertész László Városi Könyvtár legfőbb feladatául a helyi lakosság korszerű könyvtári ellátását tűzte ki. A gyűjteményével és más könyvtárak adatbázisának, illetve dokumentumállományának felhasználásával korszerű könyvtári szolgáltatást képes nyújtani.

A helyi hagyományok és a hajdú kultúra megismerésére a Hajdúsági Múzeumba látogatás során nyílik alkalom. A múzeumot 1924-ben alapították. A ma benne található kiállítás reprezentálja mind azt a kutató munkát, amelyet a múzeum szakemberei végeztek. 2013-ban a múzeumi látogatók száma több mint tízezer fő (10.701 fő) volt. Az intézmény a múzeumpedagógia és múzeumdrágógia kiváló intézménye is egyben. Erőteljes a kisugárzása és vonzása a lakosságra, valamennyi közművelődési célú szervezet között a leghatékonyabb, különösen az ifjúkorúak körében.

Továbbá itt ismét megemlíthetjük a fent már hivatkozott Káplár Miklós-emlékházat.

Hajdúböszörmény néhány kiemelt rendezvénye:

Hagyományos Hajdúsági Disznótor, Országos Cifraszűrös Találkozó és Hagyományőrző Nap, Jazz-Blues Jamboree, Hajdú Kupa – Latin Ranglista Verseny, Hajdúsági Expo és Traktorhúzó Európa Kupa, Ipari és Mezőgazdasági Gépműkiállítás és Termékbemutató, Város Napja, Testvérvárosi Találkozó.

A kultúráját hagyományosan ápoló Böszörmény ma is több országosan és nemzetközileg is jegyzett kulturális eseménynek ad otthont. A KOTTA Fesztivál hazánk és a határon túli fiatalok kedvelt nyári könnyűzenei találkozója. A Hajdúhét augusztusi rendezvénysorozata, a traktorhúzó verseny a díjgratáló és fogathajtó bajnokságok a tavaszi és őszi vásárok, sok szép pillanatot és élményt jelentenek a résztvevőknek, a város polgárainak. A Hajdúsági Nemzetközi Művésztelep 1964-től

fogad művészeket. Az UNESCO által is számon tartott telep a város mecenatúrájának köszönhetően, többek között a Kárpát-medencei és a határon túli magyar alkotók kedvelt közössége.

Hajdúböszörmény kulturális koncepciója

A város 502/2008. (X.30) Önk. számú határozatával elfogadott kulturális koncepciója a város kulturális fejlődésével és szolgáltatásaival foglalkozik. Hajdúböszörmény Város Önkormányzata hiszi és vallja, hogy egy városi önkormányzat nem csak intézményfenntartó, hanem szolgáltató, fejlesztő és animátor szerepet is betölt a területen élő polgárok boldogulását elősegítve.

A közművelődési-kulturális stratégiának a társadalmi-gazdasági felzárkózást, az identitástudatot, a hagyomány és újítás harmonikus fejlődését, az állampolgárok életminőségének javulását kell szolgálnia. A feladatok ellátásában az önkormányzat az általa fenntartott közművelődési, közgyűjteményi intézményekre, a történelmi egyházak, a kisebbségi önkormányzat, a gazdasági szervezetek, a civil szféra által működtetett intézményekre, közösségekre, továbbá a kulturális vállalkozásokra támaszkodik.

Az önkormányzatnak a kulturális, a tudományos és a művészeti értékek megőrzését ellátó valamint a kultúrákövetítő intézményhálózat működőképességének segítése érdekében:

- az éves költségvetésben 3 %-ot kell biztosítani a kulturális, tudományos, közművelődési-közgyűjteményi, művészeti tevékenységek támogatására
- az eddigi gyakorlatnak megfelelően az éves költségvetésben szükséges biztosítani a kiemelkedő és nagy hagyományokkal rendelkező értékek, események támogatását,
- a kulturális feladatok végrehajtása érdekében hatékonyabb együttműködés szükséges a kistérséghez tartozó városokkal és a megyei önkormányzattal
- továbbra is fontos a kapcsolatok erősítése a városi önkormányzat és a tudományos, művészeti műhelyek, az alkotóművészek között. A városi önkormányzat figyelembe veszi és igényli véleményüket, javaslatukat az alkotó műhelyek fejlesztésében, munkájuk megyei és országos szintű elismertetésében. Nemzetközi kapcsolatai keretében kötött megállapodásai során megkülönböztetett figyelemmel segíti munkásságuk határon túli megismertetését.

A helyi közművelődési tevékenységek

A helyi kultúra közvetítését és fejlesztését szolgáló közművelődési tevékenységek olyan közművelődési formák, amelyek a helyi-térségi azonosságtudatot fejlesztik, és a helyben lakókban erősítik a mentális kötődést a településhez. Ezen a területen a közművelődési szakintézmény és az érintett civil szervezetek széleskörű kínálatot nyújtanak a fenti témák iránt érdeklődőknek. Fontos feladatot végeznek, amikor erőfeszítéseket fejtenek ki a helyi és a kistérségi azonosságtudat kialakításában, a lokálpatriotizmus megőrzésében.

Az ünnepi és egyetemes kultúra közvetítését és fejlesztését szolgáló közművelődési gyakorlat az egyetemes, nemzeti, nemzetiségi és más kisebbségi kultúra értékeinek megismertetése az ünnepek kultúrájának gondozását, az értékközpontú programok szervezését hajtja végre a városi szintű nemzeti, állami ünnepek, helyi megemlékezések, kulturális programok megvalósítása során. A művészeti csoportokban komoly műhelymunka, művészeti nevelő tevékenység folyik. A bemutatkozásait (hangversenyek, kiállítások) nagy érdeklődés kíséri mind a városi, mind pedig a városon kívüli alkalmakon.

Közhasznú kulturális szolgáltatások közvetítését és fejlesztését szolgáló közművelődési tevékenységek biztosítják a szabadidő kulturális célú eltöltését, spontán és szervezett kapcsolatépítést. A helyi közművelődési rendelet és a kulturális koncepció szerint a város önkormányzata és a közművelődési – közgyűjteményi szakintézményei a szabadidő kulturális célú eltöltéséhez szinte minden feltételt biztosítanak. A közhasznú kulturális szolgáltatások széleskörűek a városban, melyekre a szakmai tapasztalatok alapján a lakosság igényt tart. A város önkormányzata a közművelődési és közgyűjteményi szakintézményekkel, bevonva a partnerszervezeteket, mindent

megtesz azért, hogy a város polgárainak lehetősége nyíljon a közhasznú és egyéb kulturális ismeretek megszerzésére és a rekreáció, a szórakozás biztosítására.

Sportélet

A civil szervezetek tevékenységi köre széles skálán mozog, többségük szabadidős és sport valamint oktatási, kulturális, szociális tevékenységet folytat. A legkiemelkedőbb számban a sport tevékenységet segítő civil szervezetek vannak jelen a település életében, amely a lakosság egészséges életmódra való törekvését is jelenti a sport által. A közfeladatok ellátásában többnyire kiegészítő szerepet vállalnak, de súlyuk folyamatosan nő.

A városban működik még a Városi Sportszolgáltató Kft is, jelentős szerepet betöltve a sport életben, időskorúak és a gyermekek részére nyújtott ifjúsági, sport és kulturális tevékenységek megvalósításában. Hajdúböszörményben két sportpálya található (Kinizsi utcában, valamint a Városi Sport és Rendezvényközpont sportpályája a Vásár téren).

Humán erőforrás

Hajdúböszörmény már az 1970-es évek óta rendelkezik felsőoktatási intézménnyel. A Debreceni Egyetem Gyermekevelési és Felnőttképzési Kar jogelődjét 1970-ben alapították. A főiskolán jelenleg alapképzési szakon történik az oktatás. A jelenlegi képzései az óvodapedagógus, a szociálpedagógia és az andragógia. Emellett szakirányú továbbképzések is meghirdetésre kerültek szociális menedzser, vezető óvodapedagógus szakirányokon.

A főiskola hallgatói létszáma az elmúlt években folyamatosan nőtt. A hallgatók felkészüléséről egy 40 fős jól képzett oktatói gárda gondoskodik. A főiskola új kutatóbázissal is rendelkezik, amely a Ludotéka. Itt az oktatók figyelemmel kísérhetik a hallgatók gyakorlatát. Az oktatási intézmény rendelkezik saját gyakorló óvodával is. Az óvónők részt vettek többek között alternatív óvodai programok kidolgozásában és azok bevezetésében. Az intézmény remek kapcsolatokat ápol számos külföldi oktatási intézménnyel.

A Debreceni Egyetem keretein belül a településen működik a Szociális és Neveléstudományi Intézet, a Társadalomtudományi és Kommunikációs Intézet, és a Művészet és Sporttudományi Intézet.

A Debreceni Egyetem Gyermekevelési és Felnőttképzési Karának vonzáskörzete a megyehatárokon is túlmutat. A karon a képzés széles vertikuma megtalálható: felsőoktatási szakképzés [csecsemő- és kisgyermeknevelő, szociális és ifjúsági munka (Ifjúságsegítő)], alapképzés (BA: andragógia, óvodapedagógus, szociálpedagógia, csecsemő- és kisgyermeknevelő), mesterképzés (emberi erőforrás tanácsadó).

A Helyi Akció Csoport által a műhelynapokon megfogalmazott észrevételek

A közösség részéről a legtöbb észrevétel a kulturális lehetőségekkel kapcsolatban érkezett, amely jól mutatja a város elkötelezettségét a pályázat céljaival kapcsolatban. Kiemelték, hogy a település kulturális élete és öröksége nagyon gazdag. A településen megtalálhatók helyi és országos védelem alatt álló épületek, eredeti állapotban lévő tájházak. Nagy hangsúlyt kapnak a város életében a művészeti iskolák és kiterjedt testvérvárosi kapcsolatok. Egész évben folyamatosan zajlanak kulturális rendezvények, fesztiválok, amelyek hatóköre túlnyúlik a városon és például Debrecenből is komoly számú érdeklődőt vonz. Ezek a dicséretes eredmények és folyamatok annak ellenére léteznek, hogy a kultúra itt is, mint sok más településen komoly forráshiánnyal küzd, elavult infrastruktúrát kénytelen használni. További problémát okoz, hogy a kultúrát segítő civil szervezetek is mind anyagi, mind szakmai problémákkal küzdenek. Ez a folyamatos küzdelem könnyen vezet a civilek „kifáradásához”. Megoldásra szorulna a rendezvények szolgáltatási feltételeinek javítása. Fontos lenne a rendezvények differenciálása, a 30 év alatti polgárok megszólítása, illetve a hátrányos helyzetű lakosok számára is lehetőséget biztosítani a kulturális életben való részvételre. A fejlesztésre lehetőséget jelenten a pályázati források jobb kihasználása, a meglévő programok országos szintű reklámozása, a település alkalmazás fejlesztése. A másik oldalról pedig olyan közösségi terek kialakítása, illetve rendezvények megtartása, amely erősíti a helyi identitástudatot, elősegíti a fiatalok szórakozási lehetőségeit, ezzel növelve a település megtartó képességét. Ilyen lehet szabadtéri színpad létrehozása, önképző körök támogatása. Olyan egyedi rendezvények létrehozása, amelyek csak Hajdúböszörményre jellemzőek, itt megvalósíthatók, kizárva ezek másolását, amire már volt példa.

IV. Közszolgáltatások

A 3-6 éves gyermekek napközbeni ellátását, valamint nevelését-gondozását az önkormányzat 3 intézményében 35 óvodai csoportban biztosítja. Az önkormányzati óvodák mellett Hajdúböszörményben egy, a református egyház által fenntartott, valamint egy, a Debreceni Egyetemhez tartozó óvoda található. Alapító okiratok alapján a Debreceni Egyetem által fenntartott óvodában 10 csoportban 250 fő, míg a református egyház által fenntartott Jó Pásztor Református Óvodában 5 csoportban 135 fő óvodai ellátására van lehetőség. Óvodai ellátásban – a legutóbbi adatsorok szerint – a 2013/2014-es tanévben összesen 865 gyermek részesül.

Az óvodai férőhelyek száma az elmúlt években nem volt teljes egészében kihasználva.

Az általános iskolai tanulók száma folyamatos csökkenést produkál, összhangban a település népességszámának csökkenésével valamint a 0-14 éves korosztály népességén belüli arányának csökkenésével. A 2009. évi közel háromezer főnyi létszám 2013. évre 2.648 főre csökkent. Az oktatási közintézmények közül, a település 13 általános iskolai feladatellátási hellyel rendelkezik. Együttesen 127 osztályterem áll rendelkezésre jelenleg az általános iskolai tanulmányok elvégzésére. Az átlagos osztálylétszám 21 fő, amely meghaladja az országos átlagot (20 fő). A település külön figyelmet fordít a hátrányos helyzetű, és enyhe értelmi fogyatékkal élő tanulóakra. Az intézmények külön fejlesztő pedagógusokat alkalmaznak a tanulási nehézségekkel küzdő gyermekek beilleszkedésének elősegítésére. Az alapfokú képzés mellett számos képzőművészeti képzést is tartanak, amelyeket nagy érdeklődés övez.

Hajdúböszörményben jelenleg három középszintű oktatási intézmény található. A középiskolai intézmények ezáltal egymás előtt veszik el a diákokat. A hajdúböszörményi középiskolai korosztály egyharmada más településeken végzi a tanulmányait, és nő a későbbiekben középiskolai tanulmányaikat más településen folytatók száma. Az elmúlt években növekedett az érettségi adó középfokú általános oktatásban résztvevő tanulók száma, így a gimnáziumban az osztálylétszámok, a szakközépiskolákban pedig az osztályok száma és létszáma is emelkedett. A Bocskai István Gimnáziumban a négy évfolyamos oktatás mellett felmenő rendszerben nyolc évfolyamos, illetve emelt szintű idegen nyelv tagozatos képzés folyik, ez utóbbihoz nyelvi előkészítő évfolyam szerveződött. A Veress Ferenc Szakképző Iskolában műszaki és gazdasági-szolgáltatási szakterületen, 4 szakmacsoportban (informatika, vendéglátás-idegenforgalom, kereskedelem-marketing és közgazdaság), míg a Széchenyi István Mezőgazdasági Élelmiszeripari Szakképző Iskolában agrár, műszaki és gazdasági-szolgáltatási szakterületen 3 szakmacsoportban (mezőgazdaság, környezetvédelem és közgazdaság) folyik szakmai előkészítő oktatás. A Hajdúböszörményen zajló szakképzések nem csak várost érintik, hanem az egész régióból vesznek részt benne tanulni vágyók.

Egészségügy

Alapellátás

Hajdúböszörményben 13 felnőtt háziorvosi (9 telephelyen) és 5 gyermekorvosi praxis (egy telephelyen) biztosítja Hajdúböszörmény közigazgatási területén belül a szűrési, gondozási és a sürgősségi feladatokat. Járóbeteg szakellátás biztosítja Hajdúböszörmény és Görbeháza lakosainak a térség egészségügyi szakellátását. Az éves betegforgalom alapellátás szintjén 350.000 fő járóbeteg ellátásban 98.000 fő. Kiemelkedő fontosságú, hogy a terület lakosai számára, az egészségügyi ellátások, különösen a járóbeteg szakellátás, lehetőség szerint helyben kerüljenek megszervezésre, a lehető legkevesebb utazással. A hajdúböszörményi rendelőintézetben folyik, 15 szakrendelésen, a térség járóbeteg ellátásának jelentős része. Hajdúböszörményben az 1 házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok számának értéke 2013. évben 1.740,7 fő volt, ami alacsony ellátottságot jelent, tekintetbe véve ugyanezen mutató járási 1.672 fős, megyei 1.502,8 fős, valamint országos 1.486,4 fős értékeit.

Szakellátás

Hajdúböszörmény jelentős vonzáskörzettel rendelkezik a járóbeteg szakellátásban. Közel 35.000 fő számára nyújt egészségügyi szolgáltatásokat Hajdúböszörmény ESZ-V” Egészségügyi Szolgáltató és

Vagyonkezelő Nonprofit Kft. rendelőintézete. Az intézmény egyetlen telephelyen működik, a szakrendelés a központi épületben került elhelyezésre.

Szociális közszolgáltatások

Hajdúböszörmény szociális ellátási feladatait a Szociális Szolgáltatási Központ látja el kötelező feladatként. Az intézmény fenntartója a Hajdúböszörmény Város Önkormányzata. Az alapellátás keretén belül a következő szolgáltatásokat nyújtják: családsegítés, gyermekjóléti szolgálat Idősek klubja, étkeztetés, házi segítségnyújtás, szenvedélybetegek közösségi ellátása, értelmi fogyatékosok napközi otthona. A város továbbá lehetőséget nyújt különböző szolgáltatások igénybevételére a tartós munkanélkülieknek, és az adóság teherrel, lakhatási problémákkal küzdőknek. A Családsegítő Központ például adósságkezelési tanácsadást is működtet. A legalacsonyabb jövedelmű háztartások a külterületen élők háztartásai, a cigánytelepi lakások háztartásai, az önkormányzati lakások háztartásai, így számukra az adósságkezelési tanácsadás egy megoldási lehetőség jövedelemhelyzetük javítására.

Az idősek nappali intézményeinek kapacitáskihasználtsága egyre magasabb, a 2013. évben majdnem 150%-os értékű, amely jelentős feladatok elé állítja a közeljövőben a szociális ellátás ezen szegmensével foglalkozókat. Hajdúböszörmény Önkormányzatának kezelésben lévő tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények kapacitás kihasználtsága hasonlóan magas, gyakorlatilag 100%-os kihasználtsági értékkel működnek.

A Helyi Akció Csoport által a műhelynapokon megfogalmazott észrevételek

A településen a közszolgáltatás intézményhálózatának teljes vertikuma kiépült. A települési közszolgálat régiós hatású, így igen széleskörű, változatos és nagy a támogatottsága mind az önkormányzat, mind a lakosság részéről. Ezekről az alapokról indulva fontos lenne a település térségi szerepének erősítése. Az országos viszonyok persze Hajdúböszörményt sem kerültk el, így a közszolgáltatások itt is forráshiánnyal küzdenek, elsősorban az egészségügy területén. A közszolgáltatások megvalósulásában komoly veszélyforrásként definiáltuk, ha a közszolgáltatás pusztán csak ügykezeléssé válik és nem tényleges szolgáltatásként működik. Ennek társadalmi veszélye igen magas. A forráshiány egyik megoldása itt is a pályázati forrás lehet. Többet kiemelték problémaként, hogy kevés a bérlakás, albérleti lehetőség a településen, amely kihatással lehet a település gazdasági fejlődésére is. Ezzel szemben áll, hogy sok önkormányzati ingatlan áll üresen, vagy nem megfelelően a kihasználtsága. Ezek az ingatlanok megoldást nyújthatnának a bérlakás kérdésre, de jól használhatók lennének közösségi célokra is. A felújított infrastruktúrákat meg kell tölteni közösségi tartalommal, szolgáltatással és szabadidős lehetőségekkel.

V. A társadalom állapota

Demográfiai helyzet

Hajdúböszörmény a népességét tekintve Hajdú-Bihar megyében a 2., az Észak-alföldi régióban 4., illetve országos szinten a 33. legnépesebb település. A lakónépesség száma a KSH helységnévkönyve alapján 2014. január 1-én 31 332 fő volt, 2015. január 1-jén 31 224 fő³. Hasonlóan azonban a megye, a régió és az ország lakosságszámának alakulásához, az elmúlt években a város lakosságának lassú fogyása volt a tendencia.

Az országos tendenciáknak megfelelően, a lakosság korosztályi összetétele is előregedő képet öltött, az öregségi mutató folyamatosan emelkedő értéket mutat, bár még így is jóval elmarad az országos értéktől. A 2001-es census idején a lakónépességen belül a 60 – x évesek aránya 18,3% volt (a 2001-es országos érték 20,4%), a tíz évvel későbbi népszámláláskor a mutató értéke 21%-ra (a 2011-es országos érték 23,5%), 2014-re pedig 22,1%-ra nőtt. Az állandó népességen belül a 0-14 évesek aránya a 2000. évben mért kedvező 19,4%-ról folyamatos csökkenést produkálva 2014. évben 15,5%-ra csökkent, míg az öregségi mutató 143,2 lett.

A természetes szaporulat/fogyás lakosságszámra gyakorolt hatását a 2012. évben a vándorlási egyenleg pozitív irányba mozdította el. Egyértelmű tendenciáról nem beszélhetünk, lévén évenkénti bontásban az egyenleg alakulása hektikus képet mutat, de csak a 2012-es és a 2014-es adatok

³ KSH helységnévtár. Forrás: http://www.ksh.hu/apps/hntr.telepules?p_lang=HU&p_id=03045 letöltés ideje: 2016. 05. 29.

alapján, megyei összehasonlításban a Hajdúböszörményi járás egyértelműen a lakosságszámát szinten tartani képes kevés terület egyike volt. Meg kell azonban jegyezni, hogy a lakhelyváltók aránya közel három százalék volt.

Az Önkormányzat rendelkezésére álló anyagok alapján az elvándorlásban a képzett, főként diplomás csoportok tartós elvándorlása játszott jelentős szerepet: becslések szerint a felsőoktatási tanulmányaikat más városokban folytatók kétharmada nem tér vissza Hajdúböszörménybe. Az elmúlt években, több hullámban érkeztek, jellemzően a város külterületi, kertes területeire Debrecenből és a szomszédos régióból alacsony iskolai végzettséggel és elhelyezkedési esélyekkel bíró betelepülők.

A legutóbbi népszámlálás adatai alapján a város lakónépességének etnikai összetétele gyakorlatilag homogénnek tekinthető. A helyi önkormányzat megbízásából számos felmérést hajtottak végre az elmúlt években a roma lakosság körében, így ezeket a felméréseket alapul véve körülbelül 1200 fő roma etnikumú él a településen, amely a lakosság 3,7%-a.

Képzettség

A településen a legfeljebb általános iskolai végzettséggel (8. osztály) rendelkezők aránya (a hét éves vagy annál idősebbek körében) a 2001-2011 közötti időszakban nem csökkent. Ezzel párhuzamosan ugyanakkor mind az érettségizettek, mind az érettségi nélküli középfokú végzettséget szerettek és még a felsőfokú végzettségűek aránya is növekedett. Ugyanakkor a megyei illetve az országos arányokhoz viszonyítva még mindig szignifikáns lemaradással küzd a település lakosai iskolai végzettségét tekintve.

Jövedelmi helyzet

A járás és Hajdúböszörmény esetében is elmarad az országos átlagtól az egy főre jutó nettó belföldi jövedelem összege. A szűkebb környezeti viszonyokat tekintve a hajdúböszörményi a régiós átlaghoz (555.298 HUF) illeszkedő értéket mutat. Hajdúböszörmény lakosságának jövedelmi viszonyait vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a száz lakosra jutó adófizetők számának változása az elmúlt évtizedben lassú növekedést produkált a településen.

Lakhatás

Hajdúböszörményben a 2001. évi census adatai alapján 11.453 háztartás volt, számuk a 2011. évi népszámlálás idejére 12.307 darabra nőtt (a 2011. évi háztartások száma 107%-ra nőtt 10 év alatt.). Hajdúböszörményben az 1000 lakosra jutó lakások száma 395,1 db. Az összkomfortos háztartások aránya a 2001-es 34,16%-ról tíz alatt 46,72%-ra nőtt, azonban a megyei arányokhoz (2001-es megyei arány: 48,02%, 2011-es megyei arány: 57,06%) képest szignifikánsabb rosszabb a helyzet. A félkomfortos és komfort nélküli háztartások aránya továbbra is magasabb, mint a megyei mutatók, és kiemelkedően magas a szükség- és egyéb lakások aránya. Bár a városban a háztartások életminősége pozitív irányba fejlődött 2001 és 2011 között, továbbra is problémát és feladatot jelent a háztartások komfortjának növelése. A háztartások közcsatorna-hálózatba bekapcsolásának aránya 90%, a közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya 96,9%.

Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok

Hajdúböszörményen belül differenciáltság mutatható ki az egyes településrészekben élők jövedelmi viszonyaiban, az ott élők életminőségében, amely szoros analógiát mutat a város társadalmának térbeli rétegződésével. A legrosszabb helyzetben lévő településrészek a 35%-os szegregációs mutatóval rendelkező szegregátumok. A legsúlyosabb társadalmi problémák ezekben a településrészekben koncentrálnak. A város külterületén elterülő településrészek esetében is beazonosítható probléma az alacsony ellátottsági szint és a belvárossal való gyenge integritás. További problémát jelent a kertes területeken megjelenő halmozottan hátrányos helyzetű lakónépesség, akik nem Hajdúböszörményből települtek ki, hanem az elmaradott falusi településekről érkeztek.

Közbiztonság

Hajdúböszörmény bűnügyi és közbiztonsági állapotait, alapvetően a stabilitás jellemzi. A bűncselekmények száma és jellege sok esetben összefüggést mutat a lakosság szociális helyzetével. A

városban a bűnözési fertőzöttség a megyéhez viszonyítva átlagosnak tekinthető, az ország hasonló méretű városaival összehasonlítva átlag alattinak számít. A bűncselekmények összetételét vizsgálva megállapítható, hogy az ismertté vált ügyek 65 %-a minden évben a vagyon elleni jogsértések köréből adódott. A kriminálgeográfiai vizsgálatok szerint a lakosság alapvetően biztonságosnak tekinti a várost.

Civil szerveződések, közösségek

Pozitív társadalmi jelenség, hogy erősödött a városi lakosság identitástudata, lokálpatriotizmusa, nőtt a helyi lakosság körében a társadalmi felelősségvállalás és a civil aktivitás. A helyi hagyományok őrzése, tradíciók ápolása felértékelődött, amely elsősorban a lokalizmus – mint a globalizmusra adott válaszreakció – szerepének megerősödésével van összefüggésben.

A civil szervezetek tevékenységi köre széles skálán mozog. Többségük szabadidős és sport valamint oktatási, kulturális, szociális tevékenységet folytat. A legkiemelkedőbb számban a sport tevékenységet segítő civil szervezetek vannak jelen a település életében. A közfeladatok ellátásában többnyire kiegészítő szerepet vállalnak, de súlyuk folyamatosan nő. A társadalom megújítása terén is fontos szerepet kapnak a helyi közösségek. A Sillye Gábor Művelődési Központ és Közösségi Ház feladata a külterületek kulturális, művelődési életének segítése és támogatása, együttműködve a civil szervezetekkel.

A Helyi Akció Csoport által a műhelynapokon megfogalmazott észrevételek

A települési társadalom állapotához kapcsolódó megjegyzések két nagy csoportba rendezhetők. Az első a meglévő értékek és ezek további erősítésének hangsúlyozása. Ilyen érték a település regionális fontossága mind a fejlett oktatás, közszolgáltatás területén, mind az aktív sportélet, mind pedig a fejlődést támogató környezet terén. A térségi szerep erősítése a meglévő területeken is fontos. Kiemelt területek továbbá az idegenforgalom, és gazdasági szféra. Fejlesztési lehetőségek a határon túli kapcsolatok erősítésben, az oktatás fejlesztésében, igényeknek megfelelő szakképzések kialakításában látszik.

A másik fontos témakör volt a szegregációban élők számának növekedése, és népességmegtartó képesség erősítése, elsősorban a fiatalok tekintetében. A leszakadó rétegek helyzete szerencsére nem romlik, de nem is javul, csökken a gyermeklétszám, jelentős a fiatalok elvándorlása. Ezen a fent leírt fejlesztések sokat segíthetnek, amelyekhez források szerzése kiemelt feladat.

VI. A gazdaság helyzete

A település gazdasági súlyát jól jellemzi, hogy Hajdúböszörményben a 2014. évi adatok alapján a gazdasági társaságok túlnyomó többsége, az 5544-es teljes körből 4428 tartozik az 1-9 főt foglalkoztató vállalkozások közé. Elenyésző 73 db a 10-49 főt foglalkoztató cégek, és az 20 db az 50 fő felett foglalkoztató cégek száma.

Mezőgazdaság

Hajdúböszörmény mezőgazdasági adottságai kedvezőek, termőterületeinek talajminősége kiváló. Hajdúböszörmény gazdaságában igen jelentős súllyal van jelen a mezőgazdaság. A 2014-es adatok szerint a városban regisztrált vállalkozások több mint fele, 56,2 százaléka végez ilyen jellegű tevékenységet. Ugyanakkor a szervezetek forráslehívó képességének köszönhetően, 2014 során közel 4 milliár Ft támogatást fizettek ki a központi szervek a város mezőgazdaságának támogatására. Az állattenyésztés hasonló színvonalú: sertésenyésztésben nagyobb a város teljesítménye, mint Nógrád megyéé, továbbá a juh, tenyésztés számottevő. A marha- és szárnyas tenyésztés látott jobb napokat is, visszafejlődés után stagnál, de fejleszhető. Ehhez jól igazodik a takarmánytermelés és forgalmazás. A húsipari kiskereskedelem, a kenyér-üzemek és boltok hálózata kiegészíti ezt a képet: a fogyasztás országos átlagon felüli. A város saját húsüzemet épít, amely majdnem kész, s elindította a saját tejüzem létesítését is. A város tulajdonában van saját zöldségfeldolgozó üzem is.

Ipar

A 2014-es adatok szerint a településen jelenlévő ipari szektor 9,1 százalékban jelenik meg. Az ipart sokrétűnek minősíthetjük, a gép- és könnyűipari vállalkozások emelhetők ki. Az ipari vállalkozások arányának tekintetében Hajdúböszörmény az országos átlaghoz illeszkedő képet mutat. Az ipari vállalkozások foglalkoztatásban betöltött szerepe ugyanakkor Hajdúböszörmény esetében igen

jelentős, még akkor is, ha az elmúlt években az ipari vállalatok száma a településen a korábbi időszakokhoz képest csökkenést mutat. Az ipari tevékenységet folytató vállalkozások jelentős része az építőiparhoz, illetve a feldolgozóiparhoz kötődik. A gazdasági élet élénkítése és fenntartása szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bírnak az ipari parkok. Hajdúböszörményben 2 ipari park került kialakításra. A város keleti határában elterülő Keleti Ipari Park (34,4 ha) szerencsére maximális kihasználtsággal működik, tervben van az ipari park bővítése. Új, zöldmezős fejlesztés keretében a nyugati ipari területen került kialakításra az M35 Business Park az önkormányzat tulajdonában álló 8 hektáros területen. Jelenleg ezen ipari park kihasználtságának mihamarabbi növelése valamint marketingje folyik.

Szolgáltatások

Hajdúböszörményben a szolgáltató szektorban regisztrált vállalkozások aránya elmarad az országos és a megyei átlagtól, azonban a járási szint fölött van. A szállítás, raktározási tevékenységet folytató vállalkozások száma korábbi adatok szerint 144 darab, ami a szektor 7,66%-os részét tette ki. A szálláshely szolgáltatással foglalkozó cégek száma a tercier szektoron belül mindösszesen 2014-ben 104 db. Hajdúböszörményben az összes szálláshely szállásférőhelyeinek száma a 2014. évben 462 darab volt, beleértve a kereskedelmi és magán szálláshelyeket is. A szálláshelyekkel kapcsolatos mutatókat vizsgálva látható, hogy számuk az országos és a megye járásközponti átlagától messze elmarad, és egy stagnáló, 2011-től csökkenő tendenciát mutat. A vendégéjszakák száma 2014. évben 17 323 db volt, mely messze elmarad a 2005-2006-os évektől (28 és 34 ezer db), azonban 2012-től lassú növekedés látható.

Képzettség

A versenyképességet jelentős mértékben meghatározza a lakosság képzettség szerinti megoszlása, melyben a 2001 és 2011 közötti időszakban Hajdúböszörmény esetében minden mutató értékében pozitív változás következett be. Ez a tendencia segíti a várost abban a törekvésében, hogy minél több külföldi befektetőt vonzzon a városba, különösen a magas szakképzettséget igénylő tudás intenzív ágazatokban tevékenykedő cégeket.

Foglalkoztatási helyzet

A település foglalkoztatási helyzetének fontos földrajzi meghatározója, hogy két megyeszékhely, Debrecen és Nyíregyháza közvetlen vonzáskörzetében helyezkedik el. A megyeszékhelyek közül Debrecen közelíthető meg a legkönnyebben, míg Nyíregyháza nehezebben. A távolabbi munkavállalást továbbá jelentősen befolyásolja, hogy a város vasúti mellékágak mentén fekszik, ami az ingázás lehetőségét jelentősen csökkenti. A 2016-os adatok szerint a nyilvántartott álláskeresők száma a munkaképes korú népességen belül magas 8,7%-os arányt mutat⁴. Problémát jelent a fiatalok munkaerő-piaci belépése a településen, a pályakezdő munkanélküliek és a 25 év alatti regisztrált munkanélküliek aránya is meghaladja az utóbbi évek vonatkozásában az országos illetve a megyei átlagot. Hajdúböszörményben is gondot okoz az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők álláshoz és megélhetéshez juttatása. Az ilyen munkaerő-piaci hátránnyal rendelkezők aránya a regisztrált munkanélküliek körében Hajdúböszörmény esetében is több mint 40%. Hajdúböszörményben is folyamatosan növekszik azok aránya, akik foglalkoztatás céljából más településekre ingáznak. A 2011-ben a napi ingázók aránya a foglalkoztatottakon belül elérte a 21,2%-ot. Hajdúböszörmény országos szinten is az egyik legnagyobb közfoglalkoztatójának számít.

Gazdasági élet élénkítését szolgáló tevékenységek

A 2011-2014 közötti időszakban az önkormányzat a gazdasági fejlődéshez szükséges feltételek megteremtése, javítása érdekében a megtelő Keleti - Ipari Park területét bővítette, illetve új Ipari park kialakításáról is döntött. A 35-ös főút belterületi szakaszán kereskedelmi tevékenységek számára ingatlanokat alakított ki, támogatásokon keresztül hozzájárult a helyi élelmiszeripari szereplők megerősödéséhez, pályázati támogatást szerzett a helyi feldolgozóipari kapacitások növeléséhez,

⁴ forrás: http://nfsz.munka.hu/resource.aspx?resourceID=nfsz_stat_telepulessoros_adatok_2016_3

zöldegtárolót épített, illetve felülvizsgálta befektetés-ösztönzési és vállalkozásfejlesztési politikáját is. Vélhetően ennek is köszönhető, hogy a gazdasági szervezetek egy főre jutó jegyzett tőkéje a városban folyamatosan és dinamikusan növekedett az elmúlt években.

Innovációs potenciál (K+F helyzete)

Hajdúböszörmény város kutatás-fejlesztési tevékenységét a Debreceni Egyetemmel való különböző együttműködések határozzák meg, mivel klasszikus értelemben vett kutatás-fejlesztési tevékenység nincsen a városban. A város 2013-ban partnerként csatlakozott a LIFE+ program keretében működő „HoME” (Housing Monitoring Efficiency) projekthez, melyben a szlovén Maribori Egyetem is részt vesz. Ígéretes, hogy a kutatási, innovatív tevékenység iránt a lakosság köréből is mutatkozik érdeklődés, hiszen 1 fő indult és nyert az „ÉAOP 1.1.3-12 A régió innovációs potenciáljának fejlesztése innovatív start-up cégek létrehozásával” című programban saját pályázatával.

A Helyi Akció Csoport által a műhelynapokon megfogalmazott észrevételek

A település gazdasága a mezőgazdaságra és az állattenyésztésre alapul. Ennek fejlesztésében, és a kapcsolódó könnyű- és feldolgozóiparban további lehetőségek rejlenek. A településen az ilyen jellegű, illetve egyéb a szellemi tőkét kihasználó, a környezetet nem terhelő iparágak kiépítése lenne a cél. A település mezőgazdaságában nagyobb szerepet kell, hogy kapjon a jól jövedelmező zöldegtermelés, és az ehhez kapcsolódó élelmiszer-feldolgozó tevékenység. Ezek már most is jelen vannak a városban, de nem működnek eredményesen. Sok lehetőség van a biogazdálkodásban is. Ezeknek a fejlesztéseknek a háttere is rendelkezésre áll. A település rendelkezik ipari parkkal, köztűn jól megközelíthető, sok fiatal gazda van, és működik a képzéshez szükséges infrastruktúra. A fejlődéshez azért van feladat is bőven. A mezőgazdaságnak és a kapcsolódó feldolgozóiparnak, olyan termékekkel kell foglalkoznia, amely jól jövedelmez, mert csak így lehet biztosítani a versenyképes, és munkaerő-megtartó fizetéseket. Szükség lenne a fiatal gazdák számára forrásokat biztosítani, és olyan képzéseket szervezni, amely biztosítja a szükséges ismereteket a vállalkozásvezetéshez. Jelentős innovációs kérdés, hogy a mezőgazdaság képes lesz-e megfelelni a klímaváltozásnak?

VII. Összegző megállapítások

Alapvetően negatívnak tekinthető, hogy csökkenő a város lakosság száma, hasonlóan a megye, a régió és az ország lakosság számának alakulásához, bár a megyében a Debreceni és a Hajdúhadházi járások kivételével mindenhol gyorsabb ütemű a lakosság fogyása.

Hajdúböszörmény a lakosság számát egyértelműen szinten tartani képes kevés település egyikeként alapvetően kiegyensúlyozott demográfiai tendenciákkal rendelkezik. A település természetes szaporulata / fogyása azonban a népességszökkenés alapja, melyet a jellemzően a magasabb presztízű foglalkoztatottak csoportjába tartozóak Debrecen felé gravitálása kedvezőtlenül befolyásol.

A népesség korösszetételét tükröző mutatókban Hajdúböszörmény pozíciói nem jók, a későbbiekben nagyobb arányban várható a népesség öregekedése, és ez az eltartottak számának a növekedését eredményezi, amely az adott területtel foglalkozó szociális ellátó-szolgálat megerősítését és diverzifikálását teszi szükségessé. Ez azt jelenti, hogy a jelenleginél élesebb különbséget kell tenni a még aktív idősök számára biztosított ellátások, illetve a már ápolásra szoruló emberek ellátást biztosító szolgáltatások között. Hajdúböszörmény térségi szerepének erősítését szolgálná az egészségügyi ellátás minőségi fejlesztése.

A népesség képzettségi viszonyait tekintve Hajdúböszörmény pozíciói szintén nem jók. Az alacsonyabb képzettséggel foglalkozó mutatók (az általános iskola 1-7 évfolyamát végezte el; az általános iskola 8. évfolyamát elvégezte) esetében a város helyzete nem tekinthető kedvezőtlenebbnek, mint a megyei arányok, azonban a felsőfokú végzettség vonatkozásában szignifikáns lemaradás tapasztalható.

Problémát jelent a fiatalok munkaerő-piaci belépése a településen, a pályakezdő munkanélküliek és a 25 év alatti regisztrált munkanélküliek aránya is meghaladja az utóbbi évek vonatkozásában az országos illetve a megyei átlagot. Hajdúböszörmény országos szinten is az egyik legnagyobb közfoglalkoztatójának számít, azonban a közmunkaprogram idényjellege kedvezőtlen tendenciaként rögzíthető a településen. A városban jelentős nemzetiségként a roma kisebbség van jelen. Az

alacsony képzettségűek magas aránya a strukturális munkanélküliség arányát növeli, amely a szegregációs folyamatokat erősíti. A szegregációs folyamat leginkább a város roma lakosságát érinti. A szegregációs folyamat az önkormányzat számára jelentős költséget jelent a kiosztott segélyek formájában, amelyet beruházásokra is fordíthatnának. A települési közúti hálózat leromlása tovább ronthatja a szegregációs folyamatokat és az alacsony vállalkozói beruházási kedvet is; ezek miatt a még erősebbé válnak a szegregációs folyamatok. A társadalmi re-integrációt nehezíti a szegregációval nem érintett területeken és a szegregátumokban élők közötti feszültség.

A település gazdaságára mezőgazdasági túlsúly a jellemző, amely összhangban van az alacsony képzettségűek számával, valamint az idénymunka túlsúlyával az alacsony képzettségűek munkaerőpiaci lehetőségei tekintetében. A mezőgazdasági dominanciájú gazdaság diverzifikációjának jegyében feldolgozóipari kapacitások növelése (zöldségtároló építése, az önkormányzati befektetés-ösztönzés felülvizsgálata) zajlott, az ipari szektor valamint kiemelten a terciér szektor alulreprezentáltsága továbbra is a város gazdaságának egyoldalúságát mutatja.

Az ipar csökkenő aránya a szakképzett emberek hiányából is adódik, amelynek oka, hogy a fiatalok tanulmányaik után nem a településen találnak számukra megfelelő munkát, így csökken az ipari vállalkozások alapításának hajlandósága, a meglévő ipari park ellenére. A magas hozzáadott értéket termelő vállalkozások betelepülésének egyik akadálya, hogy a képzett szakemberek – jellemzően a fiatalok, ami demográfiai szempontból is aggályos – elvándorolnak a településről, így a kvalifikált munkaerő hiánya miatt nem kielégítő volumenű az iparüzési adó a fenntartási és fejlesztési feladatokra. Természetesen az ipar csökkenő szerepét a makrogazdasági folyamatok is befolyásolják.

A hajdúvárosokra jellemző erős szellemi és kulturális hagyományokra, a büszke „hajdú” identitástudatra épülő városmarketing kedvező hatású lehet a település népszerűségmegtartó erejére.

A kultúra esetében a város önkormányzata alapvetően arra törekedett, hogy egy olyan rendszert alakítson ki, amely mind a helyi lakosság, mind pedig a Hajdúböszörménybe látogató turisták számára biztosítja a színvonalas kikapcsolódás lehetőségét. A múzeumi látogatók számának korábbi csökkenő tendenciája megfordulva növekedő tendenciát mutat, a történelmi városmag infrastrukturális fejlesztésével egységesebb, és vonzóbb településkép alakult ki, így a város image-ének erősödésével a múzeumi látogatók száma is tovább növekedhet.

Hajdúböszörményben a szálláshelyek száma az országos és a megye járásközponti átlagaitól messze elmarad, mint az egy szállásférőhelyre jutó vendégéjszakák száma is. Hajdúböszörmény viszonylag sokféle vonzerővel (környezeti, kulturális, gyógy, szabadidő, ifjúsági) rendelkező településként az idelátogatók számának növelésével növekvő idegenforgalmi bevételeket eredményez. A főtér felújításával (és sétáló övezet kialakításával) megfelelő színvonalú fogadó tere alakult ki a városnak. A bevételek növekedése a szálláshelyek és a településen található gyógyfürdő fejlesztését is indokoltá tehetik, hogy még több vendéget tudjanak fogadni.

3.2 A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok, szolgáltatások

A Helyi Fejlesztési Stratégia és a 2014-2020-as Operatív Programok kapcsolata, külső koherenciák

EFOP-1 prioritás

- 1.2. A család társadalmi szerepének megerősítése, továbbá a gyermekek és fiatalok képességeinek kibontakoztatása
- 1.3. Társadalmi együttélés erősítése
- 1.4. Gyermekeket sújtó nélkülözés felszámolását célzó programok és szolgáltatások fejlesztése
- 1.5-7 Területi hátrányok felszámolását szolgáló komplex programok emberi erőforrást célzó beavatkozásai
- 1.8 Népegészségügyi program, az egészségtudatosságot erősítő programok és szolgáltatások fejlesztése
- 1.9. A minőségi feladatellátást támogató eszközök és alkalmazások fejlesztése, illetve a korai intervenció megerősítése

EFOP -2 prioritás

- 2.1. A rászoruló gyermekek életésélyeinek növelése - Cél: A gyermekeket sújtó nélkülözéselleni programok által nyújtott szolgáltatásokhoz való hozzáférés növelése
- 2.2 A társadalmi együttműködést szolgáló intézmények és szolgáltatások fejlesztése, bentlakásos intézmények kiváltása, új kapacitások létesítése

EFOP -3. prioritás

- 3.1. A végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése, a köznevelés hátránykompenzációs képességének növelése
- 3.7. Az emberi erőforrás fejlesztése az egész életen át tartó tanulás eszközeivel

Hajdú-Bihar Megyei Területfejlesztési Program (2014-2020)

A Hajdú-Bihar Megyei Területfejlesztési Program több releváns stratégiai célt határoz meg. Ezek az Alföld értékeire épülő fenntartható környezet, amely célnak fő feladata, a meglévő természeti erőforrások megőrzése, a fenntartható környezet, a természeti potenciálok hatékony felhasználása. A versenyképes gazdaság fejlesztése, amelynek részei az egészséges agrár-élelmiszeripar, az élelmiszer-feldolgozó ipar, és az oktatás és turisztika. További releváns cél a megye gazdaságszerkezetének megfelelő gyakorlatorientált szakképzési rendszer kiépítése. Stratégiai cél, hogy a járásközpontok, mint Hajdúböszörmény, váljanak a helyi közösségek együttműködési centrumaivá.

Hajdú-Bihar megye Integrált Területi Programja (2014-2020)

Az ITP-ben megfogalmazott, a TOP célkitűzéseivel illeszkedő legfontosabb megyei célok között található a vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés. Ennek részeként fontos cél az üzleti infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése, helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése, egészségügyi alapellátó-rendszer infrastrukturális fejlesztése, megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés.

Hajdúböszörmény Integrált Településfejlesztési Stratégiája

T 1.1. Versenyképes gazdaság igényeit kielégítő infrastruktúra-fejlesztés:

Hajdúböszörmény Város Önkormányzatának egyik legfontosabb feladatköre a városi infrastruktúrák, közszolgáltatások infrastruktúra-fejlesztés működtetése, folyamatos fejlesztése, modernizálása (Nyugati Ipari Park és Keleti Ipari Park).

T 1.2. A minőségi turizmus feltételeinek javítása, a meglévő adottságok magasabb szintre emelése:

A városképet javító, a városi környezet színvonalát emelő fejlesztések, valamint a szabadidős és kulturális projektek célcsoportja elsősorban a helyi lakosság, ugyanakkor ezek a tényezők jelentősen javítják Hajdúböszörmény turisztikai vonzerejét is. A sport és kulturális infrastruktúrák fejlesztése szintén olyan terület, mely a várostérség lakosságát, a turisztikai kínálat bővítését, valamint a közösségi élet és az identitás erősítését egyaránt szolgálja. A város kulturális, épített és táji örökségére épülő turizmus jövedelemszerzési potenciáljának erősítése attrakciók és kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése révén.

T 1.3. A gazdasági szereplőket támogató környezet kialakítása (oktatás, szakképzés, stb.)

A településen megjelenő helyi szakképzés hiányának megoldása érdekében tematikus célként fogalmazódik meg a magas színvonalú oktatás-nevelés biztosítása, fejlett és mindenki számára elérhető óvodai hálózat, magas színvonalú, színes (nyelvi és informatikai oktatás) alapfokú oktatás és elismert középfokú oktatási intézmény fejlesztéssel, mely nem csupán társadalmi, hanem gazdasági szempontból is elengedhetetlen.

T 2.2. Az épített és természeti környezet védelme, állapotának javítása

A tematikus célhoz illeszkedve Hajdúböszörmény Város Önkormányzata folytatni kívánja a közterületek, zöldterületek, az épített környezet megújítását, a helyi vállalkozások megerősítését és a közösségi életet erősítő városrészi projektek megvalósítását.

A HKFS tartalmát befolyásoló, a település gazdasági és környezeti fejlődését és a befogadást támogató programok, szolgáltatások

A város közművelődési koncepciója, rendelete

A város közművelődését az 55/2008.(XII.01.) Önk. rendelete a helyi közművelődési tevékenység támogatásáról szabályozza.

A szabályozás a következőkre terjed ki:

- A település, a kistérség, a régió környezeti, szellemi, művészeti értékeinek, hagyományainak feltárása, megismertetése, a helyi közösségi művelődési szokások gondozása, gazdagítása
- Az iskolarendszeren kívüli, öntevékeny, önképző, szakképző tanfolyamok, életminőséget és életésélyt javító tanulási, felnőttoktatási lehetőségek megteremtése
- Az egyetemes, a nemzeti, a nemzetiségi, a kisebbségi kultúra értékeinek megismertetése, a megértés, a befogadás elősegítése, az ünnepek kultúrájának gondozása
- Az ismeretszerző, az amatőr alkotó, művelődő közösségek tevékenységének támogatása
- A helyi társadalom kapcsolatrendszerének, közösségi életének, érdekérvényesítésének segítése
- A szabadidő kulturális célú eltöltéséhez feltételek, egyéb művelődési lehetőségek biztosítása
- Kultúrák közötti kapcsolatok építésének és fenntartásának segítése

3.3 SWOT

A pályázati kiírásban meghatározott fókuszpontok alapján elkészült a település helyzetfeltáró elemzése, majd ezt követően lezajlott a helyzetfeltáró műhelynap. A település szereplőitől kapott információk alapján elkészült a város végleges SWOT elemzése: meghatározásra kerültek a település erősségei, gyengeségei, a kiaknázható lehetőséget nyújtó tényezők, és a fejlődést gátló veszélyek. Ide beépítésre kerültek a műhelyen elhangzott információk (*dőlt betűvel szerepelnek*), ezzel biztosítva helyi szempontok, elvárások és igények megjelenését az elemzésben, megoldást keresve a település problémáira.

Térszerkezeti fókuszpont

Hajdúböszörmény kivételes településszerkezettel bír, melynek megőrzése kiemelt feladat. A település megközelíthetősége közúton megfelelő, vasúton sokkal nehezkesebb. A közösségi és kerékpáros közlekedés fejlesztése fontos cél. A város közművesítése, hulladékgazdálkodása megfelelő. A térszerkezetben rejlő problémák, feladatok egyik kiemelt területe a zárt kertek helyzete. A zárt kertek egy jelentős része kihasználatlanul áll, amely rontja a környezetünk komfortérzetét, növeli a szegregáció esélyét. A kertek megművelése, az itt lévő épületek kihasználása sok lehetőséget hordoz magában. A település életére jó és rossz értelemben is jelentős hatással van Debrecen közelsége és annak elszívó hatása.

1. Térszerkezeti fókuszpont	
<p>Erősségek</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A sajátos településszerkezet 2. M3 autópálya közelsége, M35 autópálya közvetlen közelében helyezkedik el 3. A város szélén haladó 35. számú főút biztosítja a térségi összeköttetést 4. Debreceni reptér légi összeköttetést biztosít 5. <i>Teljes a közművesítés a városban</i> 	<p>Gyengeségek</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Külterületen a szegregációs folyamatok miatti lakónépség megjelenése a kertés területeken 2. Ritka településhálózat, nagy területi kiterjedés 3. Nehezkés a vasúti megközelítés 4. Kerékpárút hálózat fejlesztésre szorul 5. Tehermentesítő elkerülő út hiánya 6. Szomszédos településekkel összekötő utak fejlesztésre szorulnak 7. <i>Az autópálya-építés a vízutakat keresztülvágta</i>

	8. <i>Sok lakás üres a városban</i> 9. <i>Zárt kertek megműveletlenek</i> 10. <i>Klasszikus gazdálkodói épületek sokhelyen diszfunkcionálisak, ahol pedig használatban vannak, veszélyeztetik a lakókönyezet komfortját</i>
Lehetőségek 1. Közösségi közlekedés fejlesztése, kerékpáros közlekedés elősegítése 2. A kerékpárút hálózat kiépítése a munkahelyek és a turisztikai célterületek könnyebb elérhetőségét biztosítja 3. A kivételes értékekkel bíró településszerkezet megőrzése, 4. a városközpont és a településrészek városképi és infrastrukturális jellegű fenntartható fejlődésének biztosítása 5. A kihasználatlan zöldterületek – záportározók - rendezése és revitalizációja új rekreációs célú közösségi funkciók területei lehetnek 6. Közvetlen kapcsolata van az M3-as autópályával / az M35-ös autópálya segítségével/ 7. Urbanizált térségben, nagyváros közelségében fekszik 8. Integrált szociális rehabilitáció az infrastruktúra kiegészítésével, szociális bérlakások építésével, közösségi funkciók építményeinek és szabad tereinek létrehozásával a szegregálódott területek fejlesztése 9. <i>A zárt kerteket az önkormányzat felvásárolja, és a hagyományos termelésbe újból bevonja</i>	Veszélyek 1. Az épített értékek felújításának elmaradása végleges megszűnésükhöz vezethet 2. Gyorsforgalmi úttal csak egy irányban (M3) van viszonylag kedvező kapcsolata, vasúti közlekedési kapcsolata nem közvetlen az országos főhálózattal 3. Kedvezőtlen a közeli nagyváros fejlesztés-elszívó hatása 4. A fejlődés egyik alapját jelentő központi szerepkör elérésének, illetőleg kialakulásának esélyeit gyengíti, az hogy a város viszonylag homogén „város-ellátottságú” térségben fekszik, ezen belül a Debrecen körüli városgyűrű egyik települése, így a hagyományos értelemben vett városi vonzáskörzettel nem rendelkezik. 5. Szomszédai jórészt szintén saját magukat ellátó városok, szintén gyakorlatilag vonzáskörzet nélkül. 6. <i>Zártkertekben kialakuló szegregátumok társadalmi feszültséget okoznak</i>

Környezeti adottságok fókuszpont

Hajdúböszörmény legfontosabb értékei között tartja nyilván környezeti adottságait. Ebbe beletartozik a természetvédelmi terület, gyógy- és termásvíz készlet, a magas minőségű szántóterületek. Ezek jelentős értékeket meg kell őrizni. A megőrzést nehezíti, hogy a település környezeti terhelése nő. Ennek oka, hogy az ökológiai folyosók nem alkotnak egységet, a külterületen megjelent a lakosság a szegregációs folyamatok miatt. A megújuló energiaforrások használata nem kellően elterjedt, viszont a fatűzelés növekszik. A településen belül kevés a zöldterület, a fásítás is feladat lenne. Szerencsére a településen a közművesítés és a hulladékgazdálkodás megoldott. Külön figyelmet kell fordítani a mezőgazdasági területek védelmére, illetve az elhagyatott szántóföldek és zöldterületek újra termelésbe vonására.

2. Környezeti adottságok fókuszpont	
Erősségek 1. Jelentős értéket képviselő természeti értékek jelenléte (országos védett természeti területek, Hortobágyi Nemzeti Park), ex lege értékek (szikes tavak, kunhalmok), gazdag élővilág, NATURA 2000 területek; Unesco Bioszféra rezervátum területek; Világörökségi területek; 2. Kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek 3. Gyógyvíz és termásvíz készlet 4. Kiváló agro - ökológia potenciál 5. A sajátos településszerkezet 6. <i>15 zárt kert</i>	Gyengeségek 1. Külterületen a szegregációs folyamatok miatti lakónépesség megjelenése a kertés területeken 2. Természetvédelmi oltalom alatt álló erdőterületek gazdasági rendeltetésűek 3. Ökológiai hálózat magterületei nincsenek puffertérülettel körbehatárolva 4. Ökológiai folyosó területei nem alkotnak szerves egységet 5. A komplex szemléletű tájgazdálkodás térségi hiánya 6. Kevés a közhasználatú zöldterületek kiterjedése és

<p>7. Természetvédelem (Hortobágy), Zöld Kör</p> <p>8. Hajdútanya mintagazdaság</p> <p>9. Teljes a közművesítés a városban</p> <p>10. Hulladékgazdálkodás (szelektív gyűjtés és feldolgozás)</p>	<p>aránya</p> <p>7. Hiányos utcafásítások</p> <p>8. Kedvezőtlen zöldfelületi ellátottság</p> <p>9. Zárt kertek megműveletlenek</p> <p>10. Az autópályaépítés keresztülvágta a vízutakat</p>
<p>Lehetőségek</p> <p>1. Megújuló energiaforrások felhasználásának támogatása</p> <p>2. Környezetvédő technológiák, módszerek rendelkezésre állása</p> <p>3. Vállalkozások számára környezetirányítási rendszerek rendelkezésre állása</p> <p>4. Ingatlanállomány energiahatékonyságának javítása</p> <p>5. Ökogazdálkodás és ökoturizmus fejlesztése,</p> <p>6. A természeti, táji örökségek potenciális adottságai az ökoturizmus, a kerékpáros és lovas turizmus kialakulásának, kialakulásának</p> <p>7. A zárt kerti területek hagyományos művelési kultúrájának újraélesztése</p> <p>8. <i>További tanyai iskolamúzeumok létrehozása</i></p>	<p>Veszélyek</p> <p>1. A mezőgazdasági tevékenység (mérgek), tisztítatlan szennyvizek az élővizek minőségét veszélyeztetik</p> <p>2. A szikkasztott szennyvizek talajvíz- szennyezők</p> <p>3. Fatüzelés arányának növekedése</p> <p>4. Elmarad az innovációigényes technológiák elterjedése saját forrás hiánya miatt</p> <p>5. Tájhasználati konfliktusok</p> <p>6. Szegregációs folyamatok miatti lakónépesség megjelenése a kertés területeken</p> <p>7. Az elhagyatott területeken elszaporodnak az allergén növények</p> <p>8. <i>A környezeti terhelés egyre nő</i></p>

Kulturális erőforrások fókuszpont

A település kulturális élete magas színvonalú, és aktív. Erős szellemi és kulturális hagyományokkal rendelkezik a város, nagy az igény azok ápolására. Ebben fontos szerepet vállal az önkormányzat és a civil szervezetek is. Jelentős szerepe van a nemzetközi hírű rendezvényeknek, művészeti telepnek, zenei képzésnek. Nem lehet tagadni, hogy a kultúra Hajdúböszörményben is forráshiánnyal küzd. Amely kihatással van az infrastruktúrára, a szociális egységek állapotára, a programokra. Fontos feladat a források megkeresése, a meglévő események fenntartása illetve olyan rendezvények létrehozása vagy átvétele, amelyek megszólítják a 30 év alatti korosztály.

3. Kulturális erőforrások fókuszpont	
<p>Erősségek</p> <p>1. Jelentős civil aktivitás, nagyszámú civil szervezet, sok hagyományőrző és művészeti csoport</p> <p>2. Magasan városiasodott térségben való elhelyezkedés, a vidéki városok átlagát meghaladó urbanizáltsági szint</p> <p>3. Erős és büszke „hajdú” identitástudat</p> <p>4. Erős szellemi és kulturális hagyományok</p> <p>5. Igény a kultúra ápolása iránt</p> <p>6. Erős közművelődési intézményrendszer</p> <p>7. Nemzetközi hírű művészeti telep működtetése</p> <p>8. Jelentős és értékes népművészeti és kézműves tradíciók</p> <p>9. <i>Művészeti iskolák</i></p> <p>10. <i>Fesztiválok, éves szinten folyamatosan</i></p> <p>11. <i>Debrecen közelsége</i></p> <p>12. <i>Széleskörű testvérvárosi kapcsolatok</i></p> <p>13. <i>Eredeti állapotban lévő tájházak</i></p> <p>14. <i>Helyi és országos védelem alatt álló épületek</i></p>	<p>Gyengeségek</p> <p>1. A kultúra ápolására, közművelődésre fordítható források szűkössége, nem áll rendelkezésre megfelelő anyagi forrás</p> <p>2. Civil szervezetek rendezvényein hiányos szakmai háttér</p> <p>3. Művelődési központ színházterme elavult, felújításra szorul</p> <p>4. <i>Rossz differenciálás a kultúra résztvevői között</i></p> <p>5. Civil szervezetek közfeladat ellátásukhoz nem kapnak helyi működési támogatást</p> <p>6. Kulturális infrastruktúra fejlesztésre szorul</p> <p>7. Helyi védelem alatt álló objektumok megőrzésére, fenntartására több energiát kéne fordítani</p> <p>8. <i>Nyilvános WC hiánya</i></p> <p>9. <i>Programokon városőrség, közterület-fenntartó hiánya</i></p> <p>10. <i>Nincsenek a 13-30 éves fiataloknak kulturális lehetőségei, terei</i></p> <p>11. <i>Jelentős a jövedelmi és életszínvonalbeli szakadék az egyes társadalmi rétegek között, jelentkezik a területi szegregáció</i></p>
<p>Lehetőségek</p> <p>1. Civil szféra fejlődésének támogatása, ösztönzése, civil fórumok és</p>	<p>Veszélyek</p> <p>1. A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok arányának növekedése, szociális válsághelyzet és szegregáció</p>

<p>együttműködések erősítése</p> <p>2. Közösségépítő városi rendezvények, akciók szervezése</p> <p>3. Városmarketing tevékenység erősítése, fejlesztése</p> <p>4. A lakosság intenzívebb bevonása a város fejlesztésébe</p> <p>5. Hagyományőrzés és – ápolás, kulturális rendezvények, kézműves és népművészeti tradíciók őrzése és bemutatása</p> <p>6. Pályázati lehetőségek kihasználása</p> <p>7. <i>Megfelelő szakemberek menedzselése</i></p> <p>8. <i>Országos média megjelenések</i></p> <p>9. Város arculatának továbbfejlesztése</p> <p>10. <i>Nagy hagyományú Fürdőkert jobb kihasználása</i></p> <p>11. Testvérvárosi kapcsolatok további erősítése pl. Szlovákia felé</p> <p>12. Fiatalok identitástudatának erősítése</p> <p>13. <i>A kulturális szervezeteknek nagy lehetőség az anyagi hátterük bebiztosítására a TAO fogadásának lehetősége</i></p> <p>14. <i>Felújított főtér lehetőségeinek kihasználása (pl. Összművészeti találkozó)</i></p> <p>15. Állandó szabadtéri színpad kialakítása</p> <p>16. Hajdúk fővárosa tudat erősítése</p> <p>17. Helyi mobil alkalmazás fejlesztése, melynek segítségével a helyiek naprakész képet tudnak kapni az aktualitásokról, programokról</p> <p>18. <i>Önképző körök támogatása</i></p> <p>19. <i>Cserkészlet fejlesztése</i></p>	<p>kialakulása egyes társadalmi csoportok és településrészek viszonylatában</p> <p>2. <i>Debrecen közelsége, elszívó hatása</i></p> <p>3. <i>Sikeres rendezvények másolása (pl. Kotta 1991, Sziget 1992, stb.)</i></p> <p>4. <i>Civil szervezetek kifáradása (azok, akik kultúra közvetítéssel foglalkoznak, támogatás hiányában kifáradnak)</i></p>
---	--

Közzolgáltatások fókuszpont

Hajdúböszörmény magas szinten kiépült közzolgáltatásokkal rendelkezik. Erős az iskolarendszere, és az egészségügyi ellátása is jó. Az egészségügy, mint mindenütt forráshiánnyal küzd, infrastrukturális fejlesztésre szorul. A közigazgatási közzolgáltatások is jó színvonalúak, az e-ügyintézés fejlett. A közzolgáltatások a város határain is túllépnek, sokan veszik igénybe Hajdúböszörmény szolgáltatásait a környékről, még Debrecenből is, mivel sokkal gyorsabb az ügyintézés. Az önkormányzat és a lakosság részéről a támogatottság erős. Elég nagy mennyiségű az üresen álló önkormányzati ingatlan, amelyek bérlakás programban és közösségi felhasználása előnyös lenne.

4. Közzolgáltatások fókuszpont	
<p>Erősségek</p> <p>1. Felsőoktatási szerepkör jelenléte</p> <p>2. Oktatás, szakképzés, jól kiépített, magas színvonalú alap- és középfokú oktatási infrastruktúra, kiemelkedő színvonalú mezőgazdasági szakoktatás</p> <p>3. Elektronikus ügyintézés elérhető</p> <p>4. Járóbeteg szakellátás erős, térségi szintű egészségügyi szolgáltatása a városnak</p> <p>5. A városüzemeltetés megfelelően szervezett</p> <p>6. Humán infrastruktúra erős, magas színvonalú</p> <p>7. <i>A közzolgáltatás intézményhálózatának teljes vertikuma kiépült</i></p>	<p>Gyengeségek</p> <p>1. A hajdúböszörményi középiskolai korosztály egy harmada más településeken végzi a tanulmányait</p> <p>2. <i>Egészségügyi alapellátás infrastruktúrája fejlesztésre szorul</i></p> <p>3. <i>Kevés bérlakás, albérlet</i></p>

<p>8. Támogató környezet mind az önkormányzat, mind pedig a lakosság részéről</p> <p>9. Sokszínű szolgáltatások, városi rendezvények</p> <p>10. Több lábon álló szociális hálózat</p> <p>11. Regionális szerepkör, járásszékhely</p>	
<p>Lehetőségek</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A település járási központi szerepkörének erősödése hatására a népességmegtartó erő és a vándorlási célpont szerep fokozódása 2. <i>További térségi szerep erősítése (idegenforgalom, oktatás, ipari parkok, mezőgazdaság)</i> 3. <i>Pályázatok</i> 4. <i>Civil szervezetek feladat-vállalása</i> 5. <i>Megüresedett önkormányzati ingatlanok hasznosítása (ma sok csak raktár funkcióval rendelkezik)</i> 6. <i>Felújított infrastruktúrák megtöltése közösségi tartalommal, szolgáltatásokkal, szabadidőeltöltési lehetőségekkel</i> 7. <i>„Élhető Város” koncepció</i> 	<p>Veszélyek</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Csökken a fiatalok aránya 2. Idősek nappali intézményeinek kapacitáskihasználtsága 3. A kertés mezőgazdasági területek infrastrukturálisan ellátatlan, vagy igen kismértékben ellátott lakófunkciójú épületek elszaporodása, alacsony ellátottsági szintű lakóterületek kialakulása 4. Ha a közszolgáltatás nem szolgálat, hanem pusztán ügykezelés, mert ez társadalmi veszélyeket hordoz magában

Társadalom állapota fókuszpont

Magas urbanizált település Hajdúböszörmény, viszont igen erős identitástudattal rendelkező, lokálpatrióta a lakosság. Ezt tovább erősíti a város térségi központi szerepe is. A településen igen erős és aktív a közösségi- és a sportélet. A város megtartó képessége mégsem elég erős, csökkenő gyermekszám, előregedő lakosság jellemzi. Ennek oka, hogy a jövedelmi viszony elmaradnak az országos átlagtól, a közép- és felsőfokú végzettségűek alacsony aránya, illetve a középkorú korosztály közösségi élete nem elég aktív.

5. A társadalom állapota fókuszpont	
<p>Erősségek</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Magasan városiasodott térségben való elhelyezkedés, a vidéki városok átlagát meghaladó urbanizáltsági szint 2. Erősödött a városi lakosság identitástudata, lokálpatriotizmusa, nőtt a helyi lakosság körében a társadalmi felelősségvállalás és a civil aktivitás 3. A helyi hagyományok őrzése, tradíciók ápolása felértékelődött 4. <i>Oktatás, szakképzés</i> 5. <i>Szakemberek</i> 6. <i>Támogató környezet mind az önkormányzat, mind pedig a lakosság részéről</i> 7. <i>Több lábon álló szociális hálózat</i> 8. <i>Regionális szerepkör, járásszékhely</i> 9. <i>Közbiztonság, jó szubjektív biztonságérzet</i> 10. Sokszínű sportélet 	<p>Gyengeségek</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lakosság előregedő 2. Nem kedvező a fiatalok munkaerő-piaci belépése a településen 3. Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya magas és növekvő tendenciát mutat 4. Jövedelmi viszonyok tekintetében elmarad az országos átlagtól 5. Tapasztalható a szegregációval nem érintett területeken és a szegregátumokban élők közötti feszültség 6. Csökkenő gyerekszám 7. Hiányoznak a középkorúak közösségei a városban 8. <i>A szegregátumokban a gyereklétszám igen magas,</i> 9. <i>Leszakadó rétegek helyzete stagnál, nem javul</i> 10. Fiatalok helyben tartása nem megoldott
<p>Lehetőségek</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A településre vándorlók száma részben ellensúlyozhatja a természetes fogyási folyamatokat, vándorlási célpont szerep fenntartása 2. <i>Térségi szerep erősítése (idegenforgalom,</i> 	<p>Veszélyek</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fiatalok elvándorlása. A képzett, főként diplomás csoportok tartós elvándorlása 2. Szignifikáns lemaradás a lakosok iskolai végzettségében (érettségizettek és magasabb végzettséggel rendelkezők aránya az országos

<p>oktatás, ipari parkok, mezőgazdaság)</p> <p>3. Pályázatok</p> <p>4. Határon túli kapcsolatok, testvérvárosok (kapcsolatok kiterjesztése a gazdaságra is)</p> <p>5. Zenei élet fejlesztése (Kálvin téri református templom orgonájának felújítása hamarosan befejeződik)</p> <p>6. Sportakadémia létesítése</p> <p>7. Fiatalok identitásának erősítése</p> <p>8. Helyi alkalmazás létrehozása, melynek segítségével a fiatalok értesülhetnek a legújabb programokról, lehetőségekről a városban</p> <p>9. Megüresedett önkormányzati ingatlanok hasznosítása</p> <p>10. „Élhető Város” koncepció</p>	<p>átlaghoz képest alacsony)</p> <p>3. Szegregációs folyamatok további erősödése, a külterületi kertes mezőgazdasági területen</p> <p>4. A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok arányának növekedése, szociális válsághelyzet és szegregáció kialakulása</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hasznosítható végzettségek hiánya (büfé szak) – EU-s források szűkülése – Nyelvtudás hiánya főleg a közép korosztályban
--	--

Gazdaság helyzete fókuszpont

A város gazdaságának alapja a mezőgazdaság, állattenyésztés. A meglévő ipar ehhez kapcsolódó gépipar, élelmiszeripari tevékenységekben merül ki. Ezek az iparágak jól teljesítenek, és komoly lehetőségek rejlenek bennünk. Fontos lenne az alacsony környezeti terhelésű iparágak betelepítése a meglévő ipari parkokba. Fontos lenne a helyi gyógyvízre épülő idegenforgalom fejlesztése, illetve a szolgáltató szektor támogatása a debreceni kínálattal szemben. Jelentős a települési közfoglalkoztatottak száma, aminek egyik oka, hogy nagy élők munkai igényű vállalkozásokból kevés van a településen. Ilyenek lehetnének az élelmiszer-feldolgozókkal foglalkozó cégek.

6. Gazdaság helyzete fókuszpont	
<p>Erősségek</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mezőgazdasági adottságai kedvezőek, termőterületeinek talajminősége kiváló 2. Az ipari vállalkozások arányának tekintetében Hajdúböszörmény az országos átlaghoz illeszkedő képet mutat 3. Keleti Ipari Park maximális kihasználtsággal működik, tervben van az ipari park bővítése 4. Zöldmezős fejlesztés keretében a nyugati ipari területen került kialakításra az M35 Business Park 5. A lakosság képzettség szerinti megoszlásában pozitív változás következett be 6. Viszonylag sok féle vonzerő (kulturális, gyógy, szabadidő, ifjúsági) 7. Több országos, hagyománnyal bíró rendezvény 8. Az M35-as autópálya – gyors megközelíthetőség 9. Jó ár/érték arány a szolgáltatásokban 10. Gyógyvíz, fürdő jelenléte 11. Jó állapotban lévő épített örökség 12. Növekedésre képes KKV szektor 13. <i>K+F terén sok ötlet és innováció</i> 14. <i>Böszörmény középiskolai centrum</i> 15. <i>Gépészettel foglalkozó cégeknek jó a bevételük</i> 16. <i>Csemegekukorica- és zöldborsótermesztés jövedelmező</i> 17. <i>Sok fiatal gazda van</i> 18. <i>2 db ipari park</i> 19. <i>Böszörmény tranzit utak mentén való elhelyezkedése</i> 	<p>Gyengeségek</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jelentős a lemaradás a szolgáltatási szektor részesedésében, jelenléti arányában 2. Nőtt az aktív álláskereső száma 3. Problémát jelent a fiatalok munkaerő-piaci belépése a településen 4. Országos szinten is az egyik legnagyobb közfoglalkoztató 5. Nagy élők munkai igényű feldolgozó üzemek hiánya 6. A magas fejlettségű technikát alkalmazó ipari üzemek alacsony száma 7. Marketing tevékenység gyenge intenzitású 8. A gazdasági társaságok túlnyomó többsége, az 1-9 főt foglalkoztató vállalkozások közé tartozik, elenyésző a nagyobb foglalkoztatóként jelen lévő vállalkozások aránya 9. <i>Start up-ok menedzselése</i> 10. <i>Könnyűiparban alacsony bérek, nem vonzó a potenciális munkaerők számára</i> 11. <i>Azoknak a fiatal gazdáknak, akik elsősorban termelnek nincs tőkájük</i> 12. <i>A térségben nincs jelentős élelmiszer feldolgozás</i> 13. <i>Elkerülő körgyűrű (út) hiánya</i> 14. <i>A város munkaerő megtartó képessége nem kiegyensúlyozott</i>

<p>Lehetőségek</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kutatás-fejlesztési tevékenységét a Debreceni Egyetemmel való különböző együttműködések 2. Modern mezőgazdasági termelő, feldolgozó és értékesítő üzemi/szervezeti keretek létrehozása, az integrációs kapcsolat erősítése 3. Közeli két megyeszékhely felvevő piacot jelent 4. Logisztikai ágazat fejlesztése 5. Intenzív városmarketing megvalósításához források bevonása 6. Ipari parkok kihasználtságának növelése, ipari parkok fejlesztése 7. Alternatív energiához, környezeti iparhoz kapcsolódó vállalkozások indítása 8. Geotermikus és egyéb megújuló energiaforrások kihasználása 9. Kapcsolódás a Debreceni fejlesztési pólushoz 10. Kistérségi munkamegosztás kidolgozása 11. Gyógyvízre alapozott turisztikai fejlesztés 12. Hajdúszoboszló- Debrecen- Hortobágy háromszög együttműködés lehetősége 13. Turizmus fejlesztése és brand építése 14. <i>Élelmiszer feldolgozás helyben</i> 15. <i>Társasági adó beforgatása helyben</i> 16. <i>Gépészet fejlesztése</i> 17. <i>Térségi szerep növelése</i> 18. <i>Biogazdaságok, biogazdálkodásra való átállás</i> 19. <i>Régi mezőgazdasági ágazatok újraindítása</i> 	<p>Veszélyek</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Az épített értékek felújításának elmaradása végleges megszűnésükhöz vezethet 2. Gyorsforgalmi úttal csak egy irányban (M3) van viszonylag kedvező kapcsolata, vasúti közlekedési kapcsolata nem közvetlen az országos főhálózattal 3. Kedvezőtlen a közeli nagyváros fejlesztés-elszívó hatása 4. Elmarad az innovációigényes technológiák elterjedése saját forrás hiánya miatt 5. Tájhasználati konfliktusok 6. <i>A környezeti terhelés egyre nő</i> 7. <i>Sikeres rendezvények másolása (pl. KOTTA 1991, Sziget 1992, stb.)</i> 8. <i>Civil szervezetek kifáradása (azok, akik kultúra közvetítéssel foglalkoznak, támogatás hiányában kifáradnak)</i> 9. Csökken a fiatalok aránya 10. <i>Fiatalok elvándorlása.</i> 11. A képzett, főként diplomás csoportok tartós elvándorlása 12. Hasznosítható végzettségek hiánya (büfé szak) 13. Vállalkozásvezetésben nincs utánpótlás, és ezért a tradicionális vállalkozások lassan kihálnak 14. Éghajlatváltozás hatása a meglévő mezőgazdasági kultúrára,
---	---

Összevont SWOT tábla	
Erősségek	Gyengeségek
1. A sajátos településszerkezet	1. Külterületi a szegregációs folyamatok
2. Oktatás, szakképzés, jól kiépített	2. Ritka településhálózat, nagy területi kiterjedés
3. Humán infrastruktúra erős, magas színvonalú	3. <i>Sok lakás üres a városban</i>
4. <i>Támogató környezet mind az önkormányzat, mind pedig a lakosság részéről</i>	4. <i>Zárt kertek megműveletlenek</i>
5. <i>Sokszínű szolgáltatások, városi rendezvények</i>	5. <i>Klasszikus gazdálkodói épületek sok helyen diszfunkcionálisak</i>
6. <i>Regionális szerepkör, járásszékhely</i>	6. Jelentős a lemaradás a szolgáltatási szektor részesedésében
7. Magasan városiasodott térségben való elhelyezkedés	7. Marketing tevékenység gyenge intenzitású
8. Erősödött a városi lakosság identitástudata, társadalmi felelősségvállalás és a civil aktivitás	8. Lakosság elöregedő, <i>csökkenő gyerekszám</i>
9. A helyi hagyományok őrzése, tradíciók ápolása felértékelődött	9. <i>Hiányoznak a középkorúak közösségei a városban</i>
10. <i>Sokszínű sportélet</i>	10. <i>Fiatalok helyben tartása nem megoldott</i>
11. Mezőgazdasági adottságai kedvezőek	11. A kultúra ápolására, közművelődésre fordítható források szűkösége
12. A lakosság képzettség szerinti megoszlásában pozitív változások	12. <i>Civil szervezetek rendezvényein hiányos szakmai háttér</i>
13. Viszonylag sokféle vonzerő (kulturális, gyógy, szabadidő, ifjúsági)	13. <i>Művelődési központ színházterme elavult</i>
14. Több országos, hagyománnyal bíró rendezvény	14. <i>Civil szervezetek közfeladat ellátásukhoz nem kapnak helyi működési támogatást</i>
15. Gyógyvíz, fürdő jelenléte	15. <i>Kulturális infrastruktúra fejlesztésre szorul</i>
16. Jó állapotban lévő épített örökség	16. <i>Helyi védelem alatt álló objektumok megőrzése</i>
	17. <i>Kedvezőtlen zöldfelületi ellátottság</i>
Lehetőségek	Veszélyek
1. A kerékpárút hálózat kiépítése	1. A közösségi forrásokat igénylő turisztikai fejlesztések nem valósulnak meg időben
2. A kivételes értékekkel bíró településszerkezet megőrzése	2. Debrecen szolgáltatási kínálata eltorzítja a helyi szolgáltatói szektort
3. Urbanizált térségben, nagyváros közelségében fekszik	3. Befektetések alacsony szintje
4. Megújuló energiaforrások felhasználásának támogatása	4. A helyben termelt termékek lemaradása
5. Ökogazdálkodás és ökoturizmus fejlesztése	5. A helyi termelők kiszorulása
6. A természeti, táji örökségek potenciális adottságai	6. A gazdasági helyzet stagnálása
7. A zárt kerti területek hagyományos művelési kultúrájának újraélesztése	7. Egyes vállalkozói rétegek versenyképtelensége
8. Civil szféra fejlődésének támogatása, ösztönzése	8. A szakképzett munkaerő intenzívebb elvándorlása
9. Közösségépítő városi rendezvények, akciók szervezése	9. Magas munkanélküliség, erősödő elszegényedés
10. Városmarketing tevékenység fejlesztése	10. <i>Képzett munkaerő hiánya</i>
11. Hagományőrzés és – ápolás	11. <i>Vállalkozásvezetésben nincs utánpótlás</i>
12. <i>Pályázati lehetőségek kihasználása</i>	12. <i>Globális negatív gazdasági hatások következményei</i>
13. <i>Város arculatának továbbfejlesztése</i>	13. <i>Eghajlatváltozás hatása a meglévő mezőgazdasági kultúrára</i>
14. <i>Városi kapcsolatok további erősítése</i>	
15. <i>Fiatalok identitástudatának erősítése</i>	
16. <i>Állandó szabadtéri színpad kialakítása</i>	
17. <i>Hajdúk fővárosa tudat erősítése</i>	
18. <i>Helyi mobil alkalmazás fejlesztése</i>	
19. <i>Felújított infrastruktúrák megtöltése közösségi tartalommal, szolgáltatásokkal, szabadidőeltöltési lehetőségekkel</i>	
20. <i>Zenei élet fejlesztése</i>	
21. <i>Sportakadémia létesítése</i>	
22. Gyógyvízre alapozott turisztikai fejlesztés	
23. <i>Turizmus fejlesztése és brand építése</i>	

SWOT Mátrix	Belső erősségek	Belső gyengeségek
Külső lehetőségek	Offenzív stratégia: A város hajdú identitására, történelmi hagyományaira, kulturális programjaira, hagyományőrző és művészeti csoportjaira, valamint a város természeti értékeire épülő kulturális és közösségfejlesztés, amely így hozzájárul a szolgáltatási szektor fejlesztéséhez és megerősödéséhez	Fejlesztő stratégia: A kulturális terek szükséges fejlesztésével a fiatalok kulturált szórakozási lehetőségeinek megteremtése. Civil részvétel és aktív megerősítésével alakosság intenzív bevonása történik meg, amely hozzájárul a hátrányos helyzetű lakosság integrálásához és a közösségépítő aktivitásának növeléséhez.
	Védekező stratégia: A közművelődési intézményrendszer és kulturális attrakciók fejlesztésével a kulturális turizmus megerősödik, ezáltal a szolgáltatási szektorban foglalkoztatottak száma növekszik, illetve a szolgáltató vállalkozások megerősödnek, így növelve a helyi adó bevételeket és csökkentve az önkormányzatra háruló terheket.	Elkerülő stratégia: A települési és turisztikai marketing eszközök hatékony alkalmazásával a földrajzi elszigeteltséget oldani és az ebből való kitörés lehetőségét biztosítani. A pályázati források biztosítják a szükséges anyagi és szakmai háttérrel és hatékonyságot, hozzájárulva az önkormányzati terhek csökkentéséhez és elősegítve a civil szervezetek és a helyi közösség kapacitásának
Külső veszélyek		

3.4 Fejlesztési szükségletek azonosítása

Hajdúböszörmény fejlesztési szükségleteit két nagy csoportra lehet elkülöníteni. Az egyik, a város gazdaságának fejlesztése, a hagyományos mezőgazdasági tevékenységek jelentős arányának csökkentése, a település természeti és kulturális, történelmi hagyományain alapuló turisztikai szolgáltatások növelésével oldható meg. A másik fontos fejlesztési terület a szegregált területek nagyságának csökkentése, az itt élő lakosság bevonása a kulturális és közösségi életbe. Ezek a fejlesztések elősegítik a város turisztikai szempontból történő felemelkedését, és az ehhez kapcsolódó szolgáltatások kiépülését, a meglévők színvonalának fejlesztését. A turisztika fejlődésének munkahelyteremtő képességén kívül fontos, hogy segíti Hajdúböszörmény és egyben a Hajdúság kilépését az elszigetelődésből. A turisztikai ágazat fejlesztésének elkerülhetetlen része kapcsolódó kulturális, hagyományőrző és sportprogramok számának növelése és az ehhez kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése. Ezekben a fejlesztésekben jelentős szerepet szán a város a szegregált területeken élő személyeknek is. Az elszigetelődés csökkenésével, a növekvő idegenforgalomból származó bevétel segíti a városfejlesztések megvalósítását, munkahelyteremtést, állandó munkahelyek megőrzését. Ezek a fejlesztések másik oldalról segítik a „hajdú” öntudat megőrzését és a fiatalok helyben tartását.

A részletes fejlesztési területek rövid bemutatása:

1. Helyi kisközösségi kezdeményezéseket támogató kisléptékű beruházások

Az akcióterületen hagyományosan aktív és színes a kisközösségi élet, és változatos az ilyen közösségek általi kezdeményezések is. Utóbbiak jellemzően – és a teljesség igénye nélkül – a kulturális örökség megóvására, a hagyományok ápolására, az egészségtudatosságra, szabadidős- és sport, valamint művészeti tevékenységekre koncentrálnak.

A tevékenység célja, hogy a fent leírt kisközösségi kezdeményezések számára segítséget nyújtson a szükséges fizikai körülmények és eszközrendszer megteremtéséhez.

2. Helyi kisközösségek megőrzése, közösségi kezdeményezések támogatása, kulturális alapú gazdaságfejlesztés

A tevékenység célja kettős: egyrészt a helyi kisközösségek már meglévő kulturális, hagyományőrző, szabadidős, sport- és zenei programok továbbvitele, másrészt olyan új kisközösségi programok kezdeményezése, amelyek a közösségépítés eszközeivel tesznek elsősorban az egészségkultúra, az öngondoskodás és az anti-szegregáció ügyéért.

3. Települési szintű közösségi-, kulturális- és sport tevékenységekre alkalmas infrastruktúra és eszközállomány fejlesztése

Az akcióterület közössége számára kiemelt fontossággal bírnak az elmúlt években megkezdett és a társadalmi inklúzió terén is komoly eredményekre vezető, közösségi terekben végzett nagyobb léptékű infrastrukturális- és eszköz beruházások. Ezek folytatásától remélhető, hogy bekerülési értékükhöz képest sokszoros – elsősorban nem anyagi – hozadékot termelnek a közösségi és kulturális területen.

4. A település közösségére építő kulturális és szabadidős programok megőrzése, és a kínálat fejlesztése

Hajdúböszörmény számára kiemelt fejlesztési terület a kulturális alapú gazdaságfejlesztés. Ennek célja a mezőgazdaság meghatározó szerepének racionalizálása, a több lábbon állás kialakítása. A közösségi és kulturális programkínálat fejlesztésével növekszik az idegenforgalmi vonzóerő, és erősödik az ehhez kapcsolódó szolgáltatóipar. Továbbá komoly szerephez kell juttatni a kreatív ipart is, elsősorban a hagyományokon alapuló kézművességet.

4. A stratégia jövőképe

Hajdúböszörmény haladó szellemű, polgárai hajdú hagyományaira és erős identitására építő, befogadó közösség.

A Hajdúböszörményi Akciócsoport tagjai a következő pontokban határozták meg a település jövőképét:

- Vállalkozóbarát város, stabil, fejlődőképes gazdasággal, mely biztos egzisztenciát teremt a településen élőknek.
- Kiváló a kiválóak között: A hajdú városok hálózatának kiemelkedő tagjaként vonzó turisztikai célpont.
- Környezettudatos, zöld város, amely a megújuló energiaforrásaival optimálisan gazdálkodik.
- Jó a népesség-, és ifjúságmegtartó képessége.
- Biztonságos, nyitott város.
- A kulturális, közösségi, oktatási, sport és szabadidős igényeket fejlett infrastruktúra szolgálja.
- Egészséges város, ahol az egészségügyi szolgáltatások magas színvonalon, helyben biztosítottak, minden életkorú és élethelyzetű polgár számára.

Ezt a jövőképet az alábbi részletesebb jövőkép sarokpontok segítségével lehet elérni:

1. Stabil, fejlődőképes gazdaság, amely biztos egzisztenciát teremt.
2. Fejlett infrastruktúra:
 - tehetséggondozó műhelyek gyerekeknek és felnőtteknek
 - sportolási lehetőségek: sportos – aktív élet
 - pezsgő közösségi és kulturális élet
 - magas szintű oktatási intézmények
 - különböző generációkat összefogó, jól működő, erős civil szervezetek
3. Nyitott és befogadó közösség
 - hagyományait ismerő és szerető közösség
 - erős identitástudat
4. Nyitott városvezetés
5. Megtartó erő
 - a fiatalok helyben akarnak maradni
 - motiváltak, jövőképük van Hajdúböszörményben
6. Kulturált közterek, játszóterek, sok zöldfelület.
7. Turisták, vonzó turisztikai célpont fejlett turisztikai infrastruktúrával; aktív turizmus
 - testvérváros kapcsolatok bevonása
 - vallásturizmus
 - sportturizmus: lovas, vízi, kerékpáros stb.
 - gyógyturizmus
 - fejlett stratégiai partnerség a turisztikai szolgáltatókkal és a környező településekkel
8. Gazdaság
 - vállalkozóbarát település
 - versenyképes oktatási hálózat működik
 - stabilan működő ipari park
 - széleskörű munkalehetőség, mely vonzó a fiataloknak
 - megfizethető bérlakások
9. Környezetvédelem
 - az ép és megóvott természet (ZÖLDVÍZIÓ)
 - vizuális szennyezettségtől mentes a város
 - megújuló energiaforrások
10. Közbiztonság

- biztonságos város
- 11. Közművelődés
 - hangversenytermünkben rendszeresen előadások
 - gazdag kulturális élet a városban
 - a fiatalok szemléletformálása
- 12. Szociális
 - az idősek és a fogyatékkal élők számára széleskörű gondozói szolgáltatások
- 13. Egészségügy
 - az alapellátás és a szakellátás terén a lehető legmagasabb színvonalú technikával történő ellátás helyben biztosított
 - a város lakossága számára elérhető gyógyászati centrum működik
 - egészséges, környezettudatos lakosság
- 14. Sport
 - a fiatalság a több, mint 10 éve jól működő Sportakadémián focizik, röplabdázik, kézilabdázik
 - kerékpárút köti össze a városunkat a környező településekkel, településrészeinkkel
- 15. Turisztika
 - sikeres fesztiválok
 - fürdőváros
- 16. Peremkerületek helyzete
 - egyenrangú városrészek
- 17. Civil élet
 - aktív civil élet a közösségi terek kihasználásával

5. A stratégia célhierarchiája

Átfogó célok

Hajdúböszörmény haladó szellemű, polgárai hajdú hagyományaira és erős identitására építő, befogadó közösség.

- Vállalkozóbarát város, stabil, fejlődőképes gazdasággal, mely biztos egzisztenciát teremt a településen élőknek. A hajdú városok hálózatának kiemelkedő tagjaként vonzó turisztikai célponttá válás.
- Környezettudatos, zöld város, amely a megújuló energiaforrásaival optimálisan gazdálkodik.
- Jó a népesség-, és ifjúságmegtartó képessége.
- Biztonságos, nyitott város.
- A kulturális, közösségi, oktatási, sport és szabadidős igényeket fejlett infrastruktúra szolgálja.
- Egészséges város, ahol az egészségügyi szolgáltatások magas színvonalon, helyben biztosítottak, minden életkorú és élethelyzetű polgár számára.

Sz.	Specifikus célok	Eredménymutató megnevezése	Eredményérték
1.	Szellem és szolgálat: fejlett kulturális- és közszolgáltatások	A közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági elégedettség (pontérték: 1-10)	8
2.	Megtartó erő fokozása és fenntartható közösség kialakítása	A közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági elégedettség (pontérték: 1-10)	8
		A HFS végrehajtás keretében megújított közösségi tereket rendszeresen igénybe vevő lakosság aránya	15%
3.	Kulturális alapú gazdaságfejlesztés	Intézmények száma, amelyekben nőtt a látogatottság a program előtti időszakhoz képest	2 db

Specifikus célok indoklása

1. Szellem és szolgálat: fejlett kulturális- és közszolgáltatások:

Ennek a specifikus célnak két fő feladata van:

- A már meglévő kisközösségi és települési szintű kulturális-, hagyományörző-, szabadidős-, sport- és zenei programok hagyományának folytatása, új kezdeményezések felkarolása
- a meglévő kisközösségi és települési közösségi és kulturális terek felújításának, korszerűsítésének és felszerelésének támogatása.

2. Megtartó erő fokozása és fenntartható kisközösségek

A meglévő és kialakításra kerülő közösségi programok, illetve az új fejlesztéseknek, azt a célt is kell szolgálniuk, hogy a település közössége megerősödjön. Ennek módja lehet a már meglévő, erős helyi öntudat fenntartása, további kohéziója. Ennek egyik útja a saját hagyományok megtartó civil kezdeményezések, szervezetek támogatása. Továbbá ezeket a hagyományokat, emlékeket feltáró, bemutató és népszerűsítő programok szervezése. A közösség létrehozásának másik feladata a szegregált területeken élő emberek bekapcsolása, visszavezetése a helyi közösségbe. Számukra a gazdasági segítségnyújtáson túl fontos lehetőség, hogy megmutathatják saját kultúrájukat és hagyományukat, kötődésüket a városhoz. Ezeknek az ismerkedési kapcsolódási pontoknak a kialakítása tovább segíti a teljes település közösségi erejének kialakulását. A település megtartó erejének alappillére az élhető város kialakítása, amelynek szerves része a közösségi élet, hasznos szabadidő eltöltési lehetőségek megteremtése.

3. Kulturális alapú gazdaságfejlesztés

Hajdúböszörmény számára kiemelt gazdaságfejlesztési terület a kulturális alapú gazdaságfejlesztés. Ennek célja a mezőgazdaság túlnyomó szerepének csökkentése, a több lábon állás kialakítása. A helyszín- és szolgáltatási kínálat fejlesztésével növekszik az idegenforgalom, és erősödik az ehhez kapcsolódó szolgáltatóipar. Továbbá komoly szerephez kell juttatni a kreatív ipart is, elsősorban a hagyományokon alapuló kézművességet.

Ssz.	Művelet	Melyik specifikus célhoz tartozik?		
		1.	2.	3.
1.	Helyi kisközösségeket és kezdeményezéseket támogató kisléptékű beruházások	x	x	
2.	Helyi kisközösségek megőrzése, közösségi kezdeményezések támogatása, kulturális alapú gazdaságfejlesztés			x
3.	Települési szintű közösségi-, kulturális- és sport tevékenységekre alkalmas infrastruktúra és eszközállomány fejlesztése	x	x	
4.	A település közösségére épülő kulturális és szabadidős programok megőrzése, és a kínálat fejlesztése			x

Kimeneti mutatók

Ssz	Művelet	Mutatók	Értéke
1.	Helyi kisközösségeket és kezdeményezéseket támogató kisléptékű beruházások	szervezet - db	5,00
2.	Helyi kisközösségek megőrzése, közösségi kezdeményezések támogatása, kulturális alapú gazdaságfejlesztés	esemény - db	7,00
3.	Települési szintű közösségi-, kulturális- és sport tevékenységekre alkalmas infrastruktúra és eszközállomány fejlesztése	négyzetméter	3 000,00
4.	A település közösségére épülő kulturális és szabadidős programok megőrzése, és a kínálat fejlesztése	esemény - db	5,00

6. Cselekvési terv

6.1 A beavatkozási területek/műveletek leírása

A beavatkozási terület/művelet bemutatása:

1. Helyi kisközösségeket és kezdeményezéseket támogató kisléptékű beruházások (ERFA)

Indoklás, alátámasztás:

Az akcióterületen hagyományosan aktív és színes a kisközösségi élet, és változatos az ilyen közösségek általi kezdeményezések is. Utóbbiak jellemzően – és a teljesség igénye nélkül – a kulturális örökség megővésére, a hagyományok ápolására, az egészségtudatosságra, szabadidős- és sport, valamint művészeti tevékenységekre koncentrálnak.

A tevékenység célja, hogy a fent leírt kisközösségi kezdeményezések számára segítséget nyújtson a szükséges fizikai körülmények és eszközrendszer megteremtéséhez.

Specifikus cél:

- Szellem és szolgálat: fejlett kulturális- és közszolgáltatások
- Megtartó erő fokozása és fenntartható közösség kialakítása
- Kulturális alapú gazdaságfejlesztés

A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása:

A művelet során olyan tevékenységeket kívánunk támogatni, amelynek célja, hogy a már meglévő és a CLLD program során kialakításra kerülő kisközösségi terek működéséhez szükséges háttérrel biztosítani tudja. Célunk olyan tevékenységek támogatása, amelyek biztosítják ezen terek megfelelő használatához, vonzóbbá tételéhez, széleskörű kihasználásához szükséges infrastrukturális feltételeket.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Emberi Erőforrás Operatív Program: 1-2-3. prioritás

A művelet / helyi felhívás célcsoportja:

A felhívás célcsoportja azok a szervezetek, amelyek ezeknek a kisközösségi tereknek üzemeltetésében, programkialakításában részt vesznek, illetve feladatkörük ezeknek a helyszíneknek a karbantartása. A felhívás a város teljes területét érinti, korosztályi megkötés nélkül.

HACS munkaszervezete kedvezményezettje lehet a helyi felhívásnak.

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- A tervezett program célja a helyi kisközösségi terek infrastrukturális- és eszközparkot érintő fejlesztése legyen
- Részletes költségterv benyújtása
- Kizárólag Hajdúböszörmény város belterületén megvalósuló fejlesztés támogatható
- Formálják és hozzák össze a közösséget, az együvé tartozást és a helyi identitást és a népesség megtartó erőt erősítik

Tervezett forrás:

26.608.544 Ft

Forrás ütemezése:

2018. január – 2019. december

A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2018. január – 2020. december

2. Helyi kisközösségek megőrzése, közösségi kezdeményezések támogatása, kulturális alapú gazdaságfejlesztés (ESZA)

Indoklás, alátámasztás:

Egy település önmegetartó képességének legfőbb ereje a kisközösség. A kisközösségi egység megteremtésében nagy szerepet játszik a közösségi programok összetartó ereje. A kulturális típusú közösségi programoknak még nagyobb a közösségi ereje, mivel általában olyan élményekre alapoz, amely minden érintettben megvan. Ezek a hagyományok, a közösség különböző csoportjairól meglévő kisebb-nagyobb ismeretek, az egyforma identitás, a lokálpatriotizmus, stb. A kisközösségi programok abban az esetben tudják kifejteni legjobban hatásukat, ha rendszeresek, mindenki számára elérhetőek, és meg tudják szólítani a célcsoportot. Nem csak a közös ismeretek segítségével nyújt támaszt, hanem a rendszerességből fakadóan a résztvevők meg tudják ismerni egymást, ami elindítja a programokon kívüli kisközösségi életet is.

Specifikus cél:

- Kulturális alapú gazdaságfejlesztés

A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása:

A művelet célja különböző, rendszeres, tematikus, a település polgárainak legkülönbözőbb rétegeit megszólító kisközösségi programok lebonyolítása. A művelettel kapcsolatban elvárás, hogy lehetőséget biztosítson a célcsoport legkülönbözőbb kötődésű rétegeinek megmutatkozására, munkájuk, hagyományuk megismertetésére.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Emberi Erőforrás Operatív Program: 1-2-3. prioritás

A művelet / helyi felhívás célcsoportja:

A felhívás célcsoportja azok az elsősorban helyi civil szervezetek, amelyek a település különböző kisközösségeit képviselik, és bizonyos események rendszeres megszervezésére képesek. A felhívás a város teljes területét érint, korosztályi megkötés nélkül.

HACS munkaszervezete kedvezményezettje lehet a helyi felhívásnak.

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- A tervezett projekt célja kisközösségi kulturális, és közösségi programok megvalósítása legyen
- Részletes programterv benyújtása
- Részletes költségterv benyújtása
- Kizárólag Hajdúböszörmény város belterületén megvalósuló fejlesztés támogatható
- Formálják és hozzák össze adott kisközösséget, az együvé tartozást és a helyi identitást és a népesség megetartó erőt erősítsek

Tervezett forrás:

44.460.000 Ft

Forrás ütemezése:

2018. január – 2019. december

A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2018. január – 2020. december

3. Települési szintű közösségi-, kulturális- és sport tevékenységekre alkalmas infrastruktúra és eszközállomány fejlesztése (ERFA)

Indoklás, alátámasztás:

A közösségi és kulturális terek, infrastruktúra- és eszközállomány fejlesztése, és arányuk és színvonaluk növelése egy adott településen, így Hajdúböszörményben is kiemelten kezelt kérdés.

A települési szintű események folytonosságának biztosítása érdekében kiemelkedő szempont a megfelelő infrastrukturális és eszközellátottság kialakítása, amely emeli a városban megrendezendő közösségi-kulturális események színvonalát. Hajdúböszörményben azért is fontosak az ilyen jellegű fejlesztések, mivel a város már most is gazdag közösségi-kulturális élettel rendelkezik, így igény is van további modernizációra.

Specifikus cél:

- Szellem és szolgálat: fejlett kulturális- és közszolgáltatások
- Megtartó erő fokozása és fenntartható közösség kialakítása
- Kulturális alapú gazdaságfejlesztés

A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása

A művelet célja olyan infrastrukturális- és eszköz-fejlesztések támogatása, amelyek

- hozzájárulnak már meglévő, települési szintű közösségi-kulturális események folytonosságának biztosításához, valamint
- amelyek lehetővé teszik új, ugyancsak települési szintű kezdeményezések megvalósítását.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Emberi Erőforrás Operatív Program: 1-2-3. prioritás

A művelet / helyi felhívás célcsoportja:

A felhívás célcsoportja azok a cégek, szervezetek, önkormányzati tulajdonú, ill. közigazgatási intézmények, amelyek kulturális-közösségi feladatokkal foglalkoznak, ilyen rendezvényeket tartottak, ill. kívánnak tartani.

A felhívás a város teljes belterületét érint, korosztályi megkötés nélkül.

HACS munkaszervezete kedvezményezettje lehet a helyi felhívásnak.

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- A tervezett fejlesztés célja közösségi és/vagy kulturális tematikára épüljön
- Részletes beruházási terv benyújtása
- Részletes költségterv benyújtása
- Kizárólag Hajdúböszörmény város belterületén megvalósuló fejlesztés támogatható
- Formálják és hozzák össze a közösséget, az együvé tartozást és a helyi identitást és a népművelés megkötését erősítik

Tervezett forrás:

57.065.831 Ft

Forrás ütemezése:

2018. január – 2019. december

A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2018. január – 2020. december

4. A település közösségére épülő kulturális és szabadidős programok megőrzése, és a kínálat fejlesztése (ESZA)

Indoklás, alátámasztás:

A város előremutató fejlődésének egyik hajtóereje a helyi kultúrán, kulturális örökségen alapuló közösségépítés, ezen keresztül pedig az idegenforgalom megerősítése. Ez a művelet az ehhez kapcsolódó programok megtartására, fejlesztésére, és új típusú kezdeményezések megszervezéséhez kíván anyagi lehetőségeket biztosítani. A tervezett programoknál a már meglévő erősségekre koncentrálunk elsősorban. Ilyenek a hajdú hagyományok megőrzése, az aktív sportélet és a település kiemelkedő zenei műveltsége, igényessége. Célunk olyan programcsomagok összeállítása, amely folyamatos lehetőségeket biztosít a teljes akcióterület közössége és városba látogatók számára.

Specifikus cél:

- Kulturális alapú gazdaságfejlesztés

A helyi felhívások, támogatható tevékenységek meghatározása

A művelet célja települési szintű kulturális jellegű közösségi programok támogatása, amelyek helyszíne az akcióterület, de a célközönség messze túlnyúlik még a megye határain is. Olyan tervek kerülnek támogatásra, amelyek célja az erős és meghatározó hajdú hagyományok

megőrzése, megismertetése, tudatosítása. Ezeknek fontos része a mezőgazdaság és az állattenyésztés is, amelyekhez kapcsolódó programok szintén céljai ennek a műveletnek. Fontos célunk, és támogatási terület a most is nagyon aktív sportélet továbbfejlesztése. A kulturális programok körének bővítése során szem előtt kell tartani azt a célt, hogy minél több olyan rendezvény legyen, amely megszólítja a 25-45 év közötti korosztályt.

Kiegészítő jelleg, lehatárolás:

Emberi Erőforrás Operatív Program: 1-2-3. prioritás

A művelet / helyi felhívás célcsoportja:

A felhívás célcsoportja azok a civil- és gazdálkodó szervezetek, amelyek kulturális programokat rendeznek, ill. terveznek rendezni.

A felhívás a település teljes belterületét érint, korosztályi megkötés nélkül.

HACS munkaszervezete kedvezményezettje lehet a helyi felhívásnak.

A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- A tervezett program célja a kulturális, közösségi programok megvalósítása legyen
- Részletes programterv benyújtása
- Részletes költségterv benyújtása
- Kizárólag Hajdúböszörmény város belterületén megvalósuló fejlesztés támogatható
- Formálják és hozzák össze a közösséget, az együvé tartozást és a helyi identitást és a népesség megtartó erőt erősítsék

Tervezett forrás:

88.740.000 Ft

Forrás ütemezése:

2018. január – 2020. december

A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2018. január – 2020. december

Kulcsprojektek

5. A Bocskai Strand- és Gyógyfürdő közösségi tereinek fejlesztése (ERFA)

A fürdő és környezete jelenleg is több rendezvény, közösségi program helyszíne. A jelen kulcsprojektben ennek színvonalát kívánjuk fejleszteni.

A 3.1 fejezetben leírt összegző megállapításokban is kiemelésre került, hogy az épített környezet folyamatos megújulása egyre vonzóbbá teszi a várost az ide látogatók számára.

A SWOT-elemzés az erősségek között lajstromozza a gyógyvíz, és a fürdő meglétét, az azzal járó pozitív adottságokat.

Emellett fentebb a HKFS jövőképeként egyik sarokpontként azonosítottuk a település fürdővárosi jellegét.

Tervezett tevékenységek:

- kiegészítő jellegű infrastrukturális fejlesztések a közösségi jelleg erősítése érdekében, úgymint:
 - o filagória-jellegű fűzőhelyek kialakítása,
 - o alap-infrastruktúra kiépítése-fejlesztése, ide értve a nyílt internetes hozzáférést is,
 - o tájépítészeti beavatkozások,
- egyenlő hozzáférés megteremtésének segítése, ezen belül kiemelten akadálymentesítés a helyszín adottságaihoz mérten,
- befogadható kulturális rendezvények körének és nagyságrendjének bővítése a fejlesztéseken keresztül:
 - o meglévő sportpályához mobil lelátó beszerzése,
 - o parkoló rendezése és további férőhelyek kialakítása.

Megvalósítás 2018 december – 2019 december
Tervezett összeg: 94.000.000 Ft

HACS munkaszervezete kedvezményezettje lehet a helyi felhívásnak.

6. Hajdúsági Galéria kialakítása a Bocskai tér 4. szám alatti épületben (ERFA)

Tervezett tevékenységek:

- Az épületben a Hajdúsági Galéria kialakítása a Hajdúsági Nemzetközi Művésztelep gazdag gyűjteményéből, mely kiállításával erősíti a hajdú identitást, őrzi a hagyományokat.
- A tervezett projektben az épület mintegy 300 négyzetméteres földszintjének egy része kerülne felújításra, amely bárki számára látogatható funkciót kap a galéria beköltözésével.

Megvalósítás 2018 tavasz – 2019 tavasz

Tervezett összeg: 42 000 000 Ft

HACS munkaszervezete kedvezményezettje lehet a helyi felhívásnak.

A helyzetfeltárás, a szükségletek, a célok és a tervezett műveletek

Sz.	Megnevezés	Indoklás, alátámasztás	Specifikus cél	Támogatható tevékenységek	Kiegészítő jelleg, lehatárolás	Célcsoport	Forrás (eFt)	Támogató alap	Tervezett időintervallum
1.	Helyi kisközösségeket és kezdeményezéseket támogató kisleptékű beruházások	Az akcióterületen hagyományosan aktív és színes a kisközösségi élet, és változatos az ilyen közösségek általi kezdeményezések is. Utóbbiak jellemzően – és a teljesség igénye nélkül – a kulturális örökség megővésére, a hagyományok ápolására, az egészségtudatosságra, szabadidős- és sport, valamint művészeti tevékenységekre koncentrálnak. A tevékenység célja, hogy a fent leírt kisközösségi kezdeményezések számára segítséget nyújtson a szükséges fizikai körülmények és eszközrendszer megteremtéséhez.	Szellem és szolgálat Megtartó erő Kulturális alapú gazdaságfejlesztés	A művelet során olyan tevékenységeket kívánunk támogatni, amelynek célja, hogy a már meglévő és a CLLD program során kialakításra kerülő kisközösségi terek működéséhez szükséges háttérrel biztosítani tudja. Célunk olyan tevékenységek támogatása, amelyek biztosítják ezeken a tereken megfelelő használatához, vonzóbbá tételéhez, széleskörű kihasználásához szükséges infrastrukturális feltételeket	EFOP 1-2-3. prioritás	A felhívás a város teljes belterületét érint, korosztályi megkötés nélkül. HACS munkaszervezete nem kedvezményezettje a helyi felhívásnak.	26 608	ERFA	2018.12. – 2020.12.
2.	Helyi kisközösségek megőrzése, közösségi kezdeményezések támogatása, kulturális alapú gazdaságfejlesztés	Egy település önmegtartó képességének legfőbb ereje a kisközösség. A kisközösségi egység megteremtésében nagy szerepet játszik a közösségi programok összetartó ereje. Ezek a közösségi programok abban az esetben tudják kifejteni legjobb hatásukat, ha rendszeresek, mindenki számára elérhetőek, és meg tudják szólítani a célcsoportot. Nem csak a közös ismeretek segítségével nyújt támogatást, hanem a rendszerességből fakadóan a résztvevők meg tudják ismerni egymást és ez elindítja a programokon kívüli kisközösségi életet is.	Kulturális alapú gazdaságfejlesztés	A művelet célja különböző, rendszeres, tematikus, a település polgárainak legkülönbözőbb rétegeit megszólító kisközösségi programok lebonyolítása. A művelettel kapcsolatban elvárás, hogy lehetőséget biztosítson a célcsoport legkülönbözőbb kötődésű rétegeinek megmutatkozására, munkájuk, hagyományuk megismertetésére.	EFOP 1-2-3. prioritás	A felhívás célcsoportja azok az elsősorban helyi civil szervezetek, amelyek a település különböző kisközösségeit képviselik, és bizonyos események rendszeres megszervezésére képesek. A felhívás a város teljes területét érint, korosztályi megkötés nélkül. HACS munkaszervezete nem kedvezményezettje a helyi felhívásnak.	44 460	ESZA	2018.12. – 2020.12.
3.	Települési szintű közösségi-, kulturális- és sport- tevékenységekre alkalmas infrastruktúra és eszközállomány fejlesztése	A közösségi és kulturális terek, infrastruktúra- és eszközállomány fejlesztése, és arányuk és színvonaluk növelése egy adott településen, így Hajdúböszörményben is kiemelten kezelt kérdés. A települési szintű események folytonosságának biztosítása érdekében kiemelkedő szempont a megfelelő infrastrukturális és eszközállomány kialakítása, amely emeli a városban megrendezendő közösségi-kulturális események színvonalát. Hajdúböszörményben azért is fontosak az ilyen jellegű fejlesztések, mivel a város már most is gazdag közösségi-kulturális élettel rendelkezik, így igény is van további modernizációra.	Szellem és szolgálat Megtartó erő Kulturális alapú gazdaságfejlesztés	A művelet célja olyan infrastrukturális- és eszközfejlesztések támogatása, amelyek - hozzájárulnak már meglévő, települési szintű közösségi-kulturális események folytonosságának biztosításához, valamint - amelyek lehetővé teszik új, ugyancsak települési szintű kezdeményezések megvalósítását.	EFOP 1-2-3. prioritás	A felhívás célcsoportja azok a cégek, szervezetek, önkormányzati tulajdonú, ill. közigazgatási intézmények, amelyek kulturális-közösségi feladatokkal foglalkoznak, ilyen rendezvényeket tartottak, ill. kívánják tartani. A felhívás a város teljes belterületét érint, korosztályi megkötés nélkül. HACS munkaszervezete kedvezményezettje lehet a helyi felhívásnak.	57 065	ERFA	2018.12. – 2020.12.
4.	A település közösségére épülő kulturális és szabadidős programok megőrzése, és a kínálat fejlesztése	A város előremutató fejlődésének egyik hajtóereje a helyi kultúrán, kulturális örökségen alapuló közösségépítés, ezen keresztül pedig az idegenforgalom megerősítése. Ez a művelet az ehhez kapcsolódó programok megtartására, fejlesztésére, és új típusú kezdeményezések megszervezéséhez kíván anyagi lehetőségeket biztosítani. A tervezett programoknál a már meglévő erősségekre koncentrálnak elsősorban.	Kulturális alapú gazdaságfejlesztés	A művelet célja települési szintű kulturális jellegű közösségi programok támogatása, amelyek helyszíne az akcióterület, de a célközönség messze túlnyúlik még a megye határain is. Olyan tervek kerülnek támogatásra, amelyek célja az erős és meghatározó hajdú hagyományok megőrzése, megismertetése, tudatosítása. Ezeknek fontos része a mezőgazdaság és az állattenyésztés is, amelyekhez kapcsolódó programok szintén céljai ennek a műveletnek. Fontos célunk, és támogatási terület a most is nagyon aktív sportélet továbbfejlesztése. A kulturális programok körének bővítése során szem előtt kell tartani azt a célt, hogy minél több olyan rendezvény legyen, amely megszólítja a 25-45 év közötti korosztályt.	EFOP 1-2-3. prioritás	A felhívás célcsoportja azok a civil- és gazdálkodó szervezetek, amelyek kulturális programokat rendeznek, ill. terveznek rendezni. A felhívás a település teljes belterületét érint, korosztályi megkötés nélkül. HACS munkaszervezete kedvezményezettje lehet a helyi felhívásnak.	88 740	ESZA	2018.12. – 2021.12.
5.	A Bocskai Strand- és Gyógyfürdő közösségi tereinek fejlesztése (K)	A fürdő és környezete jelenleg is több rendezvény, közösségi program helyszíne. A jelen kulcsprojektkben ennek színvonalát kívánjuk fejleszteni.	Szellem és szolgálat, Megtartó erő, Kulturális alapú gazdaságfejlesztés	Tervezett tevékenységek: - kiegészítő jellegű infrastrukturális fejlesztések a közösségi jelleg erősítése érdekében - egyenlő hozzáférés megteremtésének segítése - befogadható kulturális rendezvények körének és nagyságrendjének bővítése a fejlesztéseken keresztül	EFOP 1-2-3. prioritás	A felhívás a település belterületét érinti. HACS munkaszervezete kedvezményezettje lehet a helyi felhívásnak.	94 000	ERFA	2018.12. – 2020.12.
6.	Hajdúsági Galéria kialakítása a Bocskai tér 3. szám alatti épületben (K)	A Művésztelep gazdag gyűjteményének kiállításra nincs alkalmas hely a településen. A Hajdúsági Galéri orvoslő ezt a problémát, amellyel nem csak a művészet népszerűsítését segítenék elő, hanem a település identitástudatását is erősítené.	Szellem és szolgálat, Megtartó erő, Kulturális alapú gazdaságfejlesztés	A Bocskai tér 3. épület felújítása és galéria céljaira átalakítása.	EFOP 1-2-3. prioritás	A felhívás a település belterületét érinti. HACS munkaszervezete nem kedvezményezettje a helyi felhívásnak.	42 000	ERFA	2018.12. – 2020.12.

6.2 Együttműködések

A hajdúböszörményi HACS a stratégiájának megvalósításához nemzetközi és hazai együttműködések is tervez.

Hazai együttműködések esetében, tekintettel arra, hogy a CLLD megvalósítása során több CLLD HACS alakul, érdemes közös kezdeményezéseket indítani, kihasználva a térségi potenciált, erősítve a hajdú identitást és értékeket.

A kulturális élet kibontakoztatásában a hazai együttműködések mellett nagy szerepet tölthetnek be Hajdúböszörmény testvérvárosi kapcsolatai. A nemzetközi együttműködés tekintetében a jó gyakorlatok átvétele és a tapasztalatok megosztása mellett, a hosszú távon versenyelőnyt jelentő nemzetközi tapasztalatszerzés és a nemzetközi, euro-régiókban megjelenő vonzás megerősítése is célkitűzés.

A város közösségi életének fejlesztéséhez, a város megújult szolgáltatási kapacitáshálójának bővítéséhez elengedhetetlen a hazai tapasztalatok mellett, a testvérvárosainknál megtalálható tapasztalatok, jó gyakorlatok átvétele. A jó gyakorlatok kölcsönös megismerése, a kisközösségek tapasztalatszerző találkozásainak megszervezése és lebonyolítása.

A tervezett nemzetközi együttműködés ugyanakkor tudatos tanulási folyamatot, nemzetközi tapasztalatszerzést és hosszú távú szemléletet képviselő építkezést jelent a stratégia megvalósítása során, valamint lehetővé teszi a nemzetközi, euro-régiókban megjelenő vonzás megerősítését.

A nemzetközi együttműködéssel a 2014-2020-as időszak utáni helyzetre is szeretnénk felkészülni. Ugyanis ez jó alapot jelent a nemzetközi pályázati tevékenységhez, mivel az együttműködésben részt vevő városok között megfelelő tapasztalatok, stabil partnerségek és referenciák jönnek létre. Ezek 2020-at követően komoly versenyelőnyt jelenthetnek a közvetlen uniós források megszerzésében, amelyekkel lehetővé válhat a stratégia hosszú távú megvalósítása, eredményeinek fenntartása⁵.

A HACS az alábbi specifikus célterületeken kíván hazai és nemzetközi szervezetekkel, más LEADER és CLLD akciócsoportokkal együttműködések kialakítani.

Specifikus cél:

2. Megtartó erő fokozása és fenntartható közösség kialakítása

Kapcsolódó műveletek:

2. Helyi kisközösségek megőrzése, közösségi kezdeményezések támogatása, kulturális alapú gazdaságfejlesztés
4. A település közösségére épülő kulturális és szabadidős programok megőrzése, és a kínálat fejlesztése

Ide tartozó kulcsprojekt:

5. A Bocskai Strand és Gyógyfürdő közösségi tereinek fejlesztése
6. Hajdúsági Galéria kialakítása a Bocskai tér 4. szám alatti épületben

Indoklás, alátámasztás:

A már meglévő és a stratégia kialakítása során megvalósításra kerülő új, innovatív és nemzetközi tapasztalatokon is alapuló közösségi programok és fejlesztések a település közösségének megerősödéséhez járulnak hozzá. A specifikus célhoz kapcsolt műveletek egyrészt a már meglévő, erős helyi öntudat fenntartására és további kohéziójának megerősítésére, másrészt a hagyományokat, emlékeket feltáró, bemutató és népszerűsítő programok szervezésére, valamint a szegregált területeken élő emberek integrációjának, a város közösségében betöltött szerepének és

⁵ http://studia.mundi.gtk.szie.hu/sites/default/files/upload/studia/2016-vol3-no1/studia_mundi_vol_3_no_1_szilagyi.pdf

helyének megerősítésére irányulnak. Az együttműködések során létrejövő hatások hozzájárulnak a város közösségi erejének növeléséhez.

Kulcsprojektjeink közül a Hajdúsági Galéria kialakítása szorosan kapcsolódik a városban található Hajdúsági Nemzetközi Művésztelep tevékenységéhez, mely jelenleg is széleskörű hazai és nemzetközi együttműködésekkel bír. A Bocskai Gyógy- és Strandfürdővel kapcsolatos kulcsprojekt kiemelt helyszínül szolgálhat a különböző közösségi- és kulturális rendezvényeknek. A hazai és a nemzetközi, testvérvárosi tudásmegosztás során valóra válik a település megtartó erejét jelentő alappilléreinek, az élhető városnak a megerősítése.

Helyzetfeltárásunk kulturális erőforrások része és a közösségi helyzetelemzés támasztják alá a tervezett együttműködések – az előbbiek szerint: *„A település kulturális élete magas színvonalú, és aktív. Erős szellemi és kulturális hagyományokkal, hajdú identitással rendelkezik a város, nagy az igény ennek ápolására. Ebben fontos szerepet vállal az önkormányzat és a civil szervezetek is. Jelentős szerepe van a nemzetközi hírű rendezvényeknek, művészeti telepnek. Nagy hangsúlyt kapnak a város életében a kiterjedt testvérvárosi kapcsolatok. Fontos lenne a rendezvények differenciálása, a 30 év alatti polgárok megszólítása, illetve a hátrányos helyzetű lakosok számára is lehetőséget biztosítani a kulturális életben való részvételre”.*

SWOT kapcsolódás: kulturális erőforrások rész erősségek: 3, 4, 5, 6, 7. és 12. pontja

Az együttműködés tervezett tématerületei:

- a közösségi funkciót segítő programok, jó gyakorlatok kölcsönös megismerése és adaptációja
- helyi öntudat fenntartását, a hagyományokat, értékeket, emlékeket feltáró, bemutató és népszerűsítést elősegítő fejlesztések, programok kölcsönös megismerése és megosztása
- civil szervezeti tapasztalatok megismerése és a tapasztalatok cseréje,
- a szegregált területeken élő emberek integrációjának, a város közösségében betöltött szerepének és helyének megerősítését elősegítő tapasztalatok megismerése és kölcsönös átadása
- innovatív eszközök átvétele a közösségépítésben, a városi kulturális és művészeti terület fejlesztésében
- nemzetközi tapasztalatszerzés annak érdekében, hogy megfelelő tapasztalatok, stabil partnerségek és referenciák jöjjenek létre

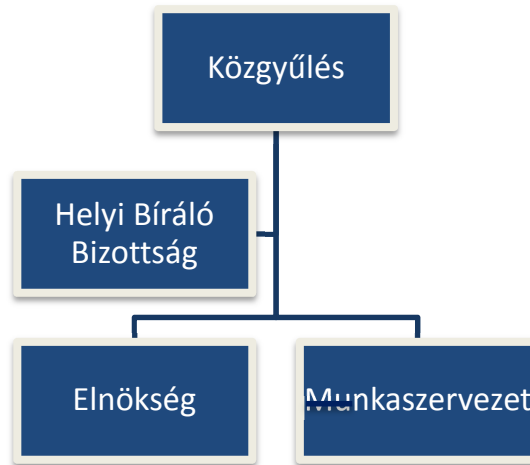
Tervezett forrás: 15 millió Ft

A szükséges forrásigényt a 2-4.-műveleteknél az 5-6. kulcsprojektek keretében tervezett költségek fedezik.

6.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei

A Helyi akciócsoport (HACS) összetétele, felelősségi körének bemutatása

A HACS tervezett szervezeti felépítése

A HACS és munkaszervezetének jogi formája, a megalakulás dátuma, fő tevékenységi körök

A Hajdúböszörményi Helyi Közösség 2016. május 25-én jött létre, konzorciumi formában. A konzorciumnak 12 tagja van.

A Helyi Közösség megalapításának célja, hogy a partnerség elvének érvényesítése mentén, a helyi közösségfejlesztési stratégia kidolgozásával és annak megvalósításával hozzájáruljon a jövőképpen megfogalmazott célok eléréséhez. A Hajdúböszörményi Helyi Közösség elsősorban a kultúra és a közösségépítés terén tervezendő fejlesztések megvalósítására alakult. A HACS a helyi szükségletek és lehetőségek figyelembe vételével, a helyi környezet innovatív jellemzőire tekintettel, hálózatépítés és együttműködés keretében készíti el a helyi fejlesztési stratégiát. E követelmények figyelembe vételével választotta a meg a tagjait és hozta létre a szerveit a HACS a megalakulás során.

A HACS alapító tagjai

A HACS elnöke	Kiss Attila	
HACS alapító tagjai (konzorciumi tagok)	Tagok képviselői	Szféra
1. Hajdúböszörményi Bocskai Néptáncgyűttes Baráti Körének Egyesülete	Szűcs János	civil
2. Hajdúböszörményi Fiatal Művészek Egyesülete	Takács Tamás	civil
3. Hajdúböszörményi Extrém Sportegyesület	Varjasi Gergely	civil
4. "Szabadhajdú" Közművelődési Média és Rendezvényszervező Nonprofit Kft.	Dr. Szarvas-Szabó Katalin	közszféra
5. Euro-Invest Tanácsadó Gazdaságfejlesztő és Szolgáltató Kft.	Komáromi Imre	üzleti
6. Európa 4220 Kft.	Molnár Antal	üzleti
7. Keleti Fejlesztő Iroda Kft.	Keleti Fejlesztő Iroda	üzleti
8. Hajdúböszörmény Város Önkormányzata	Kiss Attila	közszféra
9. Keleti Ökorégió Közhasznú Egyesület	Balogh Nóra	civil
10. Hajdúböszörmény Kálvin téri Református Egyházközség	Tönkö Levente	civil
11. Hajdúsági Múzeum	Szekeres Gyula	közszféra
12. Hipertext Protokoll Kft.	Simonváros Ágnes	üzleti

A HACS szervei

A HACS szervei a Közgyűlés, az Elnökség, a Munkaszervezet, a Helyi Bíráló Bizottság, valamint a Közgyűlés által létrehozható további, tanácsadói jogkörrel rendelkező szervek.

Közgyűlés

A közgyűlés tagja a HACS minden tagja. Minden tag 1 szavazattal rendelkezik.

A Hajdúböszörményi Helyi Közösségnek jelenleg 12 tagja van, melyből 3 a közszférához, 4 az üzleti és 5 tag a civil szférához tartozik. A HACS tagság összetételében ennek megfelelően egyik szféra és érdekcsoport sem rendelkezik a szavazati jogok 49%-ot meghaladó hányadával. Ezt a kötelező arányt esetleges bővítés esetén is betartjuk. A rendes tagok mellett lehetnek együttműködő tagok is: ezek szavazati joggal nem, de tanácskozási joggal részt vehetnek a Közgyűléseken.

A HACS Közgyűlése egyhangú döntéssel felveszi tagjai közé a legalább két tag ajánlásával rendelkező csatlakozni kívánó jogi személyiséggel rendelkező szervezetet, amely megfelel a pályázati felhívásban foglalt előírásoknak és nem áll a kizáró okok hatálya alatt, valamint felvételével egyik szféra tagsága sem haladja meg a 49%-ot.

A közgyűlés évente legalább egyszer ülésezik. A közgyűlés határozatképes, ha tagjainak több mint fele jelen van. Az ülést az elnök hívja össze. Köteles az ülést 15 napon belül összehívni, ha a tagok legalább 1/3-a azt írásban kezdeményezi.

A Közgyűlés feladatai:

- A HACS konzorciumi megállapodásának elfogadása vagy módosítása
- A Szervezeti és Működési Szabályzat (SZMSZ) elfogadása
- Tisztségviselők megválasztása
- A HACS képviselőjére jogosult Elnök megválasztása
- A Helyi Bíráló Bizottság tagjainak megválasztása
- Helyi Közösségfejlesztési Stratégia elfogadása, módosítása
- Éves munkaterv elfogadása
- Éves költségvetés és beszámolók elfogadása
- Munka- és tematikus csoportok létrehozása, tagjaik megválasztása
- A pályázati felhívások megjelentetéséről való döntés

Elnökség

Az elnökség a HACS operatív irányító testülete. A Közgyűlés választja meg a HACS tagjaiból. Az elnökség 3 tagú, amelyben minden szférát 1-1 fő képvisel. Az elnökség akkor határozatképes, ha minden tagja jelen van. Határozatait konszenzussal hozza meg. A szervezetet az Elnök képviseli. Az Elnök maga helyett elnökhelyettest jelölhet ki.

Az elnökség tagjai kötelesek részt venni a közgyűlésen.

Az elnök tanácskozási joggal további személyeket hívhat meg állandó, vagy eseti jelleggel az Elnökség üléseire.

Az elnökség tagjai kötelesek a közgyűlésen részt venni, a közgyűlésen a HACS-csal kapcsolatos kérdésekre válaszolni, a HACS tevékenységéről és gazdasági helyzetéről beszámolni. Az elnökség felel a közgyűlés által, számára delegált ügyekért. Az elnökség feladata első sorban az operatív irányítás, a HKFS megvalósulásának figyelemmel kísérése, illetve a HKFS módosításának kezdeményezése. Az elnökség feladata a munkaszervezet munkájának folyamatos figyelemmel kísérése. Feladata a Közgyűlés hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében javaslatok megfogalmazása, és a meghozott döntések végrehajtásának felügyelete.

Helyi Bíráló Bizottság

A Helyi Bíráló Bizottság (HBB) tagjait és póttagjait a közgyűlés választja meg és hagyja jóvá. A HBB tagjaira vonatkozó főbb előírások:

- HBB-ban biztosított legyen a három érdekszféra képviselője
- HBB tagjait 50%-ban állami hatóságnak nem minősülő partnerek adják

- 1 személy 1 szférát képviselhet

A bizottság feladata a HKFS végrehajtásához kapcsolódóan a projektkiválasztási és döntéshozatali eljárásban a döntéshozatali funkció ellátása. Az általa támogatásra javasolt projekteket a HACS az Irányító Hatóságnak továbbítja jogosultsági ellenőrzésre.

A projektkiválasztás során a HBB – a munkaszervezet segítségével – formailag, majd tartalmilag értékeli a pályázatokat, a felhívásban meghatározott pontozásos, szakmai szempontok alapján, összhangban a 272/2014 (XI.5.) kormányrendelet rendelkezéseivel.

A Helyi Bíráló Bizottság esetében kimagaslóan fontos a kiválasztás alapvető szabályait betartani, melyek a következők:

- **Egyenlő bánásmód**
Az egyenlő bánásmód elve alapján részleghajlás nélkül ugyanolyan szempontok szerint bírálják el adott konstrukción belül minden projektet.
- **Esélyegyenlőség**
A bírálat során megkülönböztetés nélkül történik a projektek bírálata, független attól, hogy milyen társadalmi vagy vallási csoportot, területet, stb. képvisel adott pályázó. Csak olyan projekt támogatható, amely nem sérti az esélyegyenlőséget és nem ellentétes a fenntartható fejlődés elveivel.
- **Összeférhetetlenség**
A döntéshozatalban nem vehet részt, aki a pályázat kidolgozásában részt vett, vagy képviselője/munkavállalója annak a szervezetnek, amely az adott támogatási kérelmet benyújtotta. Nem vehet részt a döntéshozatalban továbbá, aki a 272/2014 (XI.5.) kormányrendelet 39.§ (1) bekezdése alapján érintett! A döntéshozatal során a HBB tagja helyett a póttag vesz részt a döntéshozatalban.

Munkaszervezet

A Hajdúböszörményi Helyi Közösség munkaszervezete: „Szabadhajdú” Közművelődési, Média és Rendezvényszervező Közhasznú Nonprofit Kft.

A Kft. képviselőjére Dr. Szarvas-Szabó Katalin ügyvezető jogosult jogosult, távollétében az ügyvezető helyettes. A munkaszervezet irodája a Sillye Gábor Művelődési Központban található (4220 Hajdúböszörmény, Bocskai tér 4.)

A Szabadhajdún belül szervezetileg a munkaszervezeti feladatot 3 főből álló csoport látja el, akik rendelkeznek már uniós pályázati források kezelésének tapasztalatával. A munkaszervezet munkatársai közül

- 1 fő teljes munkaidőben,
- a másik 2 fő megbízási szerződés alapján fogja ellátni a feladatait a CLLD-vel kapcsolatos teendőket.

A munkaszervezetnek a CLLD-vel kapcsolatos feladatai tekintetében **nincs ÁFA-levonási joga, így bruttó elszámoló**. Figyelembe véve a korlátos pénzügyi forrásokat 1 fő munkaszervezet vezetővel, 1 fő projektmenedzserrel, és 1 fő pénzügyi referenssel számolunk. Tekintettel a Hajdúböszörményi HACS akcióterületén rendelkezésre álló 400 millió Ft támogatási összeg relatíve alacsony mértékére, a munkaszervezetre ennek 12%-a kerül allokálásra: bruttó **47,125 millió Ft**.

Alkalmazási követelmények:

- munkaszervezet-vezető: a felsőfokú végzettség, minimum 8 éves munkatapasztalat, amelyből elvárás, hogy 4 év kapcsolódjon uniós projektkezeléshez. Előnyt jelent HACS munkaszervezet vezetésben, nemzetközi és hazai együttműködésekben szerzett tapasztalat.
- projektmenedzser, pénzügyi referens: rendelkezzen 4 éves munkatapasztalattal és ezen belül 3 év kapcsolódjon uniós pályázatok kezeléséhez. A pénzügyi referens rendelkezzen

legalább 3 éves, pénzügyi területen szerzett tapasztalattal, valamint legyen tapasztalata európai uniós projektek elszámolási feladatainak elvégzésében.

A munkaszervezet vezetője látja el különösen a következő feladatokat:

- a munkaszervezet tevékenységének irányítása;
- a HKFS tervezési folyamatának menedzselése;
- a munkaszervezet napi működtetése;
- részvétel a döntés-előkészítésben, támogatva az értékelő bizottság munkáját; a kérelmeket döntésre való felterjesztése;
- beszámolás az elnökségnek, elnöknek a működésről.

A „Szabadhajdú” Közhasznú Nonprofit Kft. székhelye a Sillye Gábor Művelődési Központ, ahol teljes mértékben biztosítja a HACS és a munkaszervezet feladatai ellátáshoz szükséges infrastrukturális és tárgyi feltételeket. Biztosított az irodahelyiség a szükséges informatikai és irodai eszközökkel, valamint biztosított az ügyfelek fogadására szolgáló tárgyalóhelyiség.

Címe: 4220Hajdúböszörmény,Bocskai tér 4.

Az épület kétszintes, ahol a Szabadhajdú munkatársai jelenleg 6 irodában látják el feladataikat. 2 konferencia terem áll rendelkezésre kisebb csoportot érintő megbeszélések, rendezvények megtartására. Ezen túl a pódiumterem befogadó képessége 200 fő, a színházterem pedig 400 férőhelyes.

A Szabadhajdú munkaszervezetének tagjai a következő szempontoknak megfelelően látják majd el feladataikat:

- a passzív, hivatali magatartás helyett a munkaszervezet tagjai aktívan részt vesznek különböző együttműködések és projektek kidolgozásában
- a klasszikus értelemben vett „pályázatkezelés” –sel szemben a pályázók segítése, „kézen fogása” válik gyakorlattá a teljes folyamaton keresztül (projekttervezés, benyújtás, bírálat, megvalósítás, monitoring.
- a munkaszervezetnek kulcsszerepe van a támogatást igénylők tájékoztatásában, a velük való kommunikációban, ügyfélszolgálat működtetésében, információszolgáltatásban. Ezen a területen, szakmai tapasztalatuknak megfelelően a Szabadhajdú munkaszervezet tagjainak nagy tapasztalata és gyakorlata van. A projektjavaslatok benyújtásának előkészítése érdekében a munkaszervezet tagjai segíthetik őket abban, hogy a HKFS illeszkedés szempontjából, valamint formai szempontból is megfelelő legyen.
- az eddigiek során a városi rendezvények megszervezésében, lebonyolításában vettek részt, tudósítottak, informáltak városi eseményekről. Több alkalommal működtek közre uniós projektek marketing tevékenységében, így több éves tapasztalattal rendelkeznek pályázatokat érintő munkatevékenységek tekintetében.

A Szabadhajdú munkaszervezete a következő feladatokat teljes körűen el tudja látni:

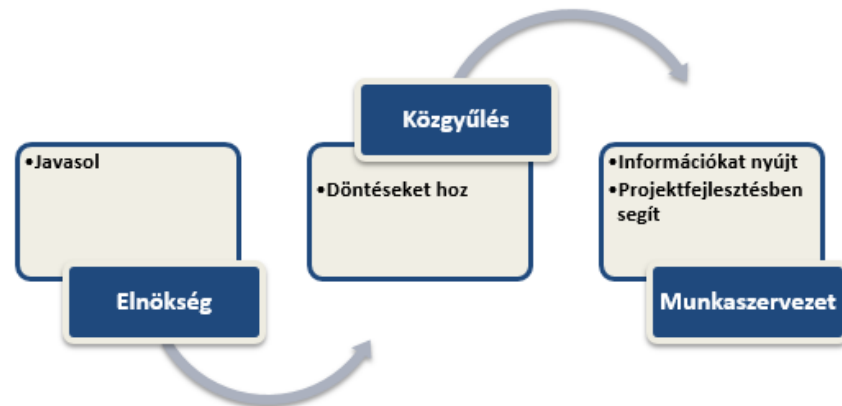
- A munkaszervezet feladatkörébe tartozik a beérkezett projektjavaslatokról és a pályázatokról döntő helyi bírálóbizottság döntéseiről szóló nyilvántartások, jegyzőkönyvek vezetése, benyújtott projekt adatlapok előkészítése döntéshozatalra, hiánypótlás, valamint a HBB felhatalmazása esetén a záradékolás
- A munkaszervezet biztosítja a pályázatokról döntő helyi bírálóbizottság tevékenységét segítő technikai háttérrel, infrastruktúrát.
- A Szabadhajdú Közhasznú Nonprofit Kft. A Hajdúböszörményi Vagyonkezelő Zrt. tagvállalata, így a cégnél már most is komoly dokumentációs és bizonylatolási rend van. A napi tevékenységet is ennek megfelelően végzik a munkatársak.

A munkaszervezetre vonatkozó összeférhetetlenségi szabályok:

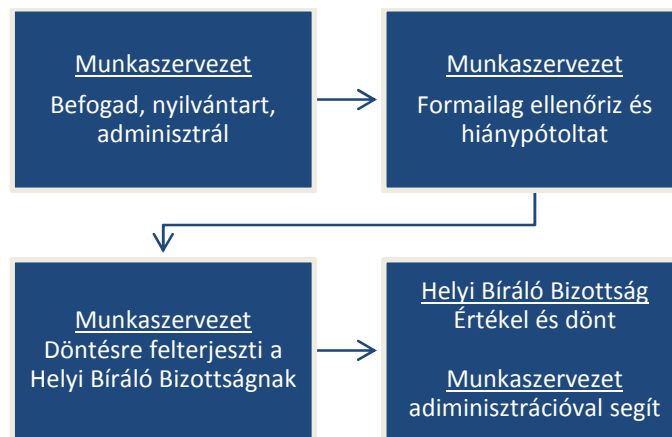
- A munkaszervezetnek nincs döntési jogköre a projektek kiválasztásával kapcsolatban.
- Adott döntés előkészítésben nem vehet részt a 272/2014 (XI.5.) kormányrendelet 39.§ (1) bekezdése alapján érintett dolgozó!

A HACS működésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatok bemutatása

Felhívás megjelentetése

Projektkiválasztás

A projekt kiválasztására vonatkozó előírások

Helyi Bíráló Bizottság (továbbiakban: HBB) tesz javaslatot a támogatandó projektekre. A HBB a stratégiában lefektetett kiválasztási kritériumok és alapelvek, illetve az azok alapján kidolgozott értékelési szempontok alapján dönthet.

A kiválasztás szabályai legyenek nyilvánosak és átláthatók, a projektek illeszkedjenek a HKFS-hez.

Megkülönböztetéstől mentes, a szabályoknak és kritériumoknak megfelelő kiválasztási eljárás szükséges.

6.4 Kommunikációs terv

A Hajdúböszörményi Helyi Akciócsoport a Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia tervezése és megvalósítási ideje alatt nagy hangsúlyt fektet a lakosság és a lehetséges pályázók tájékoztatására, aktuális információkat nyújt a tervezés folyamatáról, pályázati lehetőségekről, eredményekről.

A kommunikációs tevékenység célja:

A tevékenység célja, hogy kommunikációs eszközökkel egyrészt biztosítsa a projekt és annak eredményeinek minél szélesebb körű megismertetését a nyilvánossággal. Másrészt célja, hogy a helyi felhívások esetében minden potenciális projektgazdához eljusson az üzenet a pályázási lehetőségekről, a pályázatok feltételeiről, valamint hogy minden releváns információ birtokában sikeres pályázatot nyújtsanak be.

A kommunikációs modul az előírásoknak megfelelően a Széchenyi 2020 Kedvezményezették tájékoztatási kötelezettségeiben foglalt, a projektekre érvényes kommunikációs tevékenységeket is megvalósítja az Arculati kézikönyv előírásainak megfelelően.

A program az érintettek minél szélesebb körének bevonásával történik, a párbeszéd rendszeresen szervezett fórumokon keresztül zajlik, kialakítva az elköteleződést a projekt iránt. A program során kialakított és tovább fejlesztett kommunikációs és információs csatornák a program befejezését követően is rendelkezésre állnak majd.

A kommunikációs eszközök alkalmazása során alapvető fontosságú a célcsoport számára a projekt céljainak, üzeneteinek tudatosítása, az eredmények terjesztése, az érdeklődés felkeltése és a projekt megismertetése.

A célcsoportok és a kommunikációs eszközök meghatározása

A célcsoport meghatározásánál beszélhetünk belső és külső célcsoportokról. Belső célcsoportként definiáljuk a HACS tagjait, valamint a potenciális pályázók körét. Külső célcsoport a széleskörű nyilvánosság.

Célcsoport	Kommunikációs eszközök
Potenciális pályázók köre	<ul style="list-style-type: none"> – elektronikus levélben a HACS tagoknak, valamint e-hírlevél formájában a honlapon regisztrálóknak – HACS honlapján – pályázói tájékoztató fórumokon
Széleskörű nyilvánosság	<ul style="list-style-type: none"> – helyi nyomtatott és elektronikus sajtón keresztül – HACS honlapján – HACS facebook oldalán – önkormányzat honlapján (www.hajduboszormeny.hu) – helyi kábeltelevízió hírei között (www.hbtv.hu) – tájékoztató fórumokon – hirdetőtáblákon

Nyilvános fórumok:

A HACS Munkaszervezete a helyi felhívás megjelentetésekor tart legalább egy tájékoztató fórumot a potenciális pályázóknak. Emellett a munkaszervezet tart egy fórumot évente, hogy munkájáról beszámoljon, az eredményekről tudósítsa a város lakosságát.

Weboldal működtetése

Elengedhetetlen egy HACS weblap működtetése, melyen az összes aktuális információ elérhető (rövid bemutatkozás, stratégia, hírek, eseménynaptár, fórum, elérhetőségek). A weboldal létrehozása a HACS megalakulását követően válik esedékkessé. A HACS kihasználja a közösségi média adta előnyöket is, így önálló közösségi oldalt hoz létre, ahol tájékoztatja az érdeklődőket az eseményekről, vagy a sikeres projektekről.

A HACS dokumentumaihoz és a HACS-ról szóló információkhoz való hozzáférés lehetőségeinek bemutatása, visszacsatolási lehetőségek, ezek kezelésének és dokumentációjának módja

A HACS dokumentumaihoz és a HACS-ról szóló információkhoz

- a HACS honlapján
- a HACS közösségi oldalán
- a HACS Munkaszervezetének ügyfélszolgálati irodájában, ügyfélfogadási időben lehet hozzájutni

Az ügyfélszolgálaton személyesen, elektronikusan pedig egy központi e-mail címen bárki tehet javaslatokat, észrevételeket. A munkaszervezet minden beérkezett javaslatot regisztrál, szükség szerint megválaszolja és a jövőbeni eseményeknél, felhívásoknál, tevékenységeknél ezeket felhasználja. Stratégiai jelentőségű javaslatokat a megfelelő formában az Elnökség elé terjeszti.

A kommunikációval kapcsolatos felelősségi körök és a humán kapacitás bemutatása

A kommunikációs tevékenység megszervezése a munkaszervezet vezetőjének feladata. A munkaszervezet vezetője a kommunikáció adminisztratív feladatait a munkaszervezet tagjaival együtt látja el.

A HKFS-sel kapcsolatos kommunikációs tevékenységek ütemterve

- A HACS honlapján hírek, közlemények elhelyezése: aktualitásnak megfelelően, de legalább havonta egy alkalommal.
- A HACS közösségi oldalán hírek, közlemények elhelyezése: folyamatos, aktualitásnak megfelelően
- A város honlapján, hirdetőtábláján hírek, közlemények elhelyezése: aktualitásnak megfelelően, legalább havonta egy alkalommal.
- A helyi kábeltelevízió szolgáltatásán hírek, közlemények elhelyezése: aktualitásnak megfelelően, legalább havonta egy alkalommal.
- Nyilvános fórumok szervezése: aktualitásnak megfelelően, havonta egy ajánlott, különösen a pályázati felhívások megjelenése során

Pénzügyi terv:

A kötelező tájékoztatás és nyilvánosság feladataira 122.500 Ft-ot terveztünk, a „Kommunikációs csomagok keretében elszámolható költségek felső határa” c. dokumentum, ill. az IH támogató döntése alapján.

A marketing és animációs tevékenységekre, összesen 2.947.500 Ft-ot terveztünk a megvalósítás teljes időszakára nézve. Ezen költségek zöme a 2018-2019-es években, azaz a támogatási időszak közepéig fog felmerülni.

6.5 Monitoring és értékelési terv

A monitoring és értékelési tevékenység a HKFS megvalósítás során elért eredmények számszerűsítése, az adatgyűjtés és elemzés elengedhetetlen a hosszú távú stratégia sikeres megvalósítása során. Az indikátorok, mutatószámok elemzése alapján lehetőség nyílik a kitűzött célok eléréshez szükséges korrekcióra, és esetlegesen új feladatok meghatározására.

A HACS egyrészt folyamatos, folyamatba épített monitoring tevékenységet végez. A monitoring a helyi projektek tervezése során meghatározott célok teljesülésének a vizsgálatát jelenti. A monitoring célja időszerű és releváns információk biztosítása a HACS közgyűlésre, ill. az IH felé arról, hogy a projektek a kitűzött céloknak megfelelően haladnak-e, feltárja az esetleges sikertelenség okait, korrekciós lépéseket ajánl. A HACS másrészt a stratégia megvalósítása során legalább egy alkalommal – félidei – értékelést tervez. Az értékelés alapján válhat szükségessé a HKFS esetleges felülvizsgálata és módosítása.

A folyamatos monitoring tevékenység során a HACS munkaszervezete szerzi be az adatokat a projektgazdától. A helyi felhívásokban az akciócsoport több, e feladathoz kapcsolódó kötelezettséget is elvár a térségi pályázóktól:

- Minden pályázónak nevesítenie kell a pályázatában, hogy az intézkedéshez kapcsolódó eredményindikátorhoz kapcsolódóan mekkora értéket vállal a projekt keretében, továbbá be kell mutatnia, hogy ezt az értéket a megvalósítás során illetve a megvalósítást követően milyen módon fogja dokumentálni, igazolni. Az indikátorokat az akciócsoport határozza meg, a TOP CLLD felhívásban foglaltak és jelen HKFS-ben vállaltak alapján.
- Elvárás a nyertes pályázóval szemben, hogy a megvalósult projektjéről rendszeresen beszámoljon az akciócsoport részére és tájékoztatást nyújtson a vállalt indikátorok teljesítéséről.

Az indikátorok definiálása a célok meghatározásánál és a művelet leírásoknál megtörtént. Az adatok forrását, a begyűjtés módját és gyakoriságát, valamint azok elérni tervezett értékét az alábbi táblázat tartalmazza mutatóként⁶:

azonosító	mutató megnevezése	me.	adat forrása, gyűjtés módja	gyűjtés gyakorisága	céldátum	tervezett érték
CO38	Városfejlesztés: Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	nméter	projektgazda	éves	2021.12.29	3 460,00
CO39	Városfejlesztés: Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek	nméter	projektgazda	éves	2021.12.30	300,00
PO16	Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiával érintett települések lakosság száma	fő	KSH	éves	2018.10.31	29 000,00
					2021.12.31	29 000,00
PO23	A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS keretében tervezett és végrehajtott programok száma	db	HACS	éves	2021.12.31	5,00
PR15	A HFS végrehajtás keretében megújított közösségi tereket rendszeresen igénybe vevő lakosság aránya	%	központi módszertan	éves	2021.12.31	10,00
PR16	A közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági elégedettség	pontérték	központi módszertan	éves	2021.12.31	7,00
PR23	Intézmények száma, amelyekben nőtt a látogatottság a program előtti időszakhoz képest	db	IH	éves	2021.12.31	2,00

A **monitoring** tevékenység során szerzett adatok alapján a munkaszervezet évente beszámol az Elnökségnek, a Közgyűlésnek, valamint a Helyi Bíráló Bizottságnak a Stratégia előrehaladásáról. Ennek is figyelembe vételével döntenek a HACS szervezeti egységei az esetleges következő évi helyi felhívások megjelentetéséről, vagy azok módosításáról, valamint dönthetnek a HKFS átfogó felülvizsgálatáról.

A munkaszervezet segítségével a HACS értékeli a saját tevékenységét is. A monitoring és értékelő tevékenység elválaszthatatlan része a HACS saját tevékenységének elemzése a felhasznált működési és fejlesztési források, és a monitoring eredmények összehasonlításával. Az előrehaladási jelentés tartalmazza azt a szakmai beszámolót, amely kitér a HACS saját pénzügyi és humán erőforrásainak elemzésére is.

Az elért eredményekről szóló szakmai beszámolót minden évben a pénzügyi beszámoló elfogadásával egyidőben a Közgyűlés hagyja jóvá. Emellett a HACS minden év november 30-ig éves előrehaladási jelentést tesz az Irányító Hatóság felé, egészen a helyi közösségi fejlesztési stratégia keretében támogatást nyert projektek fenntartásának végéig.

A stratégia végrehajtásának félidejénél az akciócsoport félidei **értékelést** végez. Az értékelés során az elérni kívánt célok és eredmények tükrében egyrészt elemzésre kerülnek a korábbi monitoring tevékenység alapján gyűjtött adatok (objektív értékelés), másrészt összegezzük a HKFS megalkotásában és végrehajtásában részt vevő projektgazdák, más szervezetek és a lakosság időarányos tapasztalatait, meglátásait (szubjektív értékelés). Ez utóbbi esetben elsősorban primer adatgyűjtési eszközöket (interjú, workshop, stb.) tervezünk használni. Az értékelés során – az objektív látásmód és a magas szintű szakmaiság érdekében – várhatóan külső szervezetet is bevonunk, támaszkodva a stratégia megalkotásában is segítséget nyújtókra.

Az értékelés során – a HKFS útmutatóval összhangban, elsősorban – az alábbi szempontokat vesszük figyelembe:

- A fejlesztések hozzájárultak-e a kitűzött célok eléréséhez?
- Milyen mértékben teljesültek az elvárt, tervezett eredmények?
- Az időarányosan elvárható teljesüléshez képest milyen arányban áll a félideig ténylegesen megvalósult teljesítés?
- Hogyan alakul felhasznált források, a tevékenységek és az elért eredmények egymáshoz való viszonya?
- Melyek voltak a választott eszközök előnyei, hátrányai, korlátai, más területeken jelentkező hatásai?

⁶ 1304/2013/EU Rendelet 1. sz. mellékletében foglalt közös kimeneti és eredménymutatók

- Hogyan reagáltak a támogatást igénylők/kedvezményezettek a nem várt külső hatásokra?
- A támogatást igénylők/kedvezményezettek milyen mértékben használták a megvalósulás eredményeit, és ez hozzájárult-e valamilyen szemléletváltozáshoz?

Az értékelés eredményének függvényében dönt a Közgyűlés a HKFS esetleges felülvizsgálatáról, és az ennek nyomán előállt stratégia módosítás IH felé történő benyújtásáról is.

A HKFS alapján már támogatást elnyert, és megvalósítás alatt álló, de az értékelés szerint feltűnő késlekedést mutató projektek esetén a munkaszervezet konzultációt folytat a projektgazdával, és esetlegesen intézkedési tervet készített, ill. hajtja végre.

A felülvizsgálatok és értékelések eredményének kommunikálása:

A HKFS megvalósítása során elért eredmények kommunikációja folyamatos, melyet az értékelések és előrehaladási jelentések (szakmai beszámolók, pénzügyi jelentések, közgyűlési határozatok) hangsúlyos disszeminációjával kívánunk megvalósítani. A monitoring és értékelési feladatok ellátására használt kommunikációs felületek megegyeznek a HKFS általános kommunikációjának leírásában foglaltakkal (saját weboldal, közösségi média felületek, partnereink weboldalai, nyomtatott sajtó, saját nyomtatott kiadványok, helyi televízió- és rádió csatornák).

6.6. Horizontális célok

A HACS stratégia úgy épül fel, hogy figyelembe veszi az esélyegyenlőségre vonatkozó, betartandó megközelítéseket. Az akciócsoport figyelmet fordít a település hátrányosabb helyzetben élőire, egyenlő esélyeik megteremtésére, a társadalmi igazságosság szabályainak betartására, valamint a fenntartható fejlődés elvein alapuló gazdasági és társadalmi fejlődés megvalósítására. Ebben segíti munkánkat a településről részletesen kidolgozott helyzetelemzés és SWOT analízis, melyből elsősorban a gyengeség és veszély pontokat vesszük figyelembe. Ilyenek különösen a kedvezőtlen képzettségi adatok (illetve helyben nem versenyképes képzettségekkel rendelkeznek a településen élők), valamint az, hogy a szegregációval veszélyeztetett lakóterületek romlása figyelhető meg. Emellett a város elöregedő, a fiatalság elvándorol. A SWOT 2-ben leírtak szerint a HACS fejlesztő stratégiája, hogy: „a kulturális terek szükséges fejlesztésével a fiatalok kulturált szórakozási lehetőségeinek megteremtése. Civil részvétel és aktívás megerősítésével a lakosság intenzív bevonása történik meg, amely hozzájárul a hátrányos helyzetű lakosság integrálásához és a közösségépítő aktivitásának növeléséhez.

Tevékenységünk fő célja az életminőség folytonos javítása, a méltányos életkörülmények, a megfelelő életminőség és a jólét elérése a megvalósított közösségi és egyéni fejlesztéseken keresztül a hátrányos helyzetű társadalmi csoportokra is tekintettel. A nők és férfiak esélyegyenlőségére vonatkozó szabályokat betartjuk és minden egyes helyi pályázóval betartatjuk.

Fenntarthatóság

A tények, a körülmények és a tényezők rendszerszerű figyelembe vételével, ezek kölcsönhatásainak és tovagyrúzó hatásainak tervezésével igyekszünk a Stratégia fő céljait megfogalmazni és megvalósítani. Szándékaink szerint – a fenntartható fejlődés egyik legfontosabb szempontja szerint is- az erőforrás-gazdálkodás területén – jelen fejlődési szükségleteinket úgy kívánjuk kielégíteni, hogy ne veszélyeztessük ezzel a következő nemzedékek, generációk fejlődési és környezeti erőforrás készleteit. Mindazonáltal az erőforrások kezelése során figyelembe vesszük a környezet eltartó képességének korlátait, és lehetőségeink szerint gondot fordítunk a biológiai sokféleség megőrzésére. A HKFS-nek elsősorban ösztönöznie kell a környezet védelmére irányuló törekvéseket, követni a környezeti fenntarthatósági elveket. Ezeket a következőképpen valósítja meg: közösségi élet színtereinek felújítása, infrastrukturális beruházások esetében maximálisan odafigyelünk a megújuló energiaforrások használatára, régi rendszereinket váltanák fel alkalmazásukkal. Szem előtt tartjuk környezetünk védelmét és a HKFS stratégiánk megvalósítása során erre a projektgazdák figyelmét is felhívjuk. A fejlesztések és beruházások kapcsán a támogatási rendszer kialakítása során érvényesítjük a klíma- és környezetvédelmi elveket. A HACS alapvetően olyan intézkedéseket

szándékozik megvalósítani, amelyek a helyi adottságokhoz igazodva a lehető legkisebb terhelést jelentik a környezet számára. Beruházási projekteknél előnyt jelent majd a megújuló energia hasznosítása a pontozás során.

6.7. A HKFS innovatív elemeinek bemutatása

A HKFS innovatív elemeinek meghatározó eleme maga az európai CLLD keretprogram, vagyis a közösségvezérelt helyi fejlesztés megközelítése, amelynek újszerűségét a Hajdúböszörményi Helyi Akciócsoport megpróbálja a leghatékonyabban kihasználni.

A CLLD megközelítés lényege egyben a Hajdúböszörményi HACS legfontosabb küldetése is: hogy mozgósítsa és bevonja a helyi közösségeket és szervezeteket az értelmes, fenntartható és befogadó módon formált társadalom és gazdaságfejlesztésbe. A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia legfőbb célja maga a társadalmi innováció. Nehéz helyzetben vagyunk tehát, amikor a HKFS innovatív elemeit kell bemutatnunk, hiszen:

- közösségi helyzetelemzésünk célja eleve az volt, hogy a közelmúlt és a jelen helyzetének feltárásával és értelmezésével a társadalmi, gazdasági megújulás lehetséges irányaira tudjunk rámutatni, felmérjük, hogy a kultúra, a közösségi művelődés és intézményrendszere hogyan szolgálja a ma társadalmát, s milyen módon állítható a holnap, a közelebbi és távolabbi jövő társadalmi reprodukciójának szolgálatába;
- közösségi jövőképünk megrajzolásakor Békéscsaba olyan kívánt célállapotát vázoltuk fel, mely csak komplex, hatékony, innovatív együttműködésen keresztül valósítható meg;
- céljaink megfogalmazásakor azt vizsgáltuk a tervező közösség körében, hogy milyen lépésekkel, milyen új utakat kell bejárni, megépíteni ahhoz, hogy a célállapotot elérjük;
- végül a művelési tervezés sikerkritériuma az, sikerül-e a támogatási rendszer használatával olyan infrastrukturális, tárgyi és szellemi, közösségi kereteket és eszközrendszert teremtenünk, amely inspirálja, inkubálja, támogatja az újító tevékenységeket és közösségeket.

A HKFS innovációs törekvéseinek középpontjában a kulcsprojekt és az ahhoz kapcsolódó műveletek állnak. A hajdúböszörményi társadalom sajátos ellentmondása a divergencia és a konvergencia együttes jelenléte, a települési közösség szét- és összetartását erősítő tényezők egyidejű jelenléte. A tervező közösség a helyzetelemző műhelyben rámutatott mindkét jellemző meglétére és hatásaira. A civil szervezetek és kezdeményezések nagy száma ellenére például hiányoznak azok a terek és eszközök, amelyek segítik e kezdeményezések hálózatosodását, érdemi, teremtő részvételét a város társadalmi és gazdasági életének fejlesztésében.

Másik ellentmondás, hogy bár az elmúlt években hatalmas beruházások zajlottak a kultúra területén az integráció jegyében, a megújult, összevont erőforrásokkal nem sikerült elérni a földrajzi, társadalomszervezési és szociális értelemben vett perifériákat.

A stratégiában foglalt valamennyi művelet azt szolgálja, hogy Hajdúböszörményben erősödjene a civil társadalom összetartását és a civil, közösségi szféra városon belüli, valamint külső hálózatosodását, gazdasági és kulturális értelemben vett értékteremtő képességeit és együttműködéseit segítő tényezők. Másrészt a fejlesztés kulcsa, hogy a megújulást segítő eszközök, erőforrások elérjék és megerősítsék „belsővé tegyék” a perifériákat:

- a városközponttól távoli városrészekben elérhetővé váljanak a közösségi szolgáltatások, az inspiratív, kreatív munkát segítő közösségi terek;
- az értékteremtő közéleti-közösségi részvételt, integrációt, illetve reintegrációt biztosító formális és civil szervezetek számára növekedésüket és hálózati együttműködésüket erősítő módon váljon nyitottá, használhatóvá, „otthonná” a tárgyi és szellemi erőforrásrendszer;
- a közösségi szolgáltatások és eszközök elérése, és személyes fejlődésük szolgálatába állítása váljon a hétköznapiak részévé azok számára is, akik életkoruk, élethelyzetük miatt ma nem érhetik el a közösségi munka, a közösségi művelődés erőforrásrendszerét.

7. Indikatív pénzügyi terv

Ebben a fejezetben a HKFS TOP CLLD keretében rendelkezésre álló fejlesztési és a Hajdúböszörményi HACS működés és animáció forrásfelhasználásának ütemezését mutatjuk be az alábbi táblázatokkal.

A pénzügyi terv összeállítása során megfeleltünk a TOP-7.1.1-16 felhívásban, valamint az Irányító Hatóság által kiadott támogató döntésben rögzített feltételeknek is.

A működési és animációs költségek nem érik el a lehetséges 15%-os korlátot, annak érdekében, hogy a CLLD-ben rendelkezésre álló forrás a lehető legmagasabb mértékben az érdemi projektekre kerülhessen elköltésre.

Hajdúböszörmény											
A HKFS 3.0 fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)											
Közösségi forrás											
Ssz.	A műveletek megnevezése	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Összesen	%	ERFA/ESZA
1	Helyi kisközösségeket és kezdeményezéseket támogató kisléptékű beruházások			13 500 000	13 108 544	-	-	-	26 608 544	7%	ERFA
2	Helyi kisközösségek megőrzése, közösségi kezdeményezések támogatása, kulturális alapú gazdaságfejlesztés			26 000 000	18 460 000	-	-	-	44 460 000	11%	ESZA
3	Települési szintű közösségi-, kulturális- és sport tevékenységekre alkalmas infrastruktúra és eszközállomány fejlesztése			30 000 000	27 065 831	-	-	-	57 065 831	14%	ERFA
4	A település közösségére épülő kulturális és szabadidős programok megőrzése, és a kínálat fejlesztése			44 370 000	44 370 000	-	-	-	88 740 000	22%	ESZA
5	KULCSPROJEKT - A Bocskai Strand- és Gyógyfürdő közösségi tereinek fejlesztése	-	-	47 000 000	47 000 000	-	-	-	94 000 000	24%	ERFA
6	KULCSPROJEKT - Hajdúsági Galéria kialakítása a Bocskai tér 3. szám alatti épületben	-	-	21 000 000	21 000 000	-	-	-	42 000 000	11%	ERFA
7	Működési és animációs költségek	10 340 000	3 316 075	10 220 150	9 992 050	7 104 550	6 152 800	-	47 125 625	12%	ERFA
	Összesen	10 340 000	3 316 075	192 090 150	180 996 425	7 104 550	6 152 800	-	400 000 000	100%	
Fejlesztési források összesen		10 340 000	3 316 075	192 090 150	180 996 425	7 104 550	6 152 800		400 000 000		
Ebből ERFA		10 340 000	3 316 075	121 720 150	118 166 425	7 104 550	6 152 800		266 800 000	66,70%	
Ebből ESZA		-	-	70 370 000	62 830 000	-	-		133 200 000	33,30%	
A HACs működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)											
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Összesen		
	Működési költségek	10 340 000	3 021 325	9 335 900	9 107 800	6 220 300	6 152 800	-	44 178 125		
	Animációs költségek	-	294 750	884 250	884 250	884 250	-	-	2 947 500		
	összesen	10 340 000	3 316 075	10 220 150	9 992 050	7 104 550	6 152 800	-	47 125 625		

Nyilatkozat a HKFS elfogadásáról

Nyilatkozat a HKFS elfogadásáról

(konzorciumok esetén kitöltendő)

A Hajdúböszörményi Helyi Közösség alapító tagjaiként egyhangúan nyilatkozunk arról, hogy a Hajdúböszörmény Város Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégiája című dokumentum tartalmát megismertük, az abban foglaltakat elfogadjuk, és ezennel felhatalmazzuk a Hajdúböszörményi Helyi Közösség képviselőjét, Kiss Attila urat, hogy a HKFS-t benyújtsa a TOP-7.1.1-16 kódszámú felhívásra.

Kelt: Hajdúböszörmény, 2016. június 27.

Szervezet neve:	Hajdúböszörményi Bocskai Néptáncegyüttes Baráti Körének Egyesülete
Szervezet képviselője:	Szűcs János, elnök
Képviselő aláírása:	 <div style="text-align: right; font-size: small;"> HAJDÚBÖSZÖRMÉNYI BOCSKAI NÉPTÁNCÉGYÜTTES BARÁTI KÖRÉNEK EGYESÜLETE 4220 Hajdúböszörmény, Bocskai tér 4. Adószám: 19128269-1-09 Bank: 12042201-01425276-00100000 </div>

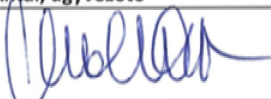
Szervezet neve:	Hajdúböszörményi Fiatal Művészek Egyesülete
Szervezet képviselője:	Takács Tamás, elnök
Képviselő aláírása:	 <div style="text-align: right; font-size: small;"> Hajdúböszörményi Fiatal Művészek Egyesülete 4220 Hajdúböszörmény, Wessprémy Gáspár u. 20. Fsz.1. Mobil: (06-30) 219-7944 Adószám: 18567348-1-09 </div>

Szervezet neve:	Hajdúböszörményi Extrém Sport Egyesület
Szervezet képviselője:	Varjasí Gergely, elnök
Képviselő aláírása:	 <div style="text-align: right; font-size: small;"> HAJDÚBÖSZÖRMÉNYI EXTRÉM SPORT EGYESÜLET 4220 Hajdúböszörmény Huszár utca 2/A Adószám: 18992173-1-09 </div>

Szervezet neve:	Hajdúsági Múzeum
Szervezet képviselője:	Szekeres Gyula, igazgató
Képviselő aláírása:	 <div style="text-align: right;"> </div>

Szervezet neve:	"Szabadhajdú" Közművelődési Média és Rendezvény-szervező Közhasznú Nonprofit Kft.
Szervezet képviselője:	Dr. Szarvas-Szabó Katalin, ügyvezető
Képviselő aláírása:	 <div style="text-align: right;"> </div>

Szervezet neve:	Euro-Invest Tanácsadó Gazdaságfejlesztő és Szolgáltató Kft.
Szervezet képviselője:	Komáromi Imre, ügyvezető
Képviselő aláírása:	 <div style="text-align: right; font-size: small;"> EURO-INVEST TANÁCSADÓ KFT. 4220 Hajdúböszörmény, Vörösmarty u. 43. Adószám: 13483412-2-09 HBm-i Cégjegyzékszám: 09-09-011535 Bszl.sz.: 61200285-14024586 </div>

Szervezet neve:	Európa 4220 Kft.
Szervezet képviselője:	Molnár Antal, ügyvezető
Képviselő aláírása:	 EURÓPA 4220 KFT. 4220 Hajdúböszörmény, Iskola u. 3. Adószám: 11874564-1-09

Szervezet neve:	Keleti Fejlesztő Iroda Kft.
Szervezet képviselője:	Czeglédi János, ügyvezető
Képviselő aláírása:	 Keleti Fejlesztő Iroda Kft. 4220 Hajdúböszörmény Tizenhárom vértanú u. 15. 3. em. 10. Adószám: 24354217-2-09 Szisz.: 11738060-20071903

Szervezet neve:	Hajdúböszörmény Város Önkormányzata
Szervezet képviselője:	Kiss Attila, polgármester
Képviselő aláírása:	

Szervezet neve:	Keleti Ökorégió Közhasznú Egyesület
Szervezet képviselője:	Balogh Nóra, elnök
Képviselő aláírása:	 Keleti Ökorégió Egyesület 4220 Hajdúböszörmény, Munkácsy u. 6. Adószám: 18556795-1-09 Szisz.: 61200285-10406184

Szervezet neve:	Hajdúböszörmény Kálvin téri Református Egyházközség
Szervezet képviselője:	Tönkő Levente, tiszteletes
Képviselő aláírása:	 TAKÁCS PÉTER PONDOLÓK

Szervezet neve:	Hipertext Protokoll Kft.
Szervezet képviselője:	Simonvárosi Ágnes, ügyvezető
Képviselő aláírása:	 HIPERTEXT PROTOKOLL KFT. 4220 Hajdúböszörmény, Arad u. 32. Adószám: 24902206-2-09 Cégjegyzékszám: 09-09-025868 Szisz.: 10103434-42934200-01004007

* 7-as.

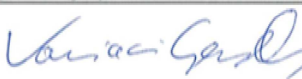
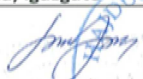

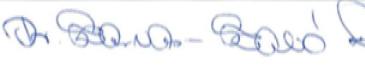

Nyilatkozat az átdolgozott HKFS elfogadásáról

Nyilatkozat az átdolgozott HKFS elfogadásáról

(konzorciumok esetén kitöltendő)

A Hajdúböszörményi Helyi Közösség alapító tagjaiként egyhangúan nyilatkozunk arról, hogy a Hajdúböszörmény Város átdolgozott Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégiája című dokumentum tartalmát megismertük, az abban foglaltakat elfogadjuk, és ezzel felhatalmazzuk a Hajdúböszörményi Helyi Közösség képviselőjét, Kis Attila urat, hogy az átdolgozott HKFS-t benyújtsa.

Kelt: Hajdúböszörmény, 2017. szeptember 29.

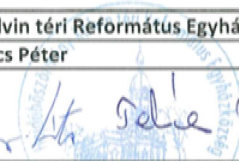
Szervezet neve:	Hajdúböszörményi Bocskai Néptáncgyűttes Baráti Körének Egyesülete
Szervezet képviselője:	Szűcs János, elnök
Képviselő aláírása:	 <div style="text-align: right; font-size: small;"> HAJDUBÖSZÖRMÉNYI BOCSKAI NÉPTÁNCGYŰTTES BARÁTI KÖRÉNEK EGYESÜLETE 4220 Hajdúböszörmény, Bocskai tér 4. Adószám: 19128269-1-09 Bank: 12042201-01425276-00100000 </div>
Szervezet neve:	Hajdúböszörményi Fiatal Művészek Egyesülete
Szervezet képviselője:	Takács Tamás, elnök
Képviselő aláírása:	 <div style="text-align: right; font-size: small;"> HAJDUBÖSZÖRMÉNYI FIATAL MŰVÉSZEK EGYESÜLETE 4220 Hajdúböszörmény, Kassa utca 3. T: +36 30 2 19 7944 Adószám: 18567348-1-09 Bank: 61200285-14025752-00000000 </div>
Szervezet neve:	Hajdúböszörményi Extrém Sport Egyesület
Szervezet képviselője:	Varjas Gergely, elnök
Képviselő aláírása:	 <div style="text-align: right; font-size: small;"> HAJDUBÖSZÖRMÉNYI EXTRÉM SPORTEGYESÜLET 4220 Hajdúböszörmény, Huszár utca 2/A Adószám: 18992173-1-09 </div>
Szervezet neve:	Hajdúsági Múzeum
Szervezet képviselője:	Szekeres Gyula, igazgató
Képviselő aláírása:	
Szervezet neve:	"Szabadhajú" Közművelődési Média és Rendezvényszervező Nonprofit Kft.
Szervezet képviselője:	Dr. Szarvas-Szabó Katalin, ügyvezető
Képviselő aláírása:	
Szervezet neve:	Euro-Invest Tanácsadó Gazdaságfejlesztő és Szolgáltató Kft.
Szervezet képviselője:	Komáromi Imre, ügyvezető
Képviselő aláírása:	 <div style="text-align: right; font-size: small;"> EURO-INVEST TANÁCSADÓ KFT. 4220 Hajdúböszörmény, Vorósmarty u. 43. Adószám: 13483412-2-09 HBm-i Cégjegyzékszám: 09-09-011535 Bszlcz.: 61200285-14024586 </div>

Szervezet neve:	Európa 4220 Kft.
Szervezet képviselője:	Molnár Antal, ügyvezető
Képviselő aláírása:	 EURÓPA 4220 KFT. 4220 Hajdúböszörmény, Iskola u. 3. Adószám: 11874564-1-09

Szervezet neve:	Keleti Fejlesztő Iroda Kft.
Szervezet képviselője:	Czeglédi János, ügyvezető
Képviselő aláírása:	 Keleti Fejlesztő Iroda Kft. 4220 Hajdúböszörmény, Lévay Márton u. 24. Adószám: 24354217-2-09 Szliz.: 61200285-14057263

Szervezet neve:	Hajdúböszörmény Város Önkormányzata
Szervezet képviselője:	Kiss Attila, polgármester
Képviselő aláírása:	

Szervezet neve:	Keleti Ökorégió Közhasznú Egyesület
Szervezet képviselője:	Balogh Nóra, elnök
Képviselő aláírása:	 Keleti Ökorégió Egyesület 4220 Hajdúböszörmény, Munkácsy u. 6. Adószám: 16556795-1-09 Szliz.: 61200285-10406184

Szervezet neve:	Hajdúböszörmény Kálvin téri Református Egyházközség
Szervezet képviselője:	Somogyi László, Takács Péter
Képviselő aláírása:	

Szervezet neve:	Hipertext Protokoll Kft.
Szervezet képviselője:	Simonváros Ágnes, ügyvezető
Képviselő aláírása:	 HIPERTEXT PROTOKOLL KFT. 4220 Hajdúböszörmény, Arad u. 32. Adószám: 24902205-2-09 Cégjegyzékszám: 09-09-025868 Szliz.: 10103434-42934200-01004007